

Міністерство освіти і науки України

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

кафедра практики англійської мови і методики її навчання

«До захисту допускаю»

Завідувач кафедри практики англійської мови

і методики її навчання

кандидат філологічних наук, доцент

_____ В.Д.Сліпецька « « 2025 р.

**ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ З ОВОЛОДІННЯ АУДІЮВАННЯМ І ЧИТАННЯМ**

Спеціальність: Середня освіта. Мова та література (Англійська мова та
зарубіжна література)

Освітня програма: Середня освіта (Мова і література (англійська, німецька))

Магістерська робота

на здобуття кваліфікації: Магістр середньої освіти. Вчитель англійської мови та
зарубіжної літератури, вчитель німецької мови та зарубіжної літератури

Автор роботи Шумик Марти Олегівна

Науковий керівник кандидат педагогічних наук,

доцент Сосяк Мирослава Миколаївна _____

підпис

Дрогобич, 2025

**Дрогобицький державний педагогічний університет
Імені Івана Франка**

Зав. кафедрою

(підпис)

(дата)

Завдання

на підготовку магістерської роботи

Тема Організація самостійної роботи майбутніх учителів англійської мови з оволодіння аудіюванням і читанням

Керівник - кандидат педагогічних наук, доцент Сосяк Мирослава Миколаївна

1. Студент - Шумик Марта

2. Перелік питань, що підлягають висвітленню у магістерській роботі

- розкрити поняття самостійної роботи у професійній підготовці майбутніх учителів;

- схарактеризувати чинники, що впливають на ефективність самостійного опанування аудіюванням і читанням;

- проаналізувати сучасні технології організації самостійної роботи майбутніх учителів англійської мови;

- схарактеризувати мобільні додатків і подкасти для розвитку умінь аудіювання платформи для розвитку навичок читання;;

- змодельовати процес з сучасними технологіями та штучним інтелектом;

- розробити завдання для самостійного читання та аудіювання і апробувати їх.

3. Список рекомендованої літератури

Андрощук А. Г., Малюга О. С. Використання штучного інтелекту у вищій освіті: стан і тенденції. *International Science Journal of Education and Linguistics*. 2024. Vol. 3. No. 2. С. 27-35

Бондаренко Ю. Самостійна робота як спосіб реалізації загальнодидактичних та методико-літературних завдань. *Дивослово*. 2017. № 1. С. 23-27.

Ключко Л., Рудіна М. Самостійна робота студентів у системі дистанційної освіти за воєнного стану в країні. Фаховий та художній переклад: теорія, методологія, практика: збірник наукових праць. Київ, 2023. С. 169-174.

Shinde S. M. Leveraging AI for English Language Learning: A Comparative Analysis of Duolingo, Babbel, and ElsaSpeak. *Language in India*. 2024. Vol. 24, № 10. ISSN 1930-2940

№	Назва етапу	Термін виконання	Термін звіту перед керівником, кафедрою
1.	Відбір та опрацювання наукової літератури з теми дослідження	Вересень-жовтень 2024р	
2.	Визначення теоретичних основ організації самостійної роботи майбутніх вчителів англійської мови	листопад-березень 2024-2025р.	
3.	Аналіз сучасних технологій організації самостійної роботи	квітень-червень 2025р.	
4.	Розробка комплексу завдань для учнів 11 класу та проведення експериментального дослідження та обробка отриманих результатів.	вересень-жовтень 2025р. -	
5.	Оформлення висновків, літератури, підготовка презентації.	листопад 2025р.	

3. Дата видачі завдання вересня 20 р.

4. Термін подачі роботи керівнику .11. 25р.

5. З вимогами до виконання магістерської роботи і завданням ознайомлений (а) _____

(підпис студента)

6. Керівник _____

(підпис)

Захист магістерської роботи

Організація самостійної роботи майбутніх учителів англійської мови з оволодіння аудіюванням і читанням

Оцінка за стобальною шкалою _____

Оцінка за національною чотирибальною шкалою _____

Оцінка за період навчання (за результатами зведеної відомості)

Коротка мотивація захисту:

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Дата

Голова ДЕК

підпис

прізвище, ім'я

Секретар ДЕК

підпис

прізвище, ім'я

ДРОГОБИЧ-2025

Анотація

Шумик Марта Олегівна Організація самостійної роботи майбутніх учителів англійської мови з оволодіння аудіюванням і читанням

Магістерська робота присвячена проблемі організації самостійної роботи майбутніх учителів англійської мови з розвитку умінь аудіювання та читання на основі використання сучасних цифрових технологій. У роботі зроблено спробу розкрити сутність поняття «самостійна робота» у контексті професійної підготовки педагогів, схарактеризувати особливості навчання аудіювання і читання та проаналізувати чинники, що впливають на ефективність самостійного опанування цими видами мовленнєвої діяльності. Автор визначає дидактичний потенціал мобільних додатків, подкастів, електронних платформ та штучного інтелекту для організації самостійної роботи студентів. На основі детального вивчення сучасних технологій автор розробляє комплекси завдань для розвитку умінь аудіювання та читання в умовах самостійної роботи. У роботі представляється поетапна методика організації самостійної роботи майбутніх учителів англійської мови та висвітлюються результати експериментального дослідження ефективності запропонованих комплексів завдань.

Ключові слова: самостійна робота, навчально-пізнавальна діяльність, аудіювання, читання, сучасні технології, мобільні додатки, подкасти, штучний інтелект, електронні книги, цифрові технології, рецептивні види мовленнєвої діяльності.

Abstract

Marta Olehivna Shumyk. Organization of Independent Work of Future English Teachers in Mastering Listening and Reading Skills

The master's thesis is devoted to the problem of organizing independent work of future English teachers in developing listening and reading skills based on the use of modern digital technologies. The work attempts to reveal the essence of the concept of "independent work" in the context of professional teacher training, to characterize the peculiarities of teaching listening and reading, and to analyze the factors that influence the effectiveness of independent mastery of these types of speech activity. The author determines the didactic potential of mobile applications, podcasts, electronic platforms, and artificial intelligence for organizing students' independent work. Based on a detailed study of modern technologies, the author develops task complexes for developing listening and reading skills in independent work conditions. The work presents a step-by-step methodology for organizing independent work of future English teachers and highlights the results of an experimental study of the effectiveness of the proposed task complexes.

Keywords: independent work, educational and cognitive activity, listening, reading, modern technologies, mobile applications, podcasts, artificial intelligence, e-books, digital technologies, receptive types of speech activity.

Die Anmerkung

Schumyk Marta Olehiwna. Organisation der selbstständigen Arbeit zukünftiger Englischlehrer beim Erwerb von Hör- und Lesefertigkeiten

Die Masterarbeit widmet sich dem Problem der Organisation selbstständiger Arbeit zukünftiger Englischlehrer bei der Entwicklung von Hör- und Lesefertigkeiten auf der Grundlage moderner digitaler Technologien. In der Arbeit wird versucht, das Wesen des Begriffs „selbstständige Arbeit“ im Kontext der beruflichen Lehrerausbildung zu erschließen, die Besonderheiten des Hör- und Leseunterrichts zu charakterisieren und die Faktoren zu analysieren, die die Effektivität der selbstständigen Beherrschung dieser Arten von Sprachtätigkeit beeinflussen. Der Autor bestimmt das didaktische Potenzial von mobilen Anwendungen, Podcasts, elektronischen Plattformen und künstlicher Intelligenz für die Organisation der selbstständigen Arbeit der Studierenden. Auf der Grundlage einer detaillierten Untersuchung moderner Technologien entwickelt der Autor Aufgabenkomplexe zur Entwicklung von Hör- und Lesefertigkeiten unter den Bedingungen selbstständiger Arbeit. In der Arbeit wird eine schrittweise Methodik zur Organisation der selbstständigen Arbeit zukünftiger Englischlehrer vorgestellt und die Ergebnisse einer experimentellen Untersuchung der Wirksamkeit der vorgeschlagenen Aufgabenkomplexe beleuchtet.

Schlüsselwörter: selbstständige Arbeit, Lern- und kognitive Tätigkeit, Hörverstehen, Lesen, moderne Technologien, mobile Anwendungen, Podcasts, künstliche Intelligenz, E-Books, digitale Technologien, rezeptive Arten von Sprachtätigkeit.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	9
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	13
1.1. Поняття самостійної роботи у професійній підготовці майбутніх учителів..	13
1.2. Особливості навчання аудіювання і читання майбутніх учителів англійської мови.....	21
1.3. Чинники, що впливають на ефективність самостійного опанування аудіюванням і читанням.....	31
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	39
2.1. Використання мобільних додатків і подкастів для розвитку умінь аудіювання.....	39
2.2. Платформи для розвитку навичок читання: e-books, адаптовані тексти, інтерактивні вправи.....	47
2.3 Штучний інтелект, як помічник з оволодіння аудіюванням і читанням.....	55
РОЗДІЛ 3 МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	64
3.1. Комплекс завдань для організації самостійної роботи майбутніх учителів для розвитку умінь аудіювання	64

3.2. Комплекс завдань для організації самостійної роботи майбутніх учителів для розвитку умінь читання.....	70
3.3. Експериментальне дослідження ефективності запропонованих комплексів завдань для розвитку умінь аудіювання і читання.....	79
ВИСНОВКИ.....	92
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	95
SUMMARY.....	106
ДОДАТКИ.....	113
ВСТУП	

Актуальність теми. У контексті реформування системи вищої освіти України, інтеграції в європейський освітній простір та підвищення вимог до професійної підготовки вчителів іноземної мови, проблема формування здатності до самостійної роботи та ефективного засвоєння ключових мовленнєвих видів діяльності, зокрема аудіювання і читання, набуває особливої ваги. Уміння слухати і розуміти іноземну мову (аудіювання) та читати іноземні тексти з метою вилучення інформації (читання) є базовими рецептивними видами мовленнєвої діяльності, які становлять основу для подальшого розвитку продуктивних навичок мовлення та письма. Оволодіння цими видами діяльності вимагає системної та цілеспрямованої роботи, яка повинна здійснюватися не лише на заняттях, а й у позааудиторний час. У зв'язку з цим організація самостійної роботи студентів у процесі підготовки вчителя англійської мови постає як важливий напрям методичної діяльності, що безпосередньо впливає на якість їхньої професійної підготовки.

Окрім того, стрімкий розвиток цифрових технологій та мультимедійних ресурсів значно розширює можливості для самостійного навчання іноземних мов. В умовах дистанційного чи змішаного навчання вміння організовувати

власну освітню діяльність стає ключовим фактором успішного опанування англійської мови. Проте не всі студенти мають належний рівень навчальної автономії, мотивації чи навичок саморегуляції. Тому виникає потреба в розробці ефективних методичних підходів до організації самостійної роботи з аудіювання та читання, які б враховували як особливості психолого-педагогічного розвитку майбутніх учителів, так і новітні засоби навчання.

Водночас сучасний освітній простір висуває нові вимоги до вчителя іноземної мови як до фахівця, здатного постійно вдосконалювати свої мовні та методичні компетенції, діяти самостійно, креативно й ефективно використовувати навчальні ресурси. Саме тому вміння організовувати власну навчальну діяльність стає невід'ємною складовою професійної готовності майбутнього вчителя англійської мови. В цьому контексті особливої уваги заслуговує питання методичного забезпечення самостійної роботи студентів у напрямку розвитку їхніх аудитивних і читальських умінь, що становлять основу ефективної міжкультурної комунікації.

Потреба у володінні англійською мовою на високому рівні є об'єктивною вимогою сьогодення, оскільки англійська мова виконує функцію мови міжнародного спілкування, науки, технологій і культури. Майбутні вчителі мають не лише вільно володіти мовою, а й уміти передати свої знання учням, тому їх підготовка повинна бути комплексною і ґрунтуватися на активному самостійному опануванні різних видів мовленнєвої діяльності. Самостійна робота з аудіюванням і читанням дозволяє студентам розвивати навички сприйняття автентичної інформації, критичного мислення, збільшувати мовний запас, а також формувати власну стратегію навчання, що надзвичайно важливо для професійної самореалізації.

Мета дослідження є обґрунтування та розробка ефективних методичних підходів до формування й удосконалення самостійної навчальної діяльності студентів у процесі опанування рецептивних видів мовленнєвої діяльності.

Для досягнення мети були сформовані такі **завдання**:

- визначити поняття самостійної роботи у професійній підготовці майбутніх учителів;
- описати особливості навчання аудіювання і читання у майбутніх учителів англійської мови;
- дослідити чинники, що впливають на ефективність самостійного опанування аудіюванням і читанням;
- охарактеризувати використання мобільних додатків і подкастів для розвитку умінь аудіювання;
- проаналізувати платформи для розвитку навичок читання: e-books, адаптовані тексти, інтерактивні вправи;
- оцінити штучний інтелект, як помічник з оволодіння аудіюванням і читанням;
- з'ясувати комплекс завдань для організації самостійної роботи майбутніх учителів для розвитку умінь аудіювання ;
- розробити комплекс завдань для організації самостійної роботи майбутніх учителів для розвитку умінь читання;
- узагальнити експериментальне дослідження ефективності запропонованих комплексів завдань для розвитку умінь аудіювання і читання.

Об'єкт дослідження є процес професійної підготовки майбутніх учителів англійської мови у закладах вищої освіти, зокрема в аспекті організації їхньої самостійної навчальної діяльності.

Предмет дослідження є методичні засади організації самостійної роботи майбутніх учителів англійської мови, спрямованої на формування та розвиток умінь аудіювання і читання як ключових рецептивних видів мовленнєвої діяльності.

Методи дослідження включають теоретичні — аналіз, синтез, порівняння та узагальнення наукових джерел, що стосуються організації самостійної роботи студентів, особливостей розвитку навичок аудіювання і читання, а також підходів до професійної підготовки майбутніх учителів

англійської мови; емпіричні — спостереження за навчальною діяльністю студентів під час виконання самостійних завдань, анкетування для виявлення рівня сформованості їхніх навичок самостійного навчання та сприйняття інформації на слух і з тексту, а також проведення бесід з викладачами й студентами з метою глибшого розуміння проблематики; практичні — розробка й апробація методичних рекомендацій щодо організації самостійної роботи з аудіюванням і читанням, що дозволило перевірити ефективність запропонованих підходів; а також методи кількісного та якісного аналізу отриманих результатів для об'єктивної оцінки змін у підготовці студентів. Застосування комплексу методів забезпечило достовірність і обґрунтованість висновків дослідження.

Практичне значення дослідження полягає в розробці та впровадженні методичних рекомендацій щодо ефективної організації самостійної роботи майбутніх учителів англійської мови з оволодіння аудіюванням і читанням. Запропоновані підходи спрямовані на підвищення мотивації студентів до самостійного навчання, формування навичок роботи з автентичними аудіо- та письмовими матеріалами, а також розвиток здатності до критичного мислення та самоконтролю у процесі засвоєння іноземної мови. Отримані результати можуть бути використані викладачами закладів вищої освіти у процесі професійної підготовки студентів-філологів під час проведення практичних занять, консультацій або під час розробки індивідуальних навчальних маршрутів.

Інформаційна база дослідження становлять наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, присвячені методиці викладання іноземних мов, зокрема англійської, організації самостійної роботи студентів, розвитку навичок аудіювання і читання як складових мовленнєвої діяльності. Важливу роль у формуванні теоретичної основи дослідження відіграють навчальні програми, підручники, методичні посібники та інші матеріали, які використовуються у підготовці майбутніх учителів англійської мови в закладах вищої освіти. Крім

того, для аналізу використовуються результати власних спостережень за навчальним процесом, а також дані, отримані через анкетування студентів, бесіди з викладачами та студентами, що дозволяють з'ясувати реальний стан організації самостійної роботи. Також матеріали роботи були апробовані у вигляді тез доповіді на тему «Інтерактивні платформи як ресурс для формування навичок аудіювання та читання у процесі самостійної роботи майбутніх учителів англійської мови», поданих автором на наукову конференцію «Тренди та перспективи розвитку мультидисциплінарних досліджень».

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, які містять дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи - 112 сторінок, список використаних джерел - 88 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

1.1. Поняття самостійної роботи у професійній підготовці майбутніх учителів

Самостійна робота - це організована форма навчальної діяльності студентів, яка передбачає свідоме, цілеспрямоване й систематичне засвоєння знань, формування вмінь та навичок без безпосереднього керівництва викладача [37, с.65-66]. Вона полягає у самостійному опрацюванні навчального матеріалу, пошуку та аналізі інформації, виконанні практичних завдань, що сприяє розвитку пізнавальної активності, критичного мислення, відповідальності й уміння організовувати власний час. У контексті підготовки майбутніх педагогів самостійна робота сприяє формуванню здатності до

самостійного пошуку, аналізу та оцінки інформації, що є необхідним для успішної практики вчителя [55, с.51-53].

Таблиця 1.1

Поняття самостійної роботи у професійній підготовці майбутніх учителів

Аспект	Опис
Значення самостійної роботи	Самостійна робота є важливою складовою професійної підготовки, яка дозволяє студентам здобути необхідні знання та навички для їх майбутньої педагогічної діяльності.
Роль у формуванні компетенцій	Формує навички самостійного пошуку та аналізу інформації, критичного мислення, творчого підходу, а також відповідальності за власне навчання.
Типи самостійної роботи	1. Літературний аналіз 2. Підготовка до практичних занять 3. Розв'язування задач 4. Робота з науковими статтями та дослідженнями.
Навички, що розвиваються	1. Самодисципліна 2. Організаційні навички 3. Критичне мислення 4. Творчість і ініціативність 5. Оцінка власного прогресу.

Продовження табл. 1.1

Методи самостійної роботи	1. Читання і аналіз наукових статей 2. Виконання індивідуальних завдань 3. Презентація результатів досліджень 4. Використання електронних ресурсів.
Значення для майбутньої професійної діяльності	Допомагає студентам стати автономними у навчанні та викладанні, здатними до безперервного розвитку та самовдосконалення в педагогічній діяльності.
Переваги для студентів	1. Покращує розуміння матеріалу 2. Розвиває вміння працювати з інформацією 3. Сприяє більш глибокому оволодінню навичками, необхідними для роботи в школі.
Основні труднощі	1. Недостатня мотивація студентів до самостійної роботи 2. Проблеми з організацією часу 3. Відсутність достатнього матеріалу для самостійного навчання.

Джерело:[50, с.12-16]

Значення самостійної роботи у навчальному процесі важко переоцінити, оскільки саме вона є основою для розвитку особистої відповідальності, здатності до самоконтролю та саморегуляції. Для майбутніх учителів самостійна робота не лише сприяє глибшому засвоєнню навчального матеріалу, але й формує важливі професійні якості, такі як організованість, здатність до планування та вміння працювати з інформацією. Вона є необхідною умовою

для розвитку навчальної автономії, що дозволяє студентам здобувати знання не лише в межах навчальної програми, але й за її межами, розширюючи свій кругозір і професійну підготовленість.

Самостійна робота допомагає формувати критичне мислення та аналітичні навички, адже студентам доводиться працювати з різними джерелами інформації, оцінюючи їхній зміст, важливість та корисність для вирішення поставлених завдань. Самостійна робота стає основним інструментом для розвитку навичок, необхідних для ефективного викладання, оскільки вчитель повинен бути здатним організувати та мотивувати не лише своє навчання, а й навчальний процес своїх учнів [10, с.198-201]. Вона сприяє формуванню відчуття власної відповідальності за результат, стимулює студентів до глибшого розуміння предмету та вдосконалення професійних компетенцій, що, без сумніву, позитивно впливає на їхній майбутній кар'єрний розвиток.

Навчально-пізнавальна діяльність - це цілеспрямований процес активного засвоєння знань, умінь і навичок студентом через вивчення теоретичного матеріалу, виконання практичних завдань, роботу з науковою та навчально-методичною літературою, експериментальне застосування знань та розвиток пізнавальних процесів, таких як увага, пам'ять, мислення та уява. Вона спрямована на формування самостійності в навчанні та здатності до критичного аналізу інформації [43, с.83-84].

Самостійна робота та навчально-пізнавальна діяльність є ключовими компонентами сучасного освітнього процесу, що спрямовані на формування професійних і особистісних компетентностей студентів. Вони забезпечують розвиток умінь самостійно здобувати знання, аналізувати інформацію та застосовувати її на практиці, водночас формуючи критичне мислення та навички самоорганізації. Для більш наочного розуміння взаємозв'язку та спільних характеристик цих видів діяльності представлено порівняльну

таблицю, яка висвітлює основні визначення, мету, методи та спільні риси самостійної роботи і навчально-пізнавальної діяльності студентів.

Таблиця 1.2

**Порівняльна характеристика самостійної роботи та навчально-
пізнавальної діяльності студентів**

Параметр	Самостійна робота	Навчально-пізнавальна діяльність	Спільне / Взаємозв'язок
Визначення	Діяльність студента для засвоєння знань та виконання завдань без прямого контролю викладача	Активне засвоєння знань, вивчення теоретичних положень, виконання практичних завдань	Обидві спрямовані на активне засвоєння знань та розвиток компетентностей
Мета	Розвиток критичного мислення, аналізу, планування, самоорганізації	Формування пізнавальних процесів: уваги, пам'яті, мислення, уяви	Навчально-пізнавальна діяльність створює основу для ефективної самостійної роботи
Методи	Виконання завдань, підготовка проектів, конспектування, робота з літературою	Читання, конспектування, лабораторні роботи, підготовка доповідей, робота з науковою літературою	Активна участь студента, відповідальність за результати, розвиток методів навчання

Джерело: [31, с.1-10]

Самостійна робота та навчально-пізнавальна діяльність студентів є двома взаємопов'язаними та ключовими формами освітньої активності, що спрямовані на формування знань, умінь і компетентностей, необхідних для професійного та особистісного розвитку. Самостійна робота передбачає цілеспрямовану діяльність студента, спрямовану на засвоєння навчального матеріалу та виконання навчальних завдань без безпосереднього контролю викладача. Вона є важливим елементом процесу навчання, оскільки дозволяє студенту самостійно планувати свій навчальний час, визначати пріоритети, організовувати власну роботу та здійснювати контроль за її результатами [38, с.216-217]. У процесі самостійної роботи студенти виконують завдання, готують проекти, конспектують матеріал, працюють із науковою та навчально-методичною літературою, що сприяє розвитку аналітичного мислення, критичного сприйняття інформації та вмінню логічно обґрунтовувати власні висновки.

Навчально-пізнавальна діяльність є основою для ефективної самостійної роботи, оскільки вона забезпечує активне засвоєння знань, формування пізнавальних процесів та розвиток інтелектуальних здібностей студента. Вид діяльності включає в себе читання та аналіз наукової та навчальної літератури, конспектування, підготовку доповідей, виконання лабораторних та практичних завдань, що дозволяє студентам глибоко розуміти матеріал і застосовувати знання на практиці. Навчально-пізнавальна діяльність сприяє розвитку уваги, пам'яті, мислення та уяви, формує вміння самостійно шукати інформацію, аналізувати її та робити відповідні висновки [33, с.15-17]. Вона стимулює цікавість та активність студентів, що є необхідними умовами для високої ефективності самостійної роботи та досягнення оптимальних результатів у навчанні.

Спільним між самостійною роботою та навчально-пізнавальною діяльністю є те, що обидві форми навчальної активності спрямовані на активне засвоєння знань, розвиток особистісних і професійних компетентностей, формування навичок організації власного навчального процесу та відповідальності за результати. Навчально-пізнавальна діяльність виступає фундаментом для самостійної роботи, оскільки без глибокого розуміння матеріалу та розвитку пізнавальних навичок студент не може ефективно організувати своє самостійне опрацювання знань [4, с.25-27]. Водночас самостійна робота дозволяє закріплювати отримані знання, розвивати практичні уміння та адаптувати набуті компетентності до конкретних навчальних або професійних завдань. Взаємозв'язок між цими двома видами діяльності полягає у безпосередньому продовженні та доповненні одна одної: навчально-пізнавальна діяльність створює основу для розвитку самостійності, а самостійна робота забезпечує практичне застосування знань та розвиток здатності до самостійного мислення. Обидві форми активності разом формують цілісний освітній процес, який сприяє не лише засвоєнню знань, але й розвитку

когнітивних, організаційних та аналітичних компетентностей студентів, що є невід'ємною умовою успішного навчання та професійної підготовки.

Самостійна робота та автономія учня є двома взаємопов'язаними аспектами освітнього процесу, які спрямовані на формування здатності учня до самостійного опанування знань, розвитку критичного мислення та навичок самоконтролю. Самостійна робота передбачає виконання навчальних завдань без постійного контролю з боку викладача або наставника, що дозволяє учневі активно працювати з матеріалом, аналізувати отриману інформацію та формувати власні висновки. Водночас автономія учня характеризується більш широкою здатністю до самостійного управління навчальним процесом, включаючи планування власного часу, вибір способів опанування матеріалу, прийняття рішень щодо послідовності виконання завдань та методів контролю за власними результатами. Спільним між самостійною роботою та автономією є те, що обидві передбачають активну участь учня у навчальному процесі, відповідальність за результати своєї діяльності та розвиток самостійності у навчанні [6, с.1074-1077]. Обидва процеси спрямовані на формування здатності до самоконтролю, критичного аналізу інформації та прийняття освітніх рішень, що є необхідними умовами для успішного навчання та подальшого професійного розвитку.

Відмінності між самостійною роботою та автономією учня полягають у рівні свободи та самостійності. Самостійна робота зазвичай обмежена певними завданнями, планом або методичними вказівками викладача, а її основна мета - закріплення знань та формування навичок застосування матеріалу на практиці. Автономія ж передбачає ширший спектр дій, де учень самостійно визначає, що і як вивчати, у якій послідовності виконувати завдання та які методи навчання застосовувати. Автономія включає в себе самостійну роботу як складову частину, але виходить за її межі, охоплюючи планування, самоконтроль та оцінку результатів власної навчальної діяльності [13, с.65-67].

Ефективність самостійної роботи та автономії учня залежить від низки факторів. По-перше, вона визначається рівнем сформованості пізнавальних та організаційних навичок учня, здатністю до самоконтролю, критичного мислення та планування власного навчального процесу. По-друге, на ефективність впливає мотивація учня, його зацікавленість у навчанні та усвідомлення цілей навчальної діяльності. Важливу роль відіграє також наявність відповідної навчально-методичної бази, доступ до джерел інформації, методичних матеріалів та підтримка викладача у процесі консультативного супроводу. Ефективність самостійної роботи та автономії зростає, коли учень має чітке розуміння власних сильних і слабких сторін, здатний адекватно оцінювати результати своєї діяльності та вчасно коригувати способи навчання. Комплексний підхід, що поєднує розвиток пізнавальних навичок, формування внутрішньої мотивації та створення умов для самостійної діяльності, забезпечує високий рівень ефективності як самостійної роботи, так і автономії учня, сприяючи формуванню самостійної, відповідальної та компетентної особистості [16, с.43-46].

Самостійна робота у навчальному процесі може реалізовуватися через різні види діяльності, що забезпечують засвоєння знань та розвиток практичних навичок, і особливе місце серед них займають рецептивна та репродуктивна діяльність. Рецептивна діяльність передбачає активне сприйняття і засвоєння інформації студентом або учнем, коли основним завданням є розуміння, запам'ятовування та осмислення навчального матеріалу. До видів самостійної роботи у цій сфері відносяться читання наукової та навчальної літератури, перегляд навчальних відеоматеріалів, слухання лекцій або подкастів, аналіз інформації та конспектування. Важливо, що рецептивна діяльність формує базу знань і є першою стадією засвоєння нового матеріалу, готуючи учня до більш активних форм навчання та практичного застосування отриманих знань. Самостійне опрацювання інформації в рамках рецептивної діяльності розвиває аналітичне мислення, здатність виділяти головне, систематизувати отриману

інформацію та робити первинні висновки, що сприяє закріпленню знань і підвищенню ефективності подальшої навчальної роботи [3, с.45-47]

Таблиця 1.3

Види самостійної роботи у рецептивній та репродуктивній діяльності студентів

Параметр	Рецептивна діяльність	Репродуктивна діяльність	Взаємозв'язок
Визначення	Активне сприйняття та засвоєння інформації, розуміння і первинне осмислення навчального матеріалу	Відтворення знань та навичок у практичній формі, закріплення матеріалу через виконання завдань	Рецептивна діяльність формує основу для репродуктивної роботи, а репродуктивна закріплює і конкретизує знання
Мета	Формування бази знань, розвиток аналітичного мислення та здатності виділяти головне	Закріплення матеріалу, розвиток логічного мислення та умінь застосовувати знання на практиці	Обидві спрямовані на глибоке засвоєння матеріалу та розвиток практичних умінь
Методи / форми	Читання літератури, перегляд навчальних відеоматеріалів, слухання лекцій, конспектування, аналіз інформації	Виконання письмових завдань, розв'язання задач, складання схем і таблиць, підготовка рефератів, лабораторні та практичні роботи	Методи обох видів доповнюють один одного: рецептивні забезпечують розуміння, репродуктивні - практичне застосування
Результат / ефект	Первинне засвоєння інформації, систематизація знань, підготовка до практичної роботи	Закріплення знань, розвиток самоконтролю, здатність до творчого застосування знань	Комплексне використання обох видів діяльності забезпечує ефективну самостійну роботу і формує цілісний процес навчання

Джерело:[34, с.22-27]

Репродуктивна діяльність, у свою чергу, спрямована на відтворення знань і навичок у практичній формі, що дозволяє закріпити матеріал і перевірити рівень засвоєння. Види самостійної роботи в цій сфері включають виконання письмових завдань, розв'язання задач, складання схем та таблиць, підготовку рефератів, контрольних робіт або практичних проектів, а також виконання вправ і лабораторних робіт. Репродуктивна діяльність вимагає від учня активного застосування знань, що були засвоєні на етапі рецептивної діяльності, і сприяє розвитку логічного мислення, умінню аналізувати та порівнювати інформацію, робити висновки на основі практичних завдань [40,

с.135-137]. Вона дозволяє студенту не лише перевірити власне розуміння матеріалу, але й навчитися систематизувати знання, відтворювати їх у нових ситуаціях та застосовувати в професійній практиці.

Взаємозв'язок між рецептивною та репродуктивною діяльністю у самостійній роботі є надзвичайно важливим, оскільки рецептивна діяльність забезпечує фундамент для подальшої репродуктивної роботи, а репродуктивна діяльність, у свою чергу, закріплює та конкретизує знання, формує навички їх практичного застосування. Обидва види діяльності доповнюють одна одну: рецептивна спрямована на отримання і первинне осмислення інформації, тоді як репродуктивна дозволяє закріпити її на практиці, розвиває навички самоконтролю та здатність до творчого застосування знань.

Ефективність самостійної роботи у рецептивній та репродуктивній діяльності значною мірою залежить від мотивації учня, його організованості, наявності методичних рекомендацій і матеріалів, а також від уміння поєднувати різні види діяльності для досягнення високого рівня засвоєння навчального матеріалу [51]. Рецептивна та репродуктивна діяльність є взаємопов'язаними складовими самостійної роботи, які разом формують цілісний процес навчання, забезпечуючи глибоке розуміння матеріалу, розвиток практичних умінь та підготовку до застосування знань у нових, складних ситуаціях.

Отже, поняття самостійної роботи має особливе значення у професійній підготовці майбутніх учителів, оскільки саме через самостійне опрацювання навчального матеріалу формуються ключові компетентності, необхідні для педагогічної діяльності. Самостійна робота сприяє розвитку вміння організовувати власний навчальний процес, планувати завдання та здійснювати самоконтроль, що є невід'ємними навичками для ефективної роботи в умовах навчального закладу. Вона дозволяє студенту поглиблено засвоювати теоретичні знання, застосовувати їх на практиці, аналізувати навчальні ситуації та шукати оптимальні способи вирішення педагогічних проблем. Самостійна робота стимулює розвиток критичного мислення, аналітичних умінь та

творчого підходу до навчальної діяльності, що є важливими для формування професійної компетентності вчителя.

1.2. Особливості навчання аудіювання і читання майбутніх учителів англійської мови

Навчання аудіювання і читання майбутніх учителів англійської мови має низку специфічних особливостей, оскільки ці навички є основними елементами мовної компетенції, що визначають рівень володіння мовою. Аудіювання та читання є важливими компонентами комунікативної компетенції, адже вони сприяють розвитку здатності до сприймання мови на слух та осмисленого сприйняття текстів, що необхідно для навчання інших. Використання інноваційних технологій є однією з важливих основ для розвитку навчального закладу в сучасних умовах. Такі технології сприяють не лише підвищенню якості навчально-виховного процесу, а й створенню інформаційної системи управління школою забезпечує гідний рівень роботи над отриманням відповідних компетенцій як учнями, так і педагогічним колективом [44, с.11 - 17].

Студенти мають активно взаємодіяти з автентичними матеріалами, виконувати вправи на розуміння сенсу, аналізувати структуру текстів і використовувати контекст для правильного сприйняття інформації [2, с.1-3]. Формування цих навичок передбачає розвиток стратегій самостійного навчання, що допомагає майбутнім учителям не лише засвоювати матеріал, а й ефективно планувати власну педагогічну діяльність у майбутньому. Використання сучасних цифрових ресурсів, інтерактивних платформ та мультимедійних засобів робить навчальний процес більш динамічним і мотивуючим, сприяє формуванню високого рівня мовної компетенції та

підвищує готовність до професійної роботи в умовах сучасної школи [19, с.25-26].

Психологічні основи аудіювання та читання є важливим аспектом у формуванні мовної компетенції, оскільки саме через сприйняття усного та письмового мовлення відбувається засвоєння інформації та розвиток комунікативних навичок. Аудіювання, як процес сприйняття та розуміння усного мовлення, ґрунтується на складній взаємодії когнітивних процесів, таких як увага, пам'ять, уява та мислення. Важливу роль у цьому відіграє фонетичне сприйняття, здатність розпізнавати інтонаційні та ритмічні особливості мови, що дозволяє правильно інтерпретувати зміст повідомлення [58, с.102-104]. Читання, у свою чергу, передбачає активне сприйняття текстової інформації, її аналіз і синтез, що пов'язано з розвиненими навичками мовного та логічного мислення, а також здатністю до концентрації уваги.

Таблиця 1.4

Психологічні основи аудіювання та читання: труднощі та методи їх подолання

Аспект	Пояснення	Труднощі	Методи подолання труднощів
Аудіювання	Процес сприйняття та розуміння усного мовлення; включає увагу, пам'ять, уяву, мислення; враховує фонетичні та інтонаційні особливості	Швидкість мовлення, різні акценти, незнайома лексика, низька концентрація, тривожність	Повторне прослуховування, використання контекстних підказок, вправи на розпізнавання інтонацій і смислових нюансів
Читання	Активне сприйняття тексту, аналіз і синтез інформації, логічне та мовне мислення, концентрація уваги	Складна синтаксична структура, недостатній словниковий запас, труднощі з виділенням головного, низька мотивація	Сканування та скімінг тексту, ментальні карти, структурний аналіз тексту, розвиток мотивації та інтересу

Продовження табл. 1.4

Психологічні основи	Когнітивні процеси (увага, пам'ять, мислення), емоційний стан, мотивація, інтерес	Емоційні бар'єри, стрес, низька мотивація	Створення комфортних умов для навчання, активізація когнітивних процесів, асоціативні зв'язки, стратегія
---------------------	---	---	--

	до матеріалу		прогнозування змісту тексту
Загальні рекомендації	Формування комунікативної компетенції через аудіювання та читання	Втрата інформації, часткове нерозуміння матеріалу	Поєднання психологічних знань з навчальними стратегіями, тренування стійких навичок сприйняття інформації

Джерело:[8, с.28-33]

Психологічні основи аудіювання та читання виступають фундаментальною складовою формування мовної компетенції та розвитку комунікативних навичок. Аудіювання являє собою процес сприйняття та осмислення усного мовлення, який охоплює комплекс когнітивних і психічних функцій, таких як увага, пам'ять, мислення та уява. Сприйняття мовної інформації відбувається на фонетичному, лексичному та інтонаційному рівнях, що дозволяє не лише розпізнавати окремі звуки та слова, а й виділяти смислові та емоційні відтінки висловлювання.

У процесі аудіювання активується короткочасна та довготривала пам'ять, що сприяє збереженню отриманої інформації та її подальшому використанню в мовленні. Від швидкості мовлення, чіткості вимови та інтонаційних особливостей залежить рівень розуміння тексту. Зіткнення з незнайомою лексикою, складними граматичними структурами та акцентними варіаціями створює психологічні бар'єри, які ускладнюють сприйняття та інтерпретацію повідомлення [57, с.314-316]. Низька концентрація уваги або емоційна тривожність під час навчального процесу значно знижують ефективність сприйняття, що потребує розробки спеціальних методик для подолання таких труднощів.

Процес читання передбачає активне сприйняття текстової інформації, її аналіз та синтез, що включає використання логічного та мовного мислення. Під час читання відбувається виділення ключових смислових елементів, побудова внутрішньої моделі тексту та взаємодія з попереднім знанням читача. Складні синтаксичні конструкції, велика кількість незнайомих слів та відсутність

навичок виділення головної інформації призводять до значних труднощів у розумінні тексту. Мотивація та інтерес до навчального матеріалу визначають глибину сприйняття та швидкість засвоєння інформації. Високий рівень концентрації уваги та сформовані навички читання забезпечують ефективне засвоєння змісту, у той час як недостатньо розвинуті когнітивні функції або емоційні перешкоди можуть призводити до втрати частини інформації та поверхневого розуміння тексту.

Когнітивні процеси, що лежать в основі аудіювання та читання, включають увагу, пам'ять, мислення, уяву та емоційні реакції. Пам'ять виступає механізмом збереження та відтворення інформації, увага дозволяє вибірково фокусуватися на значущих елементах мовного або текстового повідомлення, а мислення забезпечує аналіз та узагальнення отриманого матеріалу. Емоційний стан та мотиваційні чинники значною мірою впливають на ефективність сприйняття інформації [7, с.54-56]. Емоційні бар'єри, стресові ситуації та низька мотивація знижують продуктивність навчального процесу та зменшують обсяг засвоєної інформації. Для подолання цих проблем застосовуються різноманітні психологічні та педагогічні методи, які включають тренування когнітивних процесів, створення комфортного психологічного середовища та використання стратегій прогнозування змісту повідомлення.

Методи подолання труднощів у сфері аудіювання передбачають систематичне повторне прослуховування матеріалу, що дозволяє закріпити знання та звикнути до швидкості мовлення, акцентних варіацій та інтонаційних нюансів. Використання контекстних підказок сприяє більш точному розумінню сенсу висловлювань, а вправи на розпізнавання інтонаційних та смислових деталей допомагають розвивати фонетичне сприйняття та розширювати словниковий запас [45, с.982-985]. У читанні ефективними є методи сканування та скімінгу, що дозволяють швидко орієнтуватися у тексті та виділяти основні ідеї.

Психологічна підготовка студентів та учнів до аудіювання та читання включає розвиток внутрішньої мотивації, формування навичок саморегуляції та підтримку емоційної стабільності. Мотиваційні чинники впливають на обсяг і якість засвоєної інформації, а високий рівень емоційного комфорту сприяє підвищенню концентрації уваги та ефективності когнітивних процесів [46]. Адаптація навчальних завдань до психологічних особливостей учнів дозволяє знизити рівень тривожності та підвищити продуктивність аудіювання та читання.

Формування комунікативної компетенції через аудіювання та читання вимагає комплексного підходу, який поєднує психологічні знання з методиками навчання та розвитком практичних навичок. Інтеграція психологічних аспектів у навчальний процес дозволяє створювати умови, що забезпечують стійке засвоєння матеріалу та розвиток мовної активності. Поєднання когнітивних тренувань, розвитку мотивації та систематичного застосування навчальних стратегій сприяє формуванню в учнів і студентів навичок ефективного сприйняття усного та письмового мовлення.

Ефективність процесу аудіювання та читання багато в чому визначається здатністю учнів до самостійної роботи та активного залучення до навчального процесу. Практичне застосування навичок прогнозування, аналізу та синтезу інформації дозволяє не лише зрозуміти текст чи висловлювання, а й виробити вміння використовувати отриману інформацію у власному мовленні. Структуроване сприйняття матеріалу, розвиток логічного мислення та формування стратегій обробки інформації забезпечують комплексний розвиток когнітивних та комунікативних здібностей [41, с.152-154].

Взаємозв'язок психологічних основ аудіювання та читання з педагогічними методами навчання підтверджує необхідність врахування індивідуальних особливостей учнів. Універсальних рецептів навчання не існує, тому завдання викладача полягає у підборі методик, які відповідають рівню когнітивного розвитку та мотиваційним особливостям конкретної групи.

Постійне вдосконалення методик, впровадження інтерактивних технологій та активізація когнітивних процесів сприяє ефективному засвоєнню матеріалу та формуванню стійких навичок аудіювання і читання.

Розуміння психологічних основ аудіювання та читання дозволяє створювати інноваційні підходи до навчання, які враховують індивідуальні риси учнів, їх емоційний стан та рівень мотивації. Підвищення ефективності навчання через системне використання психологічних методів сприяє розвитку всебічної мовної компетенції та готовності до комунікації у різних соціальних та професійних контекстах [35, с.86-89]. Структуроване сприйняття матеріалу, активна участь у навчальному процесі та систематичне тренування когнітивних процесів забезпечують підготовку студентів до професійної діяльності та ефективну взаємодію у соціальному середовищі.

Самостійна робота з читання та аудіювання виступає ключовим компонентом формування мовної компетенції, оскільки дозволяє студентам і учням активно засвоювати навчальний матеріал та розвивати навички сприйняття інформації. Читання у контексті самостійної роботи передбачає не лише пасивне ознайомлення з текстом, а й активну взаємодію з ним, що включає аналіз змісту, виділення ключових ідей, узагальнення інформації та її критичне осмислення [12, с.104-106]. Розвиток навичок самостійного читання сприяє формуванню аналітичного мислення та вміння робити висновки на основі прочитаного.

Таблиця 1.5

Можливості та стратегії самостійної роботи з читання та аудіювання

Напрямок самостійної роботи	Пояснення	Труднощі	Методи подолання / стратегії
Читання	Активне сприйняття тексту, аналіз змісту, виділення ключових ідей, узагальнення та критичне осмислення матеріалу	Складні синтаксичні конструкції, незнайома лексика, труднощі з виділенням головного, низька мотивація	Створення конспектів, виділення ключових слів, ментальні карти, прогнозування змісту тексту

Продовження табл. 1.5

Аудіювання	Активне сприйняття	Швидкість	Прослуховування
------------	--------------------	-----------	-----------------

	усного мовлення, розпізнавання фонетичних, інтонаційних та смислових нюансів	мовлення, різні акценти, складні інтонаційні конструкції, втрата уваги	аудіоматеріалів різного типу, виконання завдань після прослуховування, перекази, аналіз основних ідей
Когнітивні та психологічні аспекти	Розвиток уваги, пам'яті, мислення, самоконтролю та самоперевірки; робота над мотивацією та емоційним станом	Емоційні бар'єри, стрес, низька концентрація уваги, недостатня самостійність	Систематичність занять, планування навчального процесу, індивідуальний підбір матеріалу, позитивне емоційне налаштування
Методи та стратегії	Використання різноманітних видів матеріалів та завдань, інтеграція текстів та аудіо, розвиток аналітичного та критичного мислення	Втрата інтересу, поверхнєве засвоєння матеріалу, недостатня активність	Планування завдань, поетапна робота з матеріалом, інтеграція когнітивних та метакогнітивних стратегій, тренування навичок саморегуляції
Результати самостійної роботи	Формування мовної компетенції, підготовка до комунікативної діяльності, розвиток критичного мислення та аналітичних здібностей	Можлива низька ефективність без регулярної практики	Регулярна практика, комплексний підхід, активне використання стратегій навчання, інтеграція теорії та практики

Джерело:[80, с.254-259]

Самостійна робота з читання та аудіювання виступає невід'ємним компонентом формування мовної компетенції та розвитку когнітивних і комунікативних навичок студентів. Читання у контексті самостійної роботи передбачає активне сприйняття текстового матеріалу, що включає аналіз його змісту, виділення ключових ідей, узагальнення інформації та критичне осмислення матеріалу. Здатність структурувати прочитане та виділяти головні положення дозволяє формувати аналітичне мислення та розвивати навички аргументованого висловлення власної точки зору. Складні синтаксичні конструкції та незнайома лексика часто створюють труднощі для студентів, що призводить до поверхневого розуміння тексту та необхідності додаткової роботи з матеріалом [71, с.143-145]. Для подолання таких труднощів застосовуються різноманітні методи, серед яких виділення ключових слів, створення конспектів, складання ментальних карт та використання стратегій прогнозування змісту, що сприяє систематизації інформації та її глибокому засвоєнню.

Аудіювання в рамках самостійної роботи передбачає розвиток здатності до сприйняття усного мовлення та розпізнавання фонетичних, інтонаційних і смислових нюансів. Постійна практика слухання різних видів аудіоматеріалів, включно з подкастами, аудіокнигами, новинними повідомленнями та інтерв'ю, дозволяє тренувати увагу, пам'ять та концентрацію. Проблеми, пов'язані зі швидкістю мовлення, різними акцентами або складними інтонаційними конструкціями, можуть знижувати рівень розуміння та ускладнювати аналіз почутого [66, с.173-174]. Для подолання цих труднощів застосовуються вправи на повторне прослуховування, виконання завдань після аудіювання, переказ матеріалу та аналіз основних ідей, що сприяє більш точному засвоєнню інформації та розвитку здатності до самостійного аналізу мовлення.

Розвиток когнітивних та психологічних аспектів самостійної роботи включає тренування уваги, пам'яті, мислення, самоконтролю та самоперевірки. Мотиваційні чинники та емоційний стан безпосередньо впливають на ефективність навчання, оскільки високий рівень мотивації стимулює активне сприйняття матеріалу, а позитивне емоційне налаштування сприяє концентрації та залученню когнітивних ресурсів. Емоційні бар'єри, стрес або недостатня самостійність можуть знижувати ефективність процесу, що вимагає систематичного планування навчального процесу, індивідуального підбору матеріалів та створення умов для психологічного комфорту студентів [59, с. 264-267]. Використання різноманітних видів завдань і матеріалів дозволяє забезпечити розвиток аналітичного та критичного мислення, підвищити зацікавленість учнів і стимулювати активну роботу з навчальним матеріалом.

Методи та стратегії самостійної роботи передбачають інтеграцію різних видів навчальних матеріалів та завдань, що дозволяє розвивати комплексну мовну компетенцію. Поетапна робота з текстами та аудіоматеріалами, планування завдань, використання когнітивних та метакогнітивних стратегій, тренування навичок саморегуляції та самоконтролю створюють умови для глибокого засвоєння інформації. Регулярна практика та систематичність занять

дозволяють студентам поступово підвищувати рівень володіння мовою, розширювати словниковий запас та формувати стійкі навички сприйняття усного та письмового мовлення.

Результати самостійної роботи з читання та аудіювання проявляються у формуванні мовної компетенції, розвитку здатності до критичного мислення та аналітичних здібностей. Систематична практика сприяє розвитку умінь ефективно комунікувати, аналізувати та синтезувати інформацію, що є необхідним для професійної діяльності та подальшої освітньої підготовки [60, с.23-24]. Комплексний підхід до самостійної роботи дозволяє інтегрувати теоретичні знання з практичними навичками, що забезпечує не лише засвоєння матеріалу, а й розвиток самостійності, відповідальності та здатності до саморегуляції в процесі навчання.

Формування стратегій самостійної роботи з читання та аудіювання передбачає розвиток навичок планування, організації та контролю навчальної діяльності. Студенти набувають умінь аналізувати матеріал, виділяти головне, складати власні висновки та узагальнення, що стимулює активне засвоєння знань та розвиток когнітивних процесів. Регулярне використання цих стратегій у навчальній практиці забезпечує підготовку до комунікативної діяльності, розвиток аналітичного мислення та формування комплексної мовної компетенції.

Систематична робота з різними типами текстів і аудіоматеріалів забезпечує розвиток навичок критичного мислення та аналітичної обробки інформації. Використання інтерактивних та творчих завдань дозволяє студентам ефективно взаємодіяти з навчальним матеріалом, формувати здатність до самостійного оцінювання власних результатів та коригувати процес навчання [76, с.311-312]. Підготовка до самостійної роботи включає усвідомлене застосування стратегій аналізу та синтезу інформації, що дозволяє закріплювати знання та формувати стійкі навички сприйняття усного та письмового мовлення.

Комплексний підхід до самостійної роботи забезпечує формування компетентного користувача мовою, здатного ефективно працювати з різними джерелами інформації та застосовувати отримані знання у практичній діяльності. Навчальна діяльність у такому форматі сприяє розвитку самостійності, відповідальності та організованості, стимулює активне мислення та критичний аналіз матеріалу [81, с.314-315]. Постійна практика та застосування методичних стратегій формують високий рівень мовної компетенції, який є необхідною умовою успішної комунікації та професійної діяльності в сучасному освітньому та соціальному середовищі.

Таким чином, особливості навчання аудіювання і читання у майбутніх учителів англійської мови мають важливе значення для формування їхніх мовних та педагогічних компетенцій. Навички є основою для успішної комунікації, а також критично важливими для ефективного викладання іноземної мови. Розвиток здатності до аудіювання дозволяє студентам краще розуміти носіїв мови, а читання сприяє збільшенню словникового запасу та розвитку розуміння текстів на різних рівнях складності. У майбутніх учителів ці навички мають бути розвинені на високому рівні, щоб вони могли забезпечити якісну мовну підготовку своїх учнів.

1.3. Чинники, що впливають на ефективність самостійного опанування аудіюванням і читанням

Чинники, що впливають на ефективність самостійного опанування аудіюванням і читанням, — це сукупність факторів, які визначають успішність і швидкість засвоєння мовних навичок, зокрема рівень мотивації, мовна підготовленість, регулярність та систематичність занять, підбір відповідних матеріалів, зовнішнє середовище, психологічні фактори, а також використання технологій і додаткових ресурсів [14].

Чинники, що впливають на ефективність самостійного опанування аудіюванням і читанням

Чинник	Опис
Мотивація студента	Високий рівень мотивації стимулює активне заняття самостійною роботою та прагнення до вдосконалення навичок.
Рівень володіння мовою	Знання мови на певному рівні визначає здатність сприймати складність матеріалів для аудіювання та читання.
Вибір матеріалів для навчання	Матеріали повинні відповідати рівню студента, бути цікавими і не перевантажувати його. Важливо обирати актуальні і різноманітні тексти.
Методика самостійної роботи	Використання різноманітних методів навчання, таких як повторне прослуховування, активне читання, онлайн-платформи та інтерактивні вправи.
Індивідуальні особливості студентів	Студенти з розвинутими навичками саморегуляції можуть більш ефективно організовувати свою роботу і контролювати прогрес.
Зовнішнє середовище та підтримка	Наявність підтримки від викладача або однокурсників може вплинути на мотивацію та ефективність самостійної роботи.
Технології та ресурси	Використання сучасних технологій, таких як аудіо- та відеоматеріали, онлайн курси, додатки для розвитку навичок аудіювання та читання.
Часова організація	Ефективне планування часу та визначення пріоритетів дозволяє краще організувати навчальний процес і досягти результатів.

Джерело: [25, с. 78-88]

Мотивація студента є одним із найважливіших чинників, що впливають на успіх у навчальному процесі, зокрема в опануванні навичок аудіювання та читання іноземної мови. Вона визначає, наскільки студент готовий вкладати зусилля в самостійну роботу, з яким ентузіазмом і віддачею він підходить до виконання навчальних завдань. Мотивація може бути як внутрішньою, так і зовнішньою. Внутрішня мотивація виникає тоді, коли студент самостійно прагне досягнути певних результатів через зацікавленість у самому процесі навчання, задоволення від досягнень і бажання покращити свої знання. Зовнішня мотивація часто пов'язана з конкретними зовнішніми факторами, такими як оцінки, вимоги викладачів або необхідність виконувати навчальні програми для отримання диплома [54, с.12-14].

Якщо студент бачить чітку перспективу застосування знань і навичок, отриманих під час навчання, це стимулює його до більш активної самостійної роботи. Позитивний вплив на мотивацію має також середовище, в якому студент навчається, підтримка з боку викладачів, зацікавленість у процесі

навчання та створення умов для досягнення успіху. Студенти, які пропустили одне або декілька аудиторних занять через систему дистанційного навчання можуть у зручній для себе час отримати доступ до навчальнометодичних матеріалів та самостійно засвоїти пропущений матеріал, протестувати свої знання, виконати пропущені завдання, відправити викладачу на перевірку та отримати консультацію не очікуючи наступних аудиторних занять [64, с.88-92]. Мотивація впливає не лише на кількість часу, витраченого на самостійну роботу, а й на якість виконуваних завдань, оскільки студент, який має високий рівень мотивації, з більшою ймовірністю буде здійснювати самоконтроль, активно шукати додаткові ресурси та намагатись вдосконалити свої навички.

Рівень володіння мовою є ключовим чинником, що визначає ефективність навчання аудіюванню та читанню, особливо у контексті майбутніх учителів англійської мови. Рівень безпосередньо впливає на здатність студента сприймати матеріали, як на слух, так і при читанні, а також на його здатність використовувати отриману інформацію для подальшої роботи та навчання. Володіння мовою на високому рівні забезпечує глибше розуміння контексту тексту або аудіо, полегшує сприйняття нової лексики та граматичних конструкцій, дозволяючи студентам більш впевнено використовувати мову в різноманітних ситуаціях.

Рівень володіння мовою також визначає, наскільки складними можуть бути завдання для самостійного опанування аудіюванням і читанням. Наприклад, для студентів з низьким рівнем володіння мовою аудіоматеріали та тексти можуть бути надто складними, що ускладнює процес розуміння та сприйняття інформації. У таких випадках необхідно використовувати простіші тексти або аудіофайли, що відповідають їхньому рівню, з поступовим підвищенням складності завдань [78, с.45-47]. Водночас студенти з високим рівнем володіння мовою можуть працювати з більш складними матеріалами, що дозволяє їм вдосконалювати свої навички та розширювати словниковий запас.

Рівень володіння мовою має значення не лише для опанування базових навичок, а й для розвитку навичок критичного мислення, що є важливим аспектом при роботі з текстами та аудіоматеріалами. Володіння мовою на високому рівні дозволяє студентам ефективно аналізувати, інтерпретувати та оцінювати інформацію, що є необхідним для їх майбутньої професійної діяльності як учителів. Діяльність студентів в умовах фахового учбового закладу дуже різноманітна. Ведучою діяльністю є учбово-пізнавальна як основа професійного становлення [63, с.27-36]. Окрім цього, рівень володіння мовою визначає швидкість виконання завдань, а також здатність студента до автономного навчання, що сприяє розвитку самостійної роботи, необхідної для успішного оволодіння аудіюванням і читанням.

Вибір матеріалів для навчання є важливим аспектом у процесі навчання, особливо в контексті самостійної роботи майбутніх учителів англійської мови. Правильний вибір матеріалів впливає на ефективність навчального процесу, зокрема, на розвиток навичок аудіювання і читання. Матеріали повинні відповідати рівню мовної підготовки студентів, бути цікавими, доступними та актуальними, щоб стимулювати зацікавленість і мотивацію до навчання. Вони також повинні відповідати освітнім цілям і завданням курсу, дозволяючи студентам поступово набувати необхідних навичок і знань.

При виборі матеріалів для навчання важливо враховувати їх рівень складності, тематику та формат. Тексти та аудіофайли повинні бути адаптованими до рівня мовної підготовки студентів, з поступовим збільшенням складності. Для цього використовуються матеріали, що відповідають певним мовним рівням — від початкового до просунутого. Вибір матеріалів залежить від цілей навчання, чи то розвиток розуміння на слух, чи то поліпшення навичок читання [23, с.14-16]. Залежно від цього, можуть бути обрані різноманітні типи текстів — від розмовних діалогів і новин до літературних творів та наукових статей.

Особливу увагу слід приділяти інтерактивним і мультимедійним матеріалам, таким як відео, подкасти, інтерактивні вправи, що стимулюють активне залучення студентів до процесу навчання. Вони дозволяють поєднувати різні види мовленнєвої діяльності, що допомагає краще засвоювати матеріал і робить навчання більш різноманітним. Вибір може залежати від інтересів студентів: чим цікавіші та ближчі матеріали до їхнього повсякденного життя, тим ефективніше буде їхнє навчання. Врахування цих факторів дозволяє створити оптимальне навчальне середовище, яке сприяє розвитку мовних навичок студентів і підготовці майбутніх учителів до професійної діяльності.

Методика самостійної роботи є важливим елементом навчального процесу, що забезпечує студентам можливість розвивати власні навички, здобувати глибокі знання і практичні вміння. Вона передбачає використання різних методів, підходів та інструментів для того, щоб студенти могли ефективно працювати без постійної участі викладача, самостійно організовуючи свій час і вибір матеріалів для навчання [82, с.27-29]. Методика самостійної роботи включає в себе як теоретичні аспекти — такі як планування навчального процесу та організація самостійної діяльності, так і практичні інструменти, що допомагають студентам ефективно засвоювати матеріал.

Матеріали мають бути актуальними, різноманітними і поступово ускладнюватись, щоб підтримувати інтерес студентів і стимулювати їх до подальшого вивчення. Самостійна робота може включати різні види діяльності, такі як читання, письмова робота, слухання аудіозаписів, аналіз текстів, підготовка проєктів або проведення досліджень. Регулярні самоперевірки, тести, а також аналіз виконаних завдань дають змогу студентам оцінити рівень своєї підготовки та виявити прогалини в знаннях. Самостійна робота стає важливим компонентом навчального процесу, що дозволяє студентам розвивати не тільки мовні навички, але й навички самоконтролю, організованості та самодисципліни [61, с.72-75]. Вона є необхідною складовою

у підготовці майбутніх учителів, адже самостійне навчання допомагає не лише глибше засвоювати матеріал, але й формувати важливі професійні якості.

Індивідуальні особливості студентів є важливим фактором, що впливає на процес навчання та його ефективність. Кожен студент має свої унікальні риси, які визначають його підхід до навчання, сприйняття інформації та взаємодію з матеріалом. Особливості можуть бути пов'язані з різними аспектами, такими як інтелектуальні здібності, тип мислення, мотивація, емоційний стан, попередній досвід, а також соціально-культурне оточення. Розуміння цих особливостей є необхідним для адаптації навчального процесу до потреб кожного студента, що дозволяє підвищити ефективність навчання та забезпечити кращі результати.

Індивідуальні риси студентів можуть проявлятися в різних формах, зокрема у різній швидкості засвоєння матеріалу, здатності до самостійної роботи, виборі навчальних стратегій, рівні зацікавленості в предметі та навіть у способах вирішення завдань. Наприклад, деякі студенти можуть легко орієнтуватися в абстрактних концепціях, в той час як інші краще розуміють матеріал через практичні приклади та активне застосування знань [73, с. 281-291]. На навчальні досягнення впливають емоційні особливості студентів: деякі можуть бути схильні до стресу під час контрольних чи екзаменів, а інші - мають високу стійкість до стресових ситуацій.

Зовнішнє середовище та підтримка є важливими чинниками, які значно впливають на процес навчання та самостійного опанування студентами знаннями. Середовище, в якому знаходиться студент, включає в себе не лише фізичні умови, такі як класні кімнати, бібліотеки та інші навчальні приміщення, але й соціальні, культурні та емоційні аспекти, які можуть сприяти або заважати ефективному навчальному процесу. Якість зовнішнього середовища визначається наявністю необхідних ресурсів, зручністю для самостійної роботи, а також атмосферою підтримки та взаємодії з іншими студентами та викладачами.

Підтримка з боку оточуючих, включаючи викладачів, одногрупників, родину та навіть інституційні програми, є ключовим фактором у забезпеченні успіху студентів. Викладачі, які надають своєчасні відгуки, підтримують зворотний зв'язок, створюють умови для розвитку самостійності і одночасно забезпечують підтримку, допомагають студентам подолати труднощі у навчанні [77, с.112-114]. Важливою є підтримка з боку одногрупників, з якими студенти можуть обмінюватися досвідом, разом працювати над завданнями, ділитися знаннями та допомагати один одному. Така взаємодія сприяє створенню сприятливого соціального клімату, що позитивно впливає на мотивацію і ефективність навчання.

Технології та ресурси відіграють важливу роль у сучасному навчальному процесі, зокрема при самостійному опануванні знаннями. Використання сучасних технологій дозволяє значно підвищити ефективність навчання, зробити його більш інтерактивним, доступним і адаптивним до індивідуальних потреб студентів. Технології навчання включають в себе різноманітні інструменти та платформи, такі як онлайн-курси, відеоуроки, мобільні додатки, електронні бібліотеки та багато іншого, що дозволяє студентам отримувати знання в будь-який час і з будь-якого місця [83, с.49-54].

Ресурси, зокрема матеріальні й інформаційні, створюють можливості для доступу до якісних навчальних матеріалів, що є необхідним для поглибленого освоєння тем. Інтернет-ресурси, спеціалізовані платформи для навчання, відео- та аудіофайли, інтерактивні вправи та симуляції дозволяють студентам активно взаємодіяти з матеріалом, використовувати різноманітні підходи до навчання та набувати нові навички в інтерактивному форматі. Використання технологій також сприяє розвитку критичного мислення, самостійності і аналітичних здібностей, оскільки студенти можуть самостійно знаходити необхідну інформацію, аналізувати її та застосовувати отримані знання на практиці.

Часова організація є важливим аспектом ефективного навчання, зокрема при самостійному опануванні аудіюванням і читанням. Вона охоплює не лише

планування часу для виконання конкретних завдань, а й уміння розподіляти час на різні види діяльності, які сприяють досягненню навчальних цілей. Правильне управління часом дозволяє студентам оптимізувати процес навчання, забезпечуючи максимальну ефективність при мінімальних затратах зусиль. У навчальному процесі важливо правильно визначати часові рамки для виконання самостійних завдань, а також коригувати їх відповідно до індивідуальних особливостей кожного студента [20, с.6-9].

Для завдань з аудіювання і читання студент може витрачати різний час залежно від складності матеріалу та рівня володіння мовою. Планування часу допомагає уникати перевантаження і забезпечує рівномірний розподіл навантаження протягом навчального періоду. Ефективна часова організація дозволяє зберігати баланс між навчанням, відпочинком і іншими важливими аспектами життя студента, що сприяє збереженню мотивації та підвищенню результативності навчального процесу. Використання технік управління часом, таких як тайм-менеджмент або планування за принципом пріоритетів, допомагає студентам зберігати фокус і знижувати стрес [65, с.1747-1750]. Правильно організований час є одним із ключових чинників, що сприяють успіху в самостійному навчанні та досягненню високих результатів у вивченні іноземної мови.

Таким чином, чинники, що впливають на ефективність самостійного опанування аудіюванням і читанням, є ключовими для успішного освоєння іноземної мови. Важливими аспектами є рівень мотивації студента, який визначає його зацікавленість і готовність до активної роботи. Також суттєвим є вибір матеріалів для навчання: вони повинні відповідати рівню володіння мовою та бути цікаві для студента, що допомагає підтримувати його увагу та інтерес. Часова організація навчання та вміння правильно планувати своє навчальне навантаження сприяють ефективному засвоєнню матеріалу. Не менш важливими є індивідуальні особливості студентів, такі як здатність до самоконтролю, дисципліна та рівень попередньої підготовки. Всі чинники

разом визначають, наскільки ефективним буде процес самостійного опанування аудіюванням і читанням.

РОЗДІЛ 2

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

2.1. Використання мобільних додатків і подкастів для розвитку умінь аудіювання

Мобільні додатки і подкасти — це сучасні цифрові інструменти, які широко використовуються для розвитку умінь аудіювання, особливо у сфері вивчення іноземних мов. Мобільні додатки — це програмне забезпечення, встановлене на смартфонах або планшетах, що пропонує інтерактивні вправи, навчальні матеріали та можливості контролю прогресу. Вони забезпечують структуровану та адаптивну практику, що допомагає користувачам ефективно покращувати навички аудіювання на різних рівнях. Подкасти ж є аудіопрограмами або серіями записів, доступними онлайн, які містять автентичне мовлення носіїв мови, включаючи розмови, інтерв'ю та тематичні обговорення, сприяючи розвитку навичок сприйняття живої мови на слух [80, с.483-484].

Їхня різноманітність тем і форматів дозволяє слухачам занурюватися у мовне середовище, що підвищує розуміння культурного контексту та комунікативних особливостей. Мобільні додатки та подкасти доповнюють один одного, забезпечуючи комплексний підхід до вдосконалення аудіювальних умінь. Використання мобільних додатків і подкастів для розвитку умінь аудіювання є одним із сучасних та ефективних методів удосконалення мовленнєвих навичок, що активно застосовується у процесі вивчення іноземних мов. Аудіювання, як одна з основних комунікативних компетенцій, передбачає здатність розуміти усне мовлення, сприймати і інтерпретувати інформацію, що надходить, що особливо важливо для успішного спілкування в реальних

життєвих ситуаціях. Мобільні додатки та подкасти створюють унікальні можливості для практики аудіювання у зручний для користувача час і в будь-якому місці, що значно підвищує мотивацію до навчання та розширює доступ до автентичних мовних матеріалів.

Таблиця 2.1

**Використання мобільних додатків і подкастів для розвитку умінь
аудіювання**

Критерій	Мобільні додатки	Подкасти
Призначення	Інтерактивна практика аудіювання, вправи, контроль знань	Автентичне мовлення, сприйняття живої мови
Функціональність	Вправи на розпізнавання слів і фраз, повтори, транскрипти, зворотний зв'язок	Прослуховування різноманітних тем, реальні розмови, інтерв'ю
Рівень складності	Від початкового до просунутого, можливість адаптації	Переважно середній і високий, залежить від теми і спікерів
Переваги	Контроль прогресу, персоналізація, зручність у використанні	Автентичність, широкий вибір тем, розвиток розуміння контексту
Обмеження	Можливе надмірне спрощення, необхідність активної взаємодії	Відсутність інтерактивності, може бути складно для початківців
Приклади додатків/подкастів	Duolingo, LingQ, ELSA Speak	"The English We Speak", "6 Minute English" (BBC), "ESLPod"
Можливості використання	Самостійна робота, заняття з викладачем, домашнє завдання	Поглиблене слухання у вільний час, підтримка аудіозв'язку з культурою мови
Вплив на аудіювання	Розвиток фонематичного слуху, розпізнавання лексики, покращення вимови	Формування навички сприйняття мовлення на слух, адаптація до різних акцентів

Джерело: сформовано автором на основі [80, 71]

Призначення мобільних додатків і подкастів для розвитку умінь аудіювання має свої особливості, які суттєво доповнюють один одного у процесі вивчення мови. Мобільні додатки створені для інтерактивної практики аудіювання, вони пропонують користувачам різноманітні вправи, що допомагають розвивати навички розпізнавання звуків, слів і фраз, а також контроль знань шляхом тестування і отримання зворотного зв'язку [71, с.102]. Завдяки таким додаткам можна поступово нарощувати складність матеріалу, працювати з транскриптами, повторювати окремі фрагменти, що сприяє

глибшому розумінню та закріпленню мовленнєвих структур. Вони допомагають сформувати базові навички аудіювання в комфортних умовах, адаптованих до рівня кожного користувача.

На відміну від додатків, подкасти представляють собою джерело автентичного мовлення, яке відображає живу, природну мову носіїв. Вони сприяють розвитку вміння сприймати мову у реальному контексті, включаючи різноманітні теми, стилі спілкування, інтонації, а також особливості вимови і наголосів. Прослуховування подкастів допомагає адаптуватися до швидкого потоку мовлення, покращує розуміння загального змісту, а також навчає сприймати емоційні та комунікативні відтінки мови [66, с.119-120]. Призначення мобільних додатків полягає в систематизованому та інтерактивному опануванні аудіювання через вправи і контроль, тоді як подкасти забезпечують практику сприйняття живої, автентичної мови, що розвиває здатність орієнтуватися у реальних комунікативних ситуаціях.

Функціональність мобільних додатків і подкастів у контексті розвитку умінь аудіювання має чітко визначені характеристики, що відображають різні підходи до навчального процесу. Мобільні додатки пропонують широкий спектр вправ, спрямованих на розпізнавання окремих слів і фраз у контексті, що забезпечує поступове формування аудіювальних навичок. До функціональних особливостей таких додатків належать можливості повторного прослуховування окремих фрагментів, використання транскриптів для покращення розуміння змісту й структури мовлення, а також механізми зворотного зв'язку, які дозволяють користувачам оцінювати власні результати, виявляти помилки та здійснювати їх корекцію [59, с.283-285].

Подкасти надають доступ до автентичного мовлення на різноманітні теми, включаючи реальні розмови, інтерв'ю та обговорення актуальних питань. Відсутність інтерактивних елементів компенсується можливістю занурення в природний мовний контекст, що сприяє розвитку навичок сприйняття загального змісту, інтонаційних особливостей та стилістичних відтінків усного

мовлення. Прослуховування подкастів стимулює адаптацію до різних акцентів, темпів мовлення та варіантів живої комунікації, що є необхідним для формування високого рівня аудіювальної компетентності. Функціональні можливості мобільних додатків орієнтовані на структуровані вправи з контролем і підтримкою навчального процесу, тоді як подкасти забезпечують експозицію до живої мови в різних комунікативних форматах і контекстах.

Рівень складності мобільних додатків і подкастів у процесі розвитку умінь аудіювання характеризується різноманітністю та залежністю від специфіки навчального матеріалу і цільової аудиторії. Мобільні додатки здатні охоплювати широкий діапазон рівнів - від початкового до просунутого, що дозволяє адаптувати навчальний контент відповідно до індивідуальних потреб користувачів. Такий підхід забезпечує поступове підвищення складності вправ, що сприяє системному засвоєнню навичок і поступовому розширенню словникового запасу.

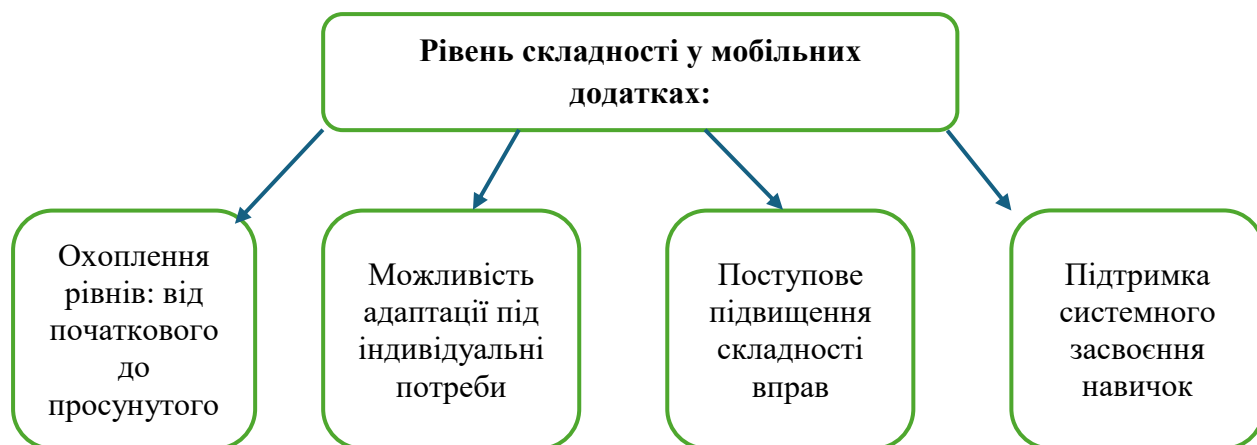

Рис 2.1 Рівень складності у мобільних додатках

Джерело: сформовано автором на основі [60]

Натомість подкасти переважно орієнтовані на середній та високий рівень володіння мовою, оскільки контент у них містить складніші лексичні конструкції, швидке мовлення та різноманітні акценти спікерів. Рівень складності подкастів значною мірою залежить від тематики, стилю викладу та особливостей мовлення учасників розмов. Такі матеріали стимулюють розвиток

здатності до розуміння живої мови в реальних комунікативних ситуаціях, що вимагає вищого рівня підготовки слухача. Мобільні додатки забезпечують гнучкість і можливість адаптації для користувачів із різним рівнем знань, тоді як подкасти спрямовані на слухачів із достатнім досвідом, здатних працювати з більш складним і насиченим мовним матеріалом.

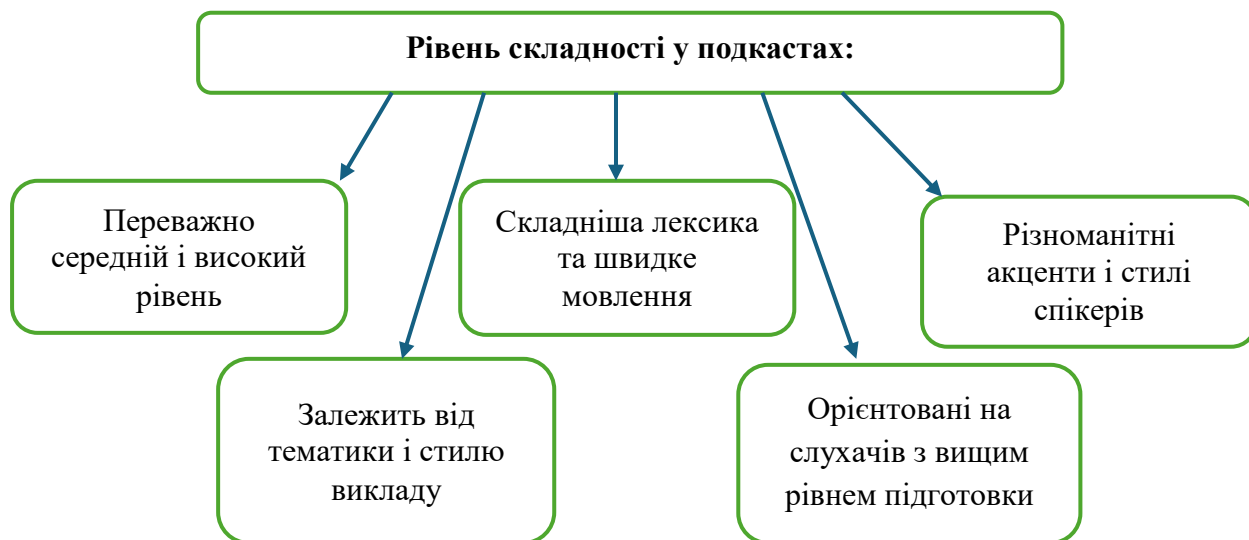

Рис 2.2 Рівень складності у подкастах

Джерело: сформовано автором на основі [76]

Переваги використання мобільних додатків і подкастів для розвитку умінь аудіювання проявляються у різних аспектах, що доповнюють один одного та сприяють ефективності навчального процесу. Мобільні додатки забезпечують системний контроль прогресу, що дозволяє користувачам відстежувати власні досягнення і коригувати навчальну стратегію відповідно до індивідуальних потреб. Для тих, хто вивчає мови, є вибір віртуальних уроків, дистанційних та контактних курсів, різноманітних додатків, вебсайтів, каналів на YouTube та TikTok, блогів тощо, включаючи навіть такі рідкісні мови [81, с.6]. Зручність у використанні, зокрема мобільність і доступність у будь-який час, сприяє регулярній практиці аудіювання, що є ключовим фактором у формуванні стійких мовних навичок.

Подкасти вирізняються автентичністю мовного матеріалу, що відтворює природні умови спілкування та відображає реальні комунікативні ситуації. Широкий вибір тематик і форматів дає можливість слухачам обирати контент відповідно до власних інтересів і професійних чи навчальних потреб, що стимулює активне залучення до процесу навчання. Розвиток розуміння контексту під час прослуховування подкастів сприяє не лише сприйняттю окремих слів і фраз, а й усвідомленню змісту, інтонаційних та культурних особливостей, що є необхідним для глибокого опанування мови. Переваги мобільних додатків і подкастів взаємодіють і взаємодоповнюються, створюючи комплексні умови для ефективного розвитку аудіювальних умінь.

Обмеження мобільних додатків і подкастів у контексті розвитку умінь аудіювання відображають специфічні виклики, пов'язані з їх функціональними можливостями та особливостями навчального процесу. У мобільних додатках іноді спостерігається надмірне спрощення навчального матеріалу, що може призводити до обмеженого розвитку навичок, особливо у випадках, коли контент не відповідає складності реального мовлення. Для досягнення ефективних результатів користувачам необхідна активна взаємодія з додатком, що вимагає високого рівня самодисципліни та мотивації, а також уміння організувати власне навчання у відсутності безпосереднього контролю викладача.

Подкасти, у свою чергу, характеризуються відсутністю інтерактивних елементів, що знижує можливості для миттєвого зворотного зв'язку та корекції помилок під час прослуховування. Значна складність мовного матеріалу, яка включає швидке мовлення, різні акценти та відсутність підтримки у вигляді транскриптів чи вправ, може ускладнювати процес сприйняття для початківців. Ефективність подкасту підтверджується тим, що він надає більше можливостей для аналізу змісту навчання [14, с.17]. Обмеження кожного із цих інструментів потребують врахування при виборі методів і засобів навчання для забезпечення їх максимальної ефективності.

Приклади мобільних додатків і подкастів, що використовуються для розвитку умінь аудіювання, ілюструють різноманітність сучасних цифрових ресурсів, орієнтованих на різні рівні володіння мовою та навчальні цілі. До популярних мобільних додатків належать Duolingo, LingQ та ELSA Speak, які пропонують інтерактивні вправи, персоналізований підхід і можливості контролю прогресу. Duolingo відомий своєю ігровою формою навчання, що стимулює регулярну практику, LingQ надає широкий вибір текстів і аудіоматеріалів із функцією роботи з лексикою, а ELSA Speak фокусується на удосконаленні вимови та фонетичних навичок.

У сфері подкастів варто виділити такі популярні проєкти, як "The English We Speak", "6 Minute English" від BBC та "ESLPod". Дані подкасти забезпечують слухачам доступ до автентичного мовлення на різні теми, що сприяє розвитку навичок сприйняття живої мови. "The English We Speak" пропонує короткі епізоди з роз'ясненнями сучасної розмовної англійської, "6 Minute English" фокусується на актуальних темах із детальним обговоренням, а "ESLPod" орієнтований на вивчення англійської мови через повсякденні діалоги й пояснення складних мовних явищ. Наведенні приклади демонструють широкий спектр інструментів, які можуть бути інтегровані у навчальний процес для комплексного розвитку аудіювальних умінь на різних етапах вивчення мови.

Можливості використання мобільних додатків і подкастів у процесі розвитку умінь аудіювання охоплюють різні форми навчальної діяльності, що сприяють гнучкості та індивідуалізації освітнього процесу. Мобільні додатки можуть бути ефективним інструментом як для самостійної роботи, так і для занять з викладачем, забезпечуючи структуровану підтримку під час опанування аудіювальних навичок. Використання додатків у якості домашнього завдання дозволяє учням самостійно опрацьовувати матеріал у зручному темпі, що сприяє систематичному закріпленню знань та розвитку навичок.

Подкасти виступають засобом поглибленого слухання у вільний час, надаючи можливість зануритися у мовне середовище без обмежень, характерних для формального навчання. Прослуховування аудіоматеріалів сприяє підтримці аудіозв'язку з культурою мови, що розширює розуміння не лише лексичних і граматичних аспектів, а й соціокультурних особливостей комунікації. Завдяки широкому вибору тем і форматів подкасти стимулюють розвиток навичок критичного сприйняття інформації та формують звичку регулярного аудіювання, що є необхідним для досягнення високого рівня мовної компетентності. Подкасти дають можливість урізноманітнити процес формування компетентностей в англomовному аудіюванні [25, с.180]. Сумісне застосування мобільних додатків і подкастів у навчальному процесі дозволяє поєднати переваги структурованого навчання з можливістю безпосереднього занурення у живу мовну практику.

Вплив мобільних додатків і подкастів на розвиток аудіювальних умінь має різні, але взаємодоповнюючі аспекти, що сприяють комплексному вдосконаленню слухових навичок. Мобільні додатки значною мірою орієнтовані на розвиток фонематичного слуху, що є основою для точного розпізнавання звуків і фонем мови. Завдяки вправам, спрямованим на виділення окремих звуків і слів, підвищується здатність користувача розпізнавати лексику в усному мовленні, що сприяє покращенню вимови і формуванню більш чіткого артикуляційного апарату.

Подкасти, у свою чергу, мають істотний вплив на формування навички сприйняття мовлення на слух у різноманітних комунікативних ситуаціях. Сприйняття живої мови, з урахуванням різних акцентів, темпів мовлення і стилістичних особливостей, сприяє адаптації слухача до реальних умов спілкування. Жанрова різноманітність дозволяє навчати учнів сприймати інформацію з різних сфер життя: описи подій, розповіді, радіо і теленовини, лекції, розмови, інтерв'ю, оголошення, пісні, поезія тощо [54, с.172]. Поєднання функціонального впливу мобільних додатків і подкастів забезпечує всебічний

розвиток аудіювальних умінь, починаючи з базових фонетичних навичок і завершуючи здатністю ефективно сприймати складне мовлення у різних соціокультурних контекстах.

Отже, використання мобільних додатків і подкастів у процесі розвитку умінь аудіювання набуло значної актуальності в сучасній лінгвістичній освіті, оскільки забезпечує широкий спектр можливостей для ефективного засвоєння іноземної мови. Мобільні додатки, завдяки інтерактивним вправам і персоналізованому підходу, сприяють систематичній і послідовній практиці, що дозволяє поступово формувати та вдосконалювати аудіювальні навички. Подкасти, у свою чергу, представляють автентичні аудіоматеріали, які відтворюють реальне мовне середовище та сприяють розвитку навички сприйняття живої мови в різних комунікативних контекстах. Синергічне застосування мобільних додатків і подкастів забезпечує комплексний підхід, який поєднує структуроване навчання із зануренням у живу мовну практику, що підвищує ефективність розвитку аудіювальних умінь.

2.2. Платформи для розвитку навичок читання: e-books, адаптовані тексти, інтерактивні вправи

Платформи для розвитку навичок читання, які включають електронні книги (e-books), адаптовані тексти та інтерактивні вправи, є сучасними цифровими ресурсами, що сприяють підвищенню ефективності навчального процесу. Електронні книги забезпечують зручний доступ до різноманітних текстових матеріалів із можливістю використання додаткових інструментів для полегшення сприйняття інформації. Адаптовані тексти розробляються з урахуванням рівня володіння мовою і спрямовані на поступове формування навичок читання, що полегшує засвоєння складних мовних структур [64, с.7-9]. Інтерактивні вправи створюють умови для активного залучення користувача,

стимулюючи розвиток розуміння тексту та аналітичного мислення, що забезпечує комплексний підхід до вдосконалення читальних умінь.

Електронні книги (e-books) надають широкі можливості для роботи з текстами різного рівня складності, включаючи функції підсвічування, коментування та пошуку, що сприяють глибшому опрацюванню змісту. Адаптовані тексти, розроблені з урахуванням рівня володіння мовою та вікових особливостей читачів, спрямовані на покрокове формування навичок читання, полегшуючи розуміння та закріплення лексико-граматичних структур. Інтерактивні вправи, інтегровані у платформи, створюють умови для активного залучення користувачів у процес читання, стимулюють розвиток аналітичного мислення та критичного сприйняття тексту. Застосування цих інструментів у комплексі забезпечує системний підхід до вдосконалення навичок читання, що відповідає сучасним педагогічним вимогам та сприяє підвищенню мотивації до навчання.

Таблиця 2.2

Платформи для розвитку навичок читання: e-books, адаптовані тексти, інтерактивні вправи

Критерій	E-books	Адаптовані тексти	Інтерактивні вправи
Форма подачі матеріалу	Цифрові книги у форматі тексту з додатковими функціями (підсвічування, пошук)	Спеціально спрощені або модифіковані тексти, пристосовані до рівня читача	Вправи з інтерактивними завданнями, тестами, іграми для практики читання
Рівень складності	Від початкового до просунутого	Від початкового до середнього	Залежить від типу вправ, адаптивний
Мета використання	Розширення словникового запасу, покращення розуміння тексту	Полегшення сприйняття тексту, розвиток базових навичок читання	Формування аналітичного мислення, перевірка розуміння прочитаного
Переваги	Зручність доступу, можливість самостійного навчання	Підвищення мотивації за рахунок відповідності рівню	Активна участь, зворотній зв'язок, інтерактивність
Обмеження	Відсутність адаптації до індивідуальних потреб без додаткових функцій	Обмежений обсяг матеріалу, спрощення може знизити рівень складності	Можлива технічна складність, потреба у навичках користування платформою

Джерело:[78]

Форма подачі матеріалу у платформах для розвитку навичок читання має специфічні особливості, що визначають їхнє функціональне призначення та педагогічну цінність, впливаючи на ефективність процесу навчання. Електронні книги (e-books) представлені цифровими текстами, які супроводжуються додатковими інструментами, такими як підсвічування ключових слів, функція пошуку, можливість коментування і використання словників, що значно полегшує глибоке опрацювання текстового матеріалу та сприяє розширенню лексичного запасу [64, с.7-9].

Адаптовані тексти характеризуються спеціальним спрощенням або модифікацією оригінальних текстів із урахуванням рівня володіння мовою і вікових особливостей читачів, що дозволяє полегшити процес сприйняття та сприяє послідовному розвитку базових навичок читання. Застосування таких текстів знижує бар'єри у розумінні складної лексики і граматики, що сприяє підвищенню мотивації до читання і створенню позитивного досвіду взаємодії з текстом [64, с.7-8].

Інтерактивні вправи включають широкий спектр завдань — тестові, ігрові, вправи на відповідність, що вимагають активної участі користувача і спрямовані на практичне закріплення прочитаного матеріалу. Використання ігор та автоматизованих зворотних зв'язків стимулює розвиток аналітичного мислення, уваги і самоконтролю, що сприяє більш глибокому засвоєнню інформації. Такий різноманітний підхід до форми подачі матеріалу забезпечує комплексне задоволення освітніх потреб різних категорій учнів і стимулює ефективне опанування навичок читання на різних рівнях складності, що відповідає сучасним педагогічним стандартам і тенденціям цифрової освіти.

Рівень складності матеріалів на різних платформах для розвитку навичок читання має низку характерних особливостей, які визначають їх педагогічну спрямованість, цільову аудиторію та ефективність навчального процесу. Електронні книги (e-books) охоплюють широкий діапазон складності — від початкового до просунутого рівня, що дає змогу задовольнити потреби як

початківців, так і користувачів із високим рівнем мовної підготовки [63, с.426-428]. Завдяки такій універсальності e-books можуть бути застосовані як для базового засвоєння навичок читання, так і для поглибленого опрацювання складних текстів, сприяючи одночасно розширенню словникового запасу та вдосконаленню розуміння мовних структур. Включення мультимедійних та допоміжних інструментів у цифрові книги підвищує їхню адаптивність до різних рівнів підготовки та стилів навчання:

- рівень складності - від початкового до просунутого;
- підходять для: початківців і просунутих користувачів;
- особливості: широкий діапазон текстів, мультимедійні інструменти, допоміжні функції (підсвічування, пошук, коментарі);
- переваги - розширення словникового запасу, глибоке опрацювання текстів

Адаптовані тексти, орієнтовані переважно на початковий та середній рівні володіння мовою, забезпечують спрощений лексичний та граматичний склад, що полегшує процес сприйняття інформації та поступове формування навичок читання. Такі тексти створюють сприятливі умови для учнів, які тільки починають опановувати іноземну мову або мають обмежений словниковий запас, що сприяє підвищенню мотивації і зниженню бар'єрів у засвоєнні нового матеріалу. Спрощення текстів відповідає педагогічним принципам послідовності та доступності, що є критеріями ефективного навчання:

- рівень складності - від початкового до середнього;
- підходять для - початківців і користувачів із базовими знаннями;
- особливості - спрощена лексика і граматики, врахування вікових особливостей;
- переваги - полегшене сприйняття, підвищення мотивації, зниження бар'єрів у навчанні.

Інтерактивні вправи володіють гнучким рівнем складності, який формується залежно від типу завдань та здатності платформи адаптуватися до

індивідуальних можливостей користувача. Вправи можуть включати як прості завдання на розпізнавання інформації, так і складніші логічні та аналітичні задачі, що стимулюють розвиток критичного мислення і поглибленого розуміння тексту [23, с.33-36]. Адаптивність інтерактивних платформ дозволяє динамічно регулювати рівень складності матеріалу, що забезпечує ефективність навчання на різних етапах та сприяє підтримці мотивації учнів:

- рівень складності - адаптивний, залежить від типу завдань;
- особливості - різноманітні завдання (тести, ігри, аналітичні задачі);
- переваги - розвиток критичного мислення, динамічна регуляція складності, підтримка мотивації.

Рівень складності матеріалів різних платформ відповідає специфічним навчальним цілям, забезпечуючи індивідуалізований підхід у формуванні навичок читання та підвищуючи загальну ефективність освітнього процесу. Такий диференційований підхід є невід’ємною складовою сучасних педагогічних технологій і сприяє максимальному залученню учнів до активної роботи з текстом.

Мета використання різних платформ для розвитку навичок читання визначається їх специфічними функціональними можливостями та освітніми завданнями. Відповідний вибір платформи дозволяє максимально ефективно задовольнити навчальні потреби користувачів різного рівня підготовки. Спрямованість на розвиток конкретних навичок забезпечує цілеспрямовану роботу з текстом і підвищує якість засвоєння матеріалу [82, с.14663-14666]. Інтеграція різних форматів навчання сприяє більш глибокому розумінню текстів та стимулює активне мислення під час читання.

Рис 2.3 Мета використання різних платформ для розвитку навичок читання

Джерело: сформовано автором

Електронні книги (e-books) орієнтовані на розширення словникового запасу та поглиблення розуміння текстового матеріалу, що сприяє комплексному розвитку мовної компетентності. Вони забезпечують користувачам доступ до різноманітних текстів із можливістю роботи з лексикою, що стимулює активне засвоєння нових слів і виразів у контексті. Адаптовані тексти мають на меті полегшення сприйняття інформації шляхом спрощення лексичних і граматичних конструкцій, що дозволяє ефективно формувати базові навички читання, особливо на початкових етапах навчання.

Інтерактивні вправи спрямовані на формування аналітичного мислення та перевірку розуміння прочитаного, що забезпечує більш глибоке опрацювання тексту та розвиток критичних навичок аналізу і синтезу інформації. Завдяки активній взаємодії з навчальним матеріалом користувачі мають змогу систематично оцінювати рівень засвоєння знань і коригувати власну навчальну стратегію. Використання інтерактивних елементів підвищує мотивацію і сприяє формуванню самостійності у навчанні. Цілі застосування e-books, адаптованих текстів та інтерактивних вправ взаємодоповнюють одна одну, забезпечуючи

комплексний і ефективний підхід до розвитку навичок читання на різних рівнях складності [61, с.428-430].

Таблиця 2.3

Переваги використання платформи для розвитку навичок читання за допомогою e-books, адаптованих текстів та інтерактивних вправ

Компонент	Переваги	Додаткові можливості	Приклад використання
E-books	Доступ до великої кількості літератури в електронному форматі; зручність зберігання та пошуку	Можливість змінювати шрифт, колір фону, масштаб тексту; інтеграція з вбудованими словниками	Учень читає художній твір і одразу перекладає невідомі слова
Адаптовані тексти	Поступове ускладнення матеріалу відповідно до рівня читача; доступність для різних вікових груп	Використання спрощеної граматики та лексики; наявність глосаріїв та приміток	Учень із початковим рівнем читає короткі оповідання зі словничком наприкінці

Продовження табл. 2.3

Інтерактивні вправи	Підвищення мотивації через ігрові елементи; закріплення матеріалу у процесі навчання	Автоматична перевірка відповідей; статистика прогресу; адаптивність завдань	Після читання тексту учень виконує тест на розуміння змісту та отримує миттєвий результат
Персоналізований підхід	Індивідуальні рекомендації та добір матеріалів	Аналіз прогресу та рівня володіння мовою для подальшого планування навчання	Система пропонує книги та вправи на основі попередніх результатів
Мультимедійна підтримка	Підвищення залученості через аудіо- та відеоматеріали	Можливість слухати озвучення текстів, переглядати ілюстрації або відео за темою	Учень слухає аудіоверсію казки та читає текст одночасно

Джерело:[73, с.31-36]

Використання електронних книг, адаптованих текстів та інтерактивних вправ у навчальному процесі забезпечує комплексний підхід до формування навичок і знань, охоплюючи як розвиток техніки читання, так і вдосконалення розуміння змісту. Електронні книги надають можливість швидкого та зручного доступу до матеріалів, що сприяє розвитку навичок самостійного опрацювання

інформації, формує вміння працювати з великим обсягом даних і забезпечує гнучкість у виборі часу та місця навчання. Додаткові функції, як-от інтегрований словник, можливість підсвічування фрагментів тексту чи створення закладок, підсилюють ефективність роботи з матеріалом та сприяють його глибшому опрацюванню.

Адаптовані тексти оптимізують сприйняття навчального матеріалу, оскільки враховують мовний та когнітивний рівень учня, що позитивно впливає на зацікавленість, підвищує рівень внутрішньої мотивації та знижує ризик перевантаження. Вони дають змогу поступово переходити від простіших текстів до складніших, зберігаючи баланс між доступністю та навчальним викликом, що сприяє систематичному зростанню рівня читання [77, с.209-211]. Інтерактивні вправи стимулюють активну участь здобувачів освіти у навчальному процесі, забезпечують можливість оперативного отримання зворотного зв'язку, підтримують розвиток критичного мислення та сприяють глибшому засвоєнню знань завдяки елементам ігровізації та практичного застосування матеріалу в умовах, наближених до реальних.

Електронні книги, адаптовані тексти та інтерактивні вправи, хоча й залишаються ефективними інструментами у навчальному процесі, супроводжуються низкою обмежень, здатних впливати на кінцеву результативність навчання. Використання електронних книг без підтримки додаткових функцій, таких як адаптивні тести, інтерактивні словники чи персоналізовані рекомендації, не завжди дозволяє врахувати індивідуальні особливості здобувачів освіти, що знижує гнучкість навчання та ускладнює роботу з аудиторією з різним рівнем підготовки [83, с.8-9]. Адаптовані тексти, незважаючи на їхню доступність і зручність для розуміння, охоплюють обмежений обсяг матеріалу, а надмірне спрощення іноді призводить до зменшення інтелектуального навантаження, що негативно впливає на розвиток складних когнітивних навичок, зокрема аналітичного мислення, інтерпретації та оцінки інформації.

Інтерактивні вправи, попри здатність забезпечувати високий рівень залучення та створювати умови для активної взаємодії з матеріалом, вимагають відповідного технічного оснащення, стабільного доступу до мережі та певних цифрових компетентностей, що може стати суттєвим бар'єром для окремих груп учнів. Сукупність вказаних факторів обґрунтовує потребу у збалансованому комбінуванні цих інструментів з урахуванням конкретних освітніх завдань, особливостей цільової аудиторії та рівня технологічної готовності навчального середовища, що дозволить мінімізувати недоліки та посилити позитивний вплив на формування читацьких умінь.

Таким чином, платформи для розвитку навичок читання відіграють важливу роль у формуванні мовної та когнітивної компетентності користувачів, адже поєднують різні інструменти навчання в одному середовищі. Використання e-books забезпечує доступ до широкого спектра літератури, включаючи класичні та сучасні твори, зручних для читання на будь-якому пристрої. Адаптовані тексти допомагають поступово підвищувати рівень складності матеріалу, що сприяє кращому розумінню змісту та розширенню словникового запасу. Інтерактивні вправи стимулюють активну участь у процесі читання, розвивають критичне мислення, увагу та пам'ять, а також підтримують мотивацію завдяки ігровим елементам. Такий комплексний підхід робить навчання більш ефективним та цікавим, дозволяючи поєднувати традиційні та інноваційні методи розвитку навичок читання.

2.3 Штучний інтелект, як помічник з оволодіння аудіюванням і читанням

Штучний інтелект виступає інноваційним інструментом, що розширює можливості оволодіння аудіюванням і читанням у процесі вивчення іноземних мов. Завдяки здатності до автоматизованої обробки великих обсягів мовного

матеріалу, адаптивному налаштуванню складності завдань та індивідуалізації навчального процесу, він забезпечує створення персоналізованих траєкторій засвоєння мовних навичок. Алгоритми машинного навчання дозволяють формувати контент, який відповідає рівню підготовки здобувача освіти, поступово підвищуючи складність матеріалів та підтримуючи оптимальний баланс між пізнавальним навантаженням і досяжністю результатів. В умовах постійної еволюції освіти, ШІ пропонує революційний підхід до вивчення іноземних мов. У зв'язку з розвитком технологій, особливо ШІ, вивчення мов стало більш персоналізованим та доступним [20, с.46].

Використання систем штучного інтелекту в навчанні аудіювання сприяє розвитку здатності розуміти автентичне мовлення у різних комунікативних ситуаціях. Технології синтезу та розпізнавання мовлення забезпечують доступ до аудіоматеріалів різного темпу, акцентів і стилів, що підвищує стійкість навички сприйняття на слух. Водночас інтерактивні функції, такі як автоматичне виділення ключових слів, субтитрування або підсвічування складних фрагментів, допомагають зосередитися на смислових елементах мовлення та поступово розширюють словниковий запас.

Таблиця 2.4

Штучний інтелект, як помічник з оволодіння аудіюванням і читанням

Аспект	Роль ШІ	Приклади інструментів	Переваги	Можливі обмеження
Аудіювання	Автоматичне створення транскрипцій, перекладів та субтитрів; адаптація темпу та складності аудіоматеріалів	Google Speech-to-Text, Otter.ai, LingQ, Duolingo	Підвищення розуміння змісту; розвиток фонетичних і просодичних навичок; можливість повторного прослуховування з візуальною підтримкою	Помилки розпізнавання через акцент або шум; залежність від інтернет-з'єднання
Читання	Адаптивне підбирання текстів відповідно до рівня знань; інтерактивне пояснення лексики	Rewordify, ChatGPT, LingQ, Readlang	Поступове збільшення складності; миттєві пояснення значень і контексту; розвиток навичок читання з	Ризик надмірної спрощеності матеріалів; можливість формування залежності від

	та граматики		розумінням	автоматичних пояснень
Інтерактивне навчання	Поєднання аудіювання та читання через мультимодальні завдання	BBC Learning English, TED-Ed, YouGlish	Формування цілісної мовної компетентності; синхронізація слухового і зорового каналів сприйняття	Може вимагати додаткової мотивації та контролю з боку викладача
Оцінювання прогресу	Автоматичний аналіз результатів виконання завдань; персоналізовані рекомендації	Edpuzzle, Quizlet, AI-based LMS	Об'єктивність оцінювання; індивідуальний підхід до темпу навчання	Ризик помилок у визначенні рівня; обмежена гнучкість інтерпретації результатів

Джерело:[65, с.11-27]

Аудіювання у процесі вивчення іноземних мов набуває нових можливостей завдяки впровадженню інструментів штучного інтелекту, здатних автоматично створювати транскрипції, переклади та субтитри, а також адаптувати темп і складність аудіоматеріалів відповідно до рівня підготовки користувача. Використання сервісів, таких як Google Speech-to-Text, Otter.ai, LingQ чи Duolingo, дозволяє інтегрувати слухання з візуальною підтримкою, що сприяє більш глибокому розумінню змісту мовлення та формуванню стійких навичок сприйняття.

Автоматична генерація текстового супроводу аудіо забезпечує ефективне поєднання візуального та слухового каналів сприйняття, що підсилює здатність розпізнавати фонетичні й просодичні особливості мовлення, а також зменшує когнітивне навантаження при роботі з новими або складними лексичними одиницями.

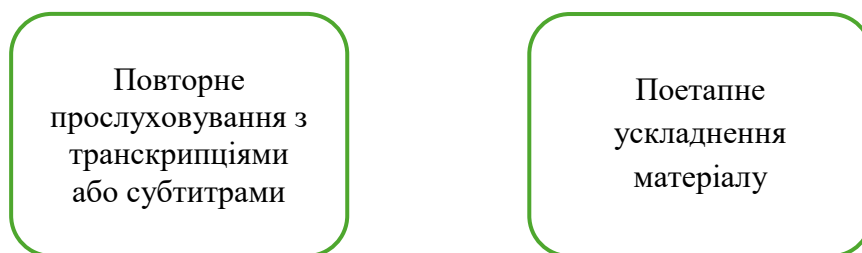

Рис 2.4 Функціональність аудіювання з використанням ШІ

Джерело:сформовано автором

Адаптація темпу відтворення аудіо та рівня складності матеріалів відкриває можливість для поетапного ускладнення навчального контенту, що підтримує оптимальний баланс між зрозумілістю й викликом для учня. Повторне прослуховування з одночасним доступом до транскрипцій чи субтитрів сприяє закріпленню вивченого матеріалу, кращому засвоєнню інтонаційних моделей та розвитку навичок сегментації мовлення на смислові одиниці. І хоча основна дискусія поки що зосереджена на майбутньому впливі ШІ, багато університетів перенесли її у практичну площину [1, с.32].

Попри високий потенціал, такі технології мають низку обмежень, зокрема помилки розпізнавання мовлення, зумовлені акцентами, діалектними відмінностями або фоновим шумом. Додатковою проблемою є залежність роботи алгоритмів від стабільного інтернет-з'єднання, що може обмежувати доступ до повного функціоналу у деяких користувачів. Проте інтеграція подібних систем у навчальний процес здатна суттєво підвищити ефективність формування навичок аудіювання, за умови їх грамотного використання та поєднання з іншими методами мовної підготовки.

Читання у процесі оволодіння іноземною мовою набуває нової якості завдяки впровадженню технологій штучного інтелекту, здатних адаптивно добирати тексти відповідно до рівня підготовки користувача та забезпечувати інтерактивне пояснення лексичних і граматичних елементів. Використання ресурсів на кшталт Rewordify, ChatGPT, LingQ чи Readlang створює умови для поступового ускладнення навчального матеріалу, що підтримує баланс між

доступністю й необхідністю інтелектуального зусилля. Адаптивні алгоритми дозволяють не лише підібрати тексти оптимальної складності, а й оперативно пояснити значення нових слів, фраз або граматичних структур.

Таблиця 2.5

**Характеристика можливостей та обмежень платформ штучного інтелекту
для розвитку навичок читання іноземною мовою**

Критерій	Можливості ШІ	Позитивний вплив	Обмеження / ризики
Адаптивність	Підбір текстів оптимальної складності; поетапне ускладнення матеріалу	Підвищення рівня усвідомленого читання; підтримка балансу між зрозумілістю і викликом	Надмірне спрощення може знизити когнітивне навантаження
Інтерактивність	Оперативне пояснення значень слів, фраз і граматичних структур у контексті	Підтримка безперервності навчальної діяльності; розвиток розуміння контексту; активне використання нової лексики	Можлива залежність від автоматичних пояснень; зменшення мотивації до самостійного пошуку

Продовження табл. 2.5

Поступове ускладнення	Поступове збільшення складності матеріалів; підготовка до роботи	Формування навичок роботи з автентичними текстами; розвиток критичного мислення; підготовка до різних стилів і жанрів	Потребує контролю викладача для уникнення перевантаження
Аналітичне опрацювання	Аналіз лексичних і граматичних конструкцій; перевірка розуміння контексту	Покращення аналізу мовних конструкцій; розвиток критичного мислення	Може бути складно для початківців без підтримки викладача

Джерело:[9, с.211-219]

Миттєве отримання пояснень у процесі роботи з текстом скорочує час пошуку додаткових джерел і підтримує безперервність навчальної діяльності, зберігаючи концентрацію на змісті. Такий підхід розвиває здатність до розуміння контексту, покращує вміння співвідносити мовні конструкції з їх функціональним значенням і стимулює активне використання нової лексики.

Поступове збільшення складності матеріалів формує навички роботи з автентичними текстами та готує до сприйняття різноманітних стилістичних і жанрових особливостей письмової мови.

Водночас надмірна спрощеність адаптованих текстів може призвести до зниження когнітивного навантаження, що обмежує розвиток критичного мислення та навичок аналізу складних мовних конструкцій. Додатковим ризиком є формування залежності від автоматичних пояснень, що зменшує мотивацію до самостійного пошуку значень і контексту. Застосування штучного інтелекту відіграє значну роль у покращенні процесу викладання та вивчення іноземних мов. Такі інструменти, як Siri, Alexa, Cortana можуть бути використані як помічники для вчителя [27, с.72].

Штучний інтелект виступає інноваційним інструментом, що відкриває нові можливості для розвитку навичок аудіювання та читання, забезпечуючи персоналізований і адаптивний підхід до навчання. Алгоритми машинного навчання здатні аналізувати рівень підготовки користувача, визначати індивідуальні прогалини у сприйнятті усної та письмової інформації, а також пропонувати вправи, які відповідають конкретним потребам. У сфері аудіювання такі технології дозволяють інтегрувати аудіоматеріали різної складності, моделювати ситуації реального мовного середовища та надавати зворотний зв'язок щодо точності сприйняття. Під час роботи з читанням штучний інтелект забезпечує підбір текстів відповідно до лексичного запасу й рівня граматичної підготовки, пропонує автоматичне пояснення нової лексики, здійснює семантичний аналіз і контролює динаміку розвитку навичок.

Рис 2.5 Інтеграція ІІІ в навчальний процес

Джерело:[27]

Інтеграція штучного інтелекту в навчальні процеси сприяє підвищенню ефективності освітніх програм, оскільки дозволяє оптимізувати поєднання традиційних і цифрових методик. Використання мовних моделей і систем розпізнавання мовлення забезпечує імітацію живого спілкування, що допомагає формувати стійкі слухові та візуальні асоціації. Автоматизований аналіз помилок під час читання чи прослуховування стимулює розвиток самоконтролю та підвищує мотивацію до вдосконалення.

Постійне вдосконалення алгоритмів і накопичення великих масивів навчальних даних розширює можливості адаптивного навчання, роблячи його більш гнучким і наближеним до індивідуальних особливостей здобувачів освіти. Сервіс на основі використання штучного інтелекту може детально пояснити значення лексичної одиниці, навести приклади функціонування тієї чи тієї одиниці в мові, презентувати низку прикладів зі словом тощо [52, с.422]. Такий підхід створює умови для комплексного й безперервного розвитку мовленнєвих умінь, що особливо актуально в умовах глобалізації та зростання ролі міжкультурної комунікації.

Таблиця 2.6

Оцінювання прогресу із залученням ІІІ як помічника з оволодіння аудіюванням і читанням

Критерій	Функціональність ІІІ	Приклади платформ	Переваги	Обмеження
Автоматичний аналіз результатів	ІІІ аналізує виконані завдання, оцінює точність і швидкість відповіді	Edpuzzle, Quizlet, AI-based LMS	Об'єктивність оцінювання; швидка обробка даних; індивідуальні рекомендації	Можливі помилки у визначенні рівня; обмежена гнучкість інтерпретації результатів
Персоналізовані рекомендації	ІІІ підбирає додаткові вправи та матеріали відповідно до	Duolingo, LingQ, ChatGPT	Індивідуальний підхід; адаптація темпу навчання	Залежність від алгоритмів; ризик формування

	слабких місць			пасивного підходу
Моніторинг динаміки прогресу	Відстеження покращення навичок у часі, візуалізація результатів	AI-based LMS, Kahoot	Візуалізація прогресу; стимулювання мотивації	Обмежена гнучкість інтерпретації; потреба у стабільному інтернет-з'єднанні
Зворотний зв'язок	Миттєве повідомлення про помилки та пропозиції щодо вдосконалення	LingQ, Duolingo, Edpuzzle	Підвищення ефективності самоконтролю; оперативне коригування дій	Можливість надмірної залежності від підказок; обмежена деталізація пояснень

Джерело: сформовано автором

Штучний інтелект виступає потужним інструментом у процесі вдосконалення навичок аудіювання та читання, забезпечуючи індивідуалізований підхід до навчання та оптимізацію освітніх стратегій. Його використання дозволяє здійснювати гнучке налаштування рівня складності завдань, темпу подачі матеріалу та формату подання контенту відповідно до індивідуальних потреб і рівня підготовки здобувачів освіти. Алгоритми глибинного навчання здатні аналізувати мовні зразки, виявляти ключові труднощі в розумінні прослуханого або прочитаного матеріалу та пропонувати вправи, спрямовані на усунення виявлених прогалин [74, с.1061-1063].

У контексті аудіювання штучний інтелект забезпечує можливість багаторазового та варіативного прослуховування автентичних матеріалів із поступовим ускладненням лексичного та граматичного наповнення. В свою чергу, це створює умови для систематичного розширення словникового запасу, вдосконалення фонематичного слуху та формування здатності сприймати мовлення в різних комунікативних ситуаціях. Додатковим фактором підвищення ефективності є автоматичне надання транскрипцій, субтитрів або перекладів, що дозволяє здійснювати паралельний розвиток аудитивних та зорових каналів сприйняття.

У сфері читання впровадження технологій штучного інтелекту сприяє розвитку навичок швидкого та свідомого читання за рахунок підбору текстів відповідної тематики та складності. Інтелектуальні системи можуть аналізувати швидкість читання, кількість повторних звернень до певних фрагментів, а також точність розуміння змісту. На основі цих показників формується персоналізована програма тренувань, що передбачає поетапне ускладнення текстів і використання інтерактивних завдань для закріплення засвоєного матеріалу. Інтеграція штучного інтелекту в освітній процес розширює можливості контролю прогресу, забезпечує своєчасний зворотний зв'язок і підвищує мотивацію здобувачів освіти через залучення елементів гейміфікації.

Таким чином, штучний інтелект відіграє ключову роль у вдосконаленні навичок аудіювання та читання, забезпечуючи адаптивне навчання та персоналізований підхід до учнів. Інтелектуальні системи здатні аналізувати рівень підготовки, визначати слабкі місця та пропонувати відповідні завдання, що сприяє більш ефективному засвоєнню матеріалу. Використання ШІ дозволяє інтегрувати аудіо- та текстові ресурси, підтримує повторне прослуховування і читання з візуальним супроводом, а також формує стійкі мовні асоціації. Такий підхід підвищує мотивацію, сприяє розвитку критичного мислення і створює умови для безперервного вдосконалення мовних компетенцій.

РОЗДІЛ 3

МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

3.1. Комплекс завдань для організації самостійної роботи майбутніх учителів для розвитку умінь аудіювання

Комплекс завдань для організації самостійної роботи майбутніх учителів з метою розвитку умінь аудіювання вивчається в контексті сучасних методик підготовки педагогів. Аудіювання розглядається як інтегральна компетенція, що охоплює сприймання інформації на слух, розуміння її змісту, логічне осмислення та інтерпретацію наданого матеріалу. Ефективне формування цих навичок вимагає створення структурованих завдань, які дозволяють студентам послідовно опановувати як технічні, так і когнітивні аспекти аудіювання. У наукових дослідженнях доведено, що рівень розуміння усного мовлення залежить не лише від лексичного запасу та граматичної підготовки, але й від сформованих стратегій активного слухання, уміння виділяти ключові ідеї, аналізувати інтонаційні та акцентуаційні сигнали, а також від практичного досвіду взаємодії з аудіоматеріалами різного типу та жанру [26, с.193]. Самостійна робота дозволяє майбутнім педагогам опанувати ці навички в умовах індивідуального темпу, глибше аналізувати власні помилки та оптимізувати власну мовну практику.

Структурування самостійної роботи передбачає використання різноманітних видів аудіоматеріалів, що відображають як навчальні, так і реальні мовленнєві ситуації. Перевага надається матеріалам, які відповідають професійній спрямованості майбутніх учителів, включають педагогічні ситуації, класні дискусії, інтерв'ю з практикуючими викладачами, конференційні виступи та освітні подкасти [11, с.109]. Такі джерела дозволяють

поєднати розвиток мовленнєвих компетенцій з формуванням професійної педагогічної культури, підвищенням критичного мислення та здатності до аналізу різних підходів до навчання. Адаптація матеріалів до рівня B1 забезпечує можливість одночасного вдосконалення лексики, фонетичних навичок та стратегій розпізнавання інформації в усному мовленні, не перевантажуючи студентів надмірною складністю.

Процес організації самостійної роботи починається з визначення цілей і завдань аудіювання. Мета визначається як розвиток здатності до ефективного сприймання та інтерпретації інформації на слух у професійно значущих ситуаціях. Завдання формуються таким чином, щоб охоплювати всі аспекти процесу аудіювання: попереднє прогнозування змісту, розпізнавання ключових лексичних одиниць та структурних елементів, аналіз смислових зв'язків, визначення думки автора та його ставлення до висловлюваної інформації [17, с.315]. У завданнях відображається необхідність застосування стратегій активного слухання, таких як повторне прослуховування, порівняння з наявними знаннями, конспектування та складання таблиць із ключовими поняттями.

Важливою складовою є вибір матеріалів для аудіювання. Використання адаптованих подкастів, відеоуроків та коротких фрагментів фільмів дозволяє створити багаторівневу систему завдань. Одні з матеріалів спрямовані на розвиток загального розуміння тексту, інші — на деталізацію та аналіз специфічної інформації. Наприклад, учні можуть працювати з уривками фільмів або літературних адаптацій, які супроводжуються завданнями на порівняння, розпізнавання головних та другорядних ідей, аналіз лексичних та граматичних конструкцій, що зустрічаються в контексті професійного середовища [15, с.291-293]. Використання такого підходу дозволяє поєднувати розвиток аудіювання з формуванням аналітичних навичок та здатності до синтезу інформації.

Створення завдань для самостійної роботи передбачає наявність контрольних компонентів, що дозволяють студентам оцінити рівень засвоєння матеріалу. До контрольних заходів відносяться завдання на співставлення, заповнення пропусків, відповіді на запитання відкритого типу, вибір правильної відповіді серед декількох варіантів, визначення послідовності подій або причинно-наслідкових зв'язків. Застосування інтерактивних ресурсів, таких як онлайн-тести, вправи на платформах Quizlet або Wordwall, сприяє підвищенню мотивації студентів і стимулює повторне використання аудіоматеріалів.

Використання штучного інтелекту в рамках самостійної роботи дозволяє оптимізувати процес словникової підготовки та усного сприйняття матеріалу. Студенти можуть вставляти текстові транскрипції аудіофрагментів у відповідні програми, де алгоритми автоматично виділяють невідомі слова, надають транскрипцію та пояснення англійською [24, с.38]. Такий підхід економить час на ручне створення словника, забезпечує індивідуалізацію навчання, дозволяє створювати інтерактивні картки для регулярного повторення та закріплення лексики. Одночасно з цим формується здатність до самоконтролю та самостійного оцінювання прогресу.

Комплекс завдань передбачає поетапну організацію роботи, що включає підготовчий, основний та контрольний етапи. На підготовчому етапі студенти ознайомлюються з тематичним матеріалом, вивчають ключову лексику та вирази, прогнозують зміст аудіофрагменту. Основний етап передбачає безпосереднє прослуховування матеріалу, виконання аналітичних завдань, записування відповідей, аналіз складних або незрозумілих моментів, використання транскрипцій та словникових карток [84]. На контрольному етапі проводиться самоперевірка, виконання завдань на розуміння тексту, аналіз помилок та обговорення результатів із групою або викладачем.

Завдання з аудіювання розроблені на основі фільму *The Hobbit*, а також додаткові завдання для самостійного опрацювання взяті з інтернет ресурсу Listen in English [88]. Вправи спрямовані на розвиток навичок сприймання

англійської мови на слух, розширення словникового запасу та покращення здатності розуміти усне мовлення в автентичних контекстах. Студенти працюватимуть із відібраними уривками фільму, зосереджуючись на ключових подіях, взаємодії персонажів та відповідній лексичній тематиці. Завдання включають питання на загальне розуміння, детальне сприйняття, роботу з лексикою та аналітичне мислення, що дозволяє опановувати навички аудіювання, аналізувати інформацію та висловлювати власні думки англійською мовою (Додаток А).

Таблиця 3.1

Комплекс завдань з аудіювання розроблені на основі фільму «The Hobbit»

Завдання	Опис завдання	Аудіо/Відео матеріал
Попереднє прогнозування	Перед прослуховуванням уривку скласти список 5-10 ключових слів і фраз, які можуть зустрітися у тексті	<i>The Hobbit</i> (фільм, уривок 1: прибуття Більбо в Рівенделл)
Прослуховування на загальне розуміння	Прослухати уривок та відповісти на 5 запитань щодо основного змісту	<i>The Hobbit</i> (уривок 1)
Повторне прослуховування	Прослухати уривок ще раз, заповнити таблицю «Головна ідея - Деталі - Власні коментарі»	<i>The Hobbit</i> (уривок 1)
Лексичне завдання	Виписати 10-15 нових слів та фраз із уривку, зробити транскрипцію та коротке пояснення англійською	<i>The Hobbit</i> (уривок 1)
Детальне розуміння	Відповісти на запитання відкритого типу та вибрати правильну відповідь серед декількох варіантів	<i>The Hobbit</i> (уривок 1)
Усне відтворення	Розповісти основну ідею уривку власними словами, використавши 3-5 нових слів	<i>The Hobbit</i> (уривок 1)
Порівняльний аналіз	Порівняти уривок фільму з відповідним уривком книги <i>The Hobbit</i> , скласти конспект подібностей та відмінностей	<i>The Hobbit</i> - книга + фільм (уривок 1)
Підсумкове аудіювання	Прослухати новий уривок фільму (уривок 2: подорож гномів через ліси) та відповісти на 5-7 запитань	<i>The Hobbit</i> (уривок 2)
Інтерактивне повторення	Створити словникові картки на Quizlet або Wordwall з новими словами з обох уривків	<i>The Hobbit</i> (уривки 1-2)
Аналітичне завдання	Написати короткий звіт (100-150 слів) про головні події та характери героїв, які були висвітлені в уривку	<i>The Hobbit</i> (уривок 1 або 2)

Джерело: сформовано автором

Розробка навчальних завдань для розвитку умінь аудіювання на основі автентичних матеріалів фільму *The Hobbit* забезпечує системний підхід до

опрацювання інформації учнями, сприяє формуванню комунікативної компетентності та розвитку аналітичного мислення. У процесі підготовки до прослуховування учні складають список п'яти-десяти ключових слів і фраз, які можуть зустрітися в уривку. Така діяльність активує наявні знання, створює когнітивний контекст і налаштовує на сприйняття інформації, формуючи основу для більш глибокого розуміння подій та взаємодії персонажів. Вибір уривку, що демонструє прибуття Більбо до Рівенделла, дозволяє ознайомитися з героями, встановити сюжетну лінію та підготувати учнів до сприйняття подальших подій.

Прослуховування на загальне розуміння передбачає ознайомлення з матеріалом у цілому та виконання завдань на визначення основної інформації. Учні визначають ключових персонажів, їхню роль у подорожі, а також початкові настрої та мотивацію [28, с.170]. Такий підхід розвиває здатність виділяти головну ідею та узагальнювати отриману інформацію. Повторне прослуховування спрямоване на роботу з деталями та структурування інформації. Учні заповнюють схему «Головна ідея - Деталі - Коментарі», що розвиває аналітичне мислення, формує уміння систематизувати дані та робити висновки. Регулярне виконання таких завдань допомагає глибше усвідомити сюжетні події та інтегрувати їх із попередніми знаннями.

Лексична робота передбачає визначення десяти-п'ятнадцяти нових слів та фраз із прослуханого уривку, запис їх транскрипції та короткого пояснення англійською мовою. Використання сучасних цифрових інструментів, таких як ChatGPT, онлайн-словники або інтерактивні платформи, дозволяє учням ефективно розширювати словниковий запас, економити час та підвищувати мотивацію до самостійного опрацювання матеріалу. Детальне розуміння аудіоматеріалу забезпечується виконанням запитань відкритого типу та завдань із вибором правильної відповіді серед кількох варіантів [68, с.324-326]. Така робота розвиває точність сприйняття інформації, вміння виділяти деталі та аналізувати логіку викладу матеріалу.

Усне відтворення інформації є наступним етапом і передбачає переказ основної ідеї уривку власними словами, включно з використанням нової лексики. Завдання сприяє розвитку навичок усного мовлення, умінню перефразовувати та узагальнювати почуту інформацію, формуючи комунікативні компетенції, необхідні у професійній діяльності майбутніх педагогів [36, с.79]. Порівняльний аналіз фільму та книги *The Hobbit* дозволяє учням відстежити подібності та відмінності між адаптаціями, скласти письмовий конспект, розвивати критичне мислення та аналітичні навички, а також навчитися інтегрувати інформацію з різних джерел[86].

Підсумкове аудіювання включає роботу з новим уривком, наприклад подорож гномів через ліси, із завданнями на загальне та детальне розуміння. Учні відповідають на 5-7 запитань, що стимулює уважне слухання та концентрування на деталях. Інтерактивне повторення передбачає створення словникових карток на платформах Quizlet або Wordwall, що дозволяє закріплювати нові слова, систематизувати їх і інтегрувати цифрові технології у навчальний процес. Такий підхід сприяє самостійній роботі учнів та розвитку автономних навичок навчання.

Аналітичне завдання завершує цикл роботи з аудіоматеріалом. Учні складають короткий письмовий звіт обсягом п'ятдесят слів про головні події, характери та взаємодії героїв. Виконання завдання формує уміння узагальнювати матеріал, аналізувати та формулювати власні висновки, готуючи до практичного використання знань у педагогічній діяльності [22, с. 175-176]. Комплекс завдань створює цілісну систему роботи над аудіюванням, поєднує слухання, читання, аналіз, письмову та усну роботу, а також інтегрує роботу з лексикою і критичне осмислення матеріалу.

Застосування автентичного матеріалу сприяє підвищенню мотивації та зацікавленості учнів, формує здатність працювати з реальними текстами та ситуаціями, розвиває когнітивні процеси і професійні компетенції майбутніх педагогів. Послідовне виконання завдань дозволяє оцінити прогрес у

сприйнятті інформації на слух та розвитку комунікативних навичок, а також інтегрувати аудіювання з іншими формами навчальної діяльності [70, с.29-32]. Комплексна робота з уривками фільму та додатковими завданнями забезпечує системний розвиток навичок, стимулює самостійне мислення та формує готовність до педагогічної практики у реальних умовах освітнього процесу.

Отже, комплекс завдань для організації самостійної роботи майбутніх учителів сприяє системному розвитку умінь аудіювання та формуванню професійних компетенцій. Використання автентичних матеріалів, таких як фільми, уривки аудіо та інтерактивні вправи, дозволяє учням працювати з реальними мовними ситуаціями, що стимулює увагу, концентрацію та аналітичне мислення. Послідовне виконання завдань, включно з прогнозуванням змісту, виділенням ключових слів, аналізом деталей, переказом власними словами та лексичною роботою, забезпечує всебічну підготовку до сприйняття усного мовлення. Інтерактивні інструменти, такі як цифрові словники, платформи для створення карток та онлайн-ресурси, дозволяють ефективно закріплювати нову лексику та розвивати навички самостійного навчання. Комплекс завдань інтегрує різні види діяльності, поєднує аудіювання з читанням, письмом та усним мовленням, стимулює самостійну роботу та формує вміння планувати навчальний процес, що забезпечує ефективне засвоєння матеріалу та підготовку до професійної діяльності.

3.2. Комплекс завдань для організації самостійної роботи майбутніх учителів для розвитку умінь читання

Розвиток умінь читання у майбутніх учителів є складовою частиною професійної підготовки, яка визначає ефективність педагогічної діяльності в умовах сучасної освітньої практики. Самостійна робота студентів педагогічних спеціальностей створює умови для формування навичок критичного аналізу

тексту, розвитку лексичних та граматичних компетенцій, а також підвищення рівня мовної обізнаності [69, с.74-77]. Організація такої діяльності передбачає використання комплексу завдань, який поєднує різноманітні форми роботи з текстовим матеріалом, інтерактивні вправи та технологічні інструменти, що дозволяють стимулювати пізнавальну активність студентів.

Вибір текстового матеріалу для самостійної роботи здійснюється з урахуванням професійних інтересів майбутніх учителів, рівня мовної підготовки та навчальної мети. Тексти мають охоплювати різні жанри, стилі та комунікативні ситуації, що відображає різноманітність освітнього контексту, у якому студентам доведеться працювати після завершення навчання. До таких матеріалів належать науково-популярні статті, адаптовані літературні твори, публіцистичні та методичні тексти, уривки з професійних журналів і посібників, а також оригінальні матеріали для аналізу педагогічних ситуацій. Інтеграція цих джерел у комплекс завдань забезпечує різнобічний розвиток навичок читання, включно з розпізнаванням лексичних одиниць, структурних моделей речень та семантичних зв'язків у тексті.

Самостійна робота майбутніх учителів включає поетапне опрацювання текстів, що передбачає декілька рівнів діяльності [72, с.227-228]. Перший рівень охоплює первинне ознайомлення з текстом, яке здійснюється шляхом передбачуваного читання, активного передбачення змісту, виявлення тематичних і ключових слів. Використання інтерактивних запитань та завдань, що спрямовані на прогнозування змісту, сприяє розвитку здатності до аналітичного мислення та підготовлює студентів до глибшого розуміння прочитаного. Другий рівень передбачає детальне читання, яке включає пошук конкретної інформації, встановлення причинно-наслідкових зв'язків, визначення позицій авторів та оцінку аргументів. Виконання таких завдань формує вміння виділяти головну і другорядну інформацію, структурувати текстовий матеріал та виробляти власні коментарі. Третій рівень спрямований на інтеграцію знань і застосування прочитаного у практичних ситуаціях, що

включає створення коротких рецензій, порівняння різних джерел, обговорення педагогічних кейсів та розробку методичних рекомендацій на основі отриманої інформації.

Комплекс завдань передбачає різні типи вправ, які стимулюють самостійну роботу студентів. До них відносяться завдання на вибір правильної відповіді, встановлення відповідності між частинами тексту, складання діалогів на основі прочитаного, а також вправи на перефразування і переказ змісту. Використання запитань відкритого типу дозволяє розвивати критичне мислення, уміння формулювати власну позицію, аргументувати думки та оцінювати достовірність інформації [29, с.166]. Студенти отримують можливість здійснювати самоконтроль за допомогою ключів до завдань та рекомендацій щодо виконання вправ, що сприяє підвищенню автономності навчальної діяльності.

Інтеграція цифрових технологій у комплекс завдань відкриває нові можливості для самостійної роботи майбутніх учителів. Використання платформ для створення інтерактивних вправ, таких як Quizlet, Wordwall, а також автоматизованих систем перевірки лексики і граматики дозволяє підвищити ефективність опрацювання текстів. Штучний інтелект, зокрема ChatGPT, може виступати інструментом для виділення незнайомих слів, надання транскрипції та пояснень англійською мовою, що економить час на традиційну роботу зі словником і сприяє розвитку лексичної компетенції. Створені цифрові картки забезпечують можливість систематичного повторення та тренування словникового запасу, а також підвищують мотивацію студентів за рахунок інтерактивного формату.

Методичне обґрунтування комплексу завдань спирається на сучасні педагогічні теорії, зокрема на концепцію автономного навчання, комунікативний підхід та підхід розвитку критичного мислення. Організація самостійної роботи базується на принципі поступовості, коли складніші завдання об'єднуються з легшими, а нові форми роботи чергуються з

традиційними [85, с.8-11]. Такий підхід дозволяє студентам відчувати прогрес у навчанні, формує внутрішню мотивацію до опрацювання матеріалу та підтримує позитивну навчальну саморегуляцію.

Процес реалізації комплексу завдань передбачає систематичну роботу протягом семестру або окремого навчального модуля. На першому етапі студенти знайомляться з адаптованими текстами та аудіо матеріалами, виконують завдання на первинне сприймання інформації, ідентифікацію тематичних слів та прогнозування змісту. Наступний етап охоплює детальне опрацювання матеріалу через завдання аналітичного характеру, включаючи встановлення причинно-наслідкових зв'язків, класифікацію інформації та формування власних коментарів. Завершальний етап спрямований на інтеграцію знань через створення рецензій, порівняння різних джерел, аналіз педагогічних кейсів та застосування отриманих навичок у практичній діяльності [39, с. 1291].

Впровадження комплексу завдань у навчальний процес передбачає також систематичний контроль результатів. Регулярні зрізи знань і навичок дозволяють оцінити динаміку розвитку умінь читання, визначити сильні та слабкі сторони навчальної діяльності студентів і скоригувати подальший план самостійної роботи [62, с.1894-1896]. Аналіз результатів включає порівняння початкового та кінцевого рівня сформованості компетенцій, оцінку якості виконання завдань та обговорення ефективності використаних методів. Висновки, отримані в результаті аналітичного опрацювання даних, сприяють удосконаленню навчального процесу та розробці рекомендацій щодо організації самостійної роботи майбутніх учителів.

Комплекс завдань охоплює різні аспекти розвитку читальних умінь, включаючи лексичну підготовку, розвиток аналітичного та критичного мислення, формування навичок роботи з різними жанрами текстів, а також інтеграцію цифрових технологій у навчальний процес. Поєднання традиційних методів роботи з текстом із сучасними інструментами створює умови для

розвитку самостійності, відповідальності за власний навчальний процес та формування високого рівня професійної компетентності майбутніх учителів.

Результати апробації комплексу завдань показують позитивну динаміку у формуванні умінь читання. Учні демонструють підвищення рівня розуміння текстів різної тематики, здатність виділяти головну та другорядну інформацію, формулювати власні думки та аргументувати позиції. Використання інтерактивних вправ і цифрових платформ сприяє підвищенню мотивації та ефективності самостійної роботи, забезпечує систематичне закріплення лексичного та граматичного матеріалу, а також дозволяє оптимізувати процес опрацювання текстів без втрати якості засвоєння. Учні виявляють більшу впевненість під час роботи з автентичними матеріалами, демонструють готовність до самостійного пошуку інформації та її інтерпретації. Спостерігається підвищення рівня мовної компетентності, зокрема у використанні нової лексики у власних висловлюваннях та письмових роботах. Упровадження такого підходу підтверджує ефективність поєднання традиційних методів із сучасними цифровими ресурсами, що забезпечує стійкий розвиток умінь читання та загальної комунікативної культури (Додаток Б).

Таблиця 3.2

Комплекс завдань з читання розроблені на основі фільму «The Hobbit»

Завдання	Опис завдання	Текстовий матеріал
Попереднє прогнозування	Перед читанням уривку скласти список 5-10 ключових слів і фраз, які, на думку студента, можуть зустрітися в тексті, виходячи з назви розділу або короткого вступу	<i>The Hobbit</i> (Chapter 3: “A Short Rest”)
Ознайомлювальне читання	Прочитати уривок з метою визначення загальної теми, основної ідеї та послідовності подій; відповісти на 5 запитань щодо змісту	<i>The Hobbit</i> (Chapter 3)
Повторне читання	Прочитати уривок ще раз і заповнити схему «Головна ідея - Деталі - Авторська позиція - Власний коментар»	<i>The Hobbit</i> (Chapter 3)
Лексичне опрацювання	Виписати 10-15 нових слів і виразів з уривку, записати транскрипцію, пояснення англійською мовою та підібрати приклади вживання	<i>The Hobbit</i> (Chapter 3)
Детальне розуміння	Дати відповіді на запитання відкритого типу, що	<i>The Hobbit</i>

	вимагають аналізу мотивів поведінки персонажів, опису атмосфери, характеристик подій	(Chapter 3)
Інтерпретаційне читання	Сформулювати власне тлумачення прочитаного уривку, звертаючи увагу на авторський стиль, емоційне забарвлення та художні засоби	<i>The Hobbit</i> (Chapter 3)
Порівняльний аналіз	Порівняти події уривку з іншим розділом книги, визначити еволюцію характерів або зміну тону оповіді, зробити короткий письмовий конспект	<i>The Hobbit</i> (Chapters 3-4)
Узагальнювальне читання	Прочитати наступний уривок і визначити, як описані події впливають на подальший розвиток сюжету; відповісти на 5-7 запитань	<i>The Hobbit</i> (Chapter 4: "Over Hill and Under Hill")
Інтерактивне повторення	Створити електронні картки у Quizlet або Wordwall із новими словами з двох уривків для тренування лексики та повторення матеріалу	<i>The Hobbit</i> (Chapters 3-4)
Аналітичне завдання	Написати короткий аналітичний відгук (100-150 слів) про події, персонажів і моральні ідеї, відображені в прочитаному уривку	<i>The Hobbit</i> (Chapters 3 або 4)

Джерело: сформовано автором

Система самостійних завдань, розроблена для формування навичок читання майбутніх учителів іноземної мови, ґрунтується на поетапному оволодінні текстом художнього твору *The Hobbit* Дж. Р. Р. Толкіна[86]. Послідовність завдань спрямована на поступове розширення когнітивних, аналітичних і мовленнєвих умінь, необхідних для глибокого розуміння змісту та художньої структури англомовного тексту. Зміст запропонованих вправ побудований з урахуванням закономірностей рецептивної діяльності читача, коли кожен етап сприймання тексту вимагає різного рівня інтелектуальної та лінгвістичної залученості.

Початковий етап передбачає підготовку до сприймання тексту через активізацію мислення та мовного прогнозування. Студент формує список можливих лексичних одиниць, пов'язаних із темою уривку, орієнтуючись на назву розділу або короткий вступ. Така діяльність стимулює передбачення змісту, створює когнітивні очікування та допомагає встановити асоціативні зв'язки між назвою, контекстом і власним досвідом читача [84]. Завдання цього рівня сприяють розвитку уміння прогнозувати зміст і жанрову структуру тексту, що є показником зрілого читача, здатного до контекстного мислення.

Далі відбувається перше знайомство з уривком, спрямоване на виявлення загальної теми, основної ідеї та послідовності подій. Під час ознайомлювального читання майбутні вчителі аналізують зміст без надмірної уваги до деталей, концентруючись на логіці розповіді, композиційних елементах і сюжетних вузлах. Такий підхід формує стратегії глобального сприйняття, що дозволяють орієнтуватися в структурі тексту, визначати ключові повідомлення автора й виокремлювати центральні смислові домінанти [5, с.98]. Водночас цей етап є підготовкою до глибшого аналізу, який передбачає повторне читання.

На другому колі роботи з текстом студенти виконують завдання на повторне читання, що допомагає закріпити первинне розуміння, уточнити деталі та встановити зв'язки між основною ідеєю, авторською позицією та власним сприйняттям. Структура схеми «Головна ідея - Деталі - Авторська позиція - Власний коментар» дає змогу систематизувати отриману інформацію, трансформуючи її в логічно впорядковану форму. Такий тип завдань стимулює критичне осмислення прочитаного й підготовлює ґрунт для переходу до лексичного аналізу.

Етап лексичного опрацювання зосереджений на роботі з новими словами та виразами. Студенти виписують лексичні одиниці, визначають транскрипцію, семантичні характеристики та приклади вживання. Подібна діяльність має подвійний ефект: з одного боку, розширює словниковий запас, а з іншого — формує здатність до контекстного тлумачення значень, що є невід'ємною складовою зрілого читання. Застосування автентичного матеріалу з *The Hobbit* допомагає розкрити стилістичну гнучкість англійської мови, продемонструвати специфіку поєднання описових і діалогічних фрагментів, а також розвинути інтуїтивне відчуття ритму й звучання тексту[86].

Подальша робота спрямована на розвиток уміння глибоко розуміти зміст, мотиви поведінки героїв і контекстуальні підтексти. Завдання на детальне розуміння включають запитання відкритого типу, що вимагають

аргументованих відповідей. Аналізуючи поведінку персонажів або атмосферу подій, студент переходить від поверхневого сприймання до рефлексивного осмислення. Розуміння логіки дій, причинно-наслідкових зв'язків і психологічної мотивації героїв дозволяє досягнути художній підтекст, що підсилює аналітичне мислення.

Інтерпретаційне читання передбачає формування власного бачення прочитаного уривку з урахуванням авторського стилю, емоційного забарвлення та образної структури тексту. Такі завдання сприяють переходу від пасивного сприйняття до творчого осмислення, адже студенти вчаться виявляти художні засоби, оцінювати їхню функцію та висловлювати особисту позицію [87, с.293-294]. Саме в цьому процесі розвивається здатність до метакогнітивного аналізу, що є фундаментом для підготовки майбутніх педагогів, здатних навчати інших стратегічного читання.

Наступний компонент системи пов'язаний із порівняльним аналізом текстових уривків. Порівняння подій різних розділів *The Hobbit* стимулює вміння простежувати еволюцію характерів, зміни у настрої чи стилі оповіді, а також логіку сюжетного розвитку[86]. Під час виконання подібних завдань формується аналітична компетентність, необхідна для розпізнавання авторських прийомів, що керують сприйняттям читача. Письмовий конспект, який завершує роботу, виконує функцію когнітивного закріплення, адже через стислий виклад відбувається узагальнення знань і переведення їх у довготривалу пам'ять.

Етап узагальнювального читання має на меті інтеграцію отриманої інформації. Студенти читають наступний уривок і визначають, як описані події впливають на подальший розвиток сюжету. Таке завдання сприяє розумінню причинно-часових зв'язків у тексті, формує здатність до макроаналізу та навичку бачити текст як єдину семантичну структуру. Запитання, що супроводжують цей етап, орієнтують студентів на критичне осмислення подій,

з'ясування їхнього значення в межах твору та відображення авторського задуму.

Використання інтерактивних форм повторення, зокрема створення електронних карток у Quizlet або Wordwall, забезпечує ефективне засвоєння лексичного матеріалу. Цифрові інструменти підвищують мотивацію, активізують зорову пам'ять і сприяють формуванню навичок самоконтролю. Подібна діяльність підсилює автономність у навчанні, дає змогу студентам відстежувати власні досягнення та самостійно регулювати темп роботи.

Завершальним елементом комплексу є аналітичне завдання, у межах якого студенти створюють короткий письмовий відгук про прочитаний уривок. Такий вид роботи активізує рефлексивне мислення, інтегрує мовленнєві та когнітивні навички й демонструє здатність осмислено інтерпретувати текст [74, с.315-318]. Аналіз персонажів, моральних ідей та сюжетних конфліктів сприяє розвитку критичного мислення, вміння аргументовано висловлювати позицію й дотримуватися логічної структури письмового висловлювання.

Уся система завдань, побудована навколо текстів *The Hobbit*, створює цілісний цикл самостійної роботи, що охоплює передтекстову, текстову та післятекстову діяльність. Послідовність вправ забезпечує органічний перехід від прогнозування змісту до творчого узагальнення, від елементарного розпізнавання інформації до глибокого аналізу художнього смислу. Робота з автентичним матеріалом сприяє розвитку мовної інтуїції, гнучкого мислення й естетичного сприйняття літератури. Завдання не лише формують техніку читання, а й розвивають уміння критично працювати з текстом, аргументовано оцінювати прочитане та застосовувати набуті стратегії у власній педагогічній діяльності [47].

Таким чином, комплекс завдань для організації самостійної роботи майбутніх учителів у процесі розвитку умінь читання виконує суттєву роль у формуванні професійної, мовленнєвої та аналітичної компетентності. Така система сприяє переходу від пасивного сприйняття тексту до його

усвідомленого осмислення, розвиває здатність до глибокого аналізу художніх, наукових чи публіцистичних матеріалів англійською мовою. Завдяки самостійним завданням студенти опановують ефективні стратегії читання, вчать прогнозувати зміст, виокремлювати головну ідею, тлумачити лексичні та граматичні структури у контексті, а також розвивають критичне мислення й уміння аргументовано висловлювати власну позицію. Комплексна організація роботи формує навички автономного навчання, що є необхідною передумовою для подальшої педагогічної діяльності, адже майбутній учитель повинен не лише володіти мовою, а й уміти навчити інших ефективно сприймати і розуміти текст. Робота з автентичними матеріалами, зокрема літературними творами, збагачує культурний досвід студентів і формує естетичне сприйняття мови як живої системи комунікації.

3.3. Експериментальне дослідження ефективності запропонованих комплексів завдань для розвитку умінь аудіювання і читання

Експериментальне дослідження ефективності запропонованих комплексів завдань для розвитку умінь аудіювання і читання мало на меті перевірку практичної результативності створених матеріалів та визначення їхнього впливу на формування іншомовної комунікативної компетентності учнів рівня B1. Дослідження проводилося у природних умовах навчального процесу з учнями 11 класу, які навчаються за підручником *Oxford Exam Trainer B1* (Units 3-4: Home and School) [79, 26-45]. У процесі роботи було використано спеціально розроблені комплекси завдань, спрямовані на розвиток навичок розуміння автентичних текстів, збагачення словникового запасу, удосконалення граматичних структур та формування вмінь інтерпретації змісту прочитаного або почутого матеріалу.

Під час експерименту здійснювалося порівняння результатів навчальної діяльності експериментальної та контрольної груп. Учні експериментальної групи працювали за оновленими комплексами завдань, що поєднували інтерактивні методики, автентичні тексти, мультимедійні ресурси та диференційований підхід до рівня мовної підготовки. У контрольній групі використовувалися традиційні форми роботи, передбачені чинною навчальною програмою [48, с.128]. Такий підхід дав змогу простежити реальний вплив запропонованої системи завдань на рівень сформованості аудитивних і читальних умінь.

Метою дослідження було визначення ефективності запропонованих комплексів завдань, що поєднують роботу з автентичними текстами рівня B1, дотичними подкастами, інтеграцією інструментів штучного інтелекту ChatGPT та тренувальними платформами Quizlet і Wordwall, у підвищенні рівня сформованості умінь аудіювання та читання серед учнів 11 класу. Дослідницький етап тривав протягом двох тижнів і охопив 23 учні, які навчалися за типовою навчальною програмою з англійської мови, доповненою експериментальними методичними матеріалами. Експеримент мав на меті перевірити, чи здатна системна інтеграція цифрових ресурсів та інтерактивних засобів навчання підвищити результативність оволодіння рецептивними видами мовленнєвої діяльності.

У процесі реалізації дослідження учні працювали з тематично узгодженими текстами і подкастами, що забезпечували міжмодальну взаємодію між читанням і слуханням. Залучення ChatGPT використовувалося для створення умов моделювання автентичного іншомовного середовища: учні мали змогу формулювати запитання за змістом текстів, отримувати пояснення незрозумілих фраз та уточнювати мовні нюанси в інтерактивному форматі. Платформи Quizlet і Wordwall застосовувалися для тренування лексики, автоматизації навичок розпізнавання мовних структур та контролю розуміння контенту. Такий комплексний підхід забезпечував поєднання когнітивного,

комунікативного й технологічного компонентів навчального процесу, що створювало сприятливі умови для підвищення мотивації та залученості учнів.

Гіпотеза дослідження полягала у припущенні, що впровадження запропонованого комплексу завдань сприятиме зростанню середнього балу учнів з аудіювання та читання порівняно з результатами попереднього зрізу, а також збільшенню частки учнів, які досягли рівня володіння мовою, відповідного стандартам рівня B1. Перед початком експерименту було проведено діагностичне тестування для визначення початкового рівня сформованості відповідних умінь, а після завершення двотижневого циклу — підсумкове оцінювання [49, с.124]. Очікувалося, що ефективність інтегрованого підходу проявиться у покращенні здатності учнів швидко орієнтуватися в змісті текстів, розпізнавати смислові акценти, здійснювати семантичний аналіз та адекватно інтерпретувати інформацію з автентичних джерел.

Отримані результати дослідження засвідчили позитивну динаміку в розвитку навичок аудіювання й читання. Учні продемонстрували зростання рівня розуміння контексту, покращення мовної реакції, здатність виокремлювати головну інформацію та робити логічні висновки на основі прочитаного чи прослуханого матеріалу. Системне поєднання текстів, подкастів, цифрових інструментів і штучного інтелекту забезпечило не лише підвищення результатів тестування, а й розвиток навчальної автономії, що свідчить про ефективність експериментальної моделі у формуванні сучасних мовних компетентностей старшокласників.

Дизайн дослідження було побудовано на принципах квазі-експерименту з однією експериментальною групою, у якій здійснювалося порівняння результатів до та після реалізації навчального впливу. Дослід охопив 23 учні 11 класу, які протягом двох тижнів брали участь у систематичній роботі за розробленою методичною схемою, що передбачала інтеграцію традиційного навчального процесу з елементами цифрового та інтерактивного середовища. Така форма експериментальної організації дозволила відстежити зміни у

сформованості навичок аудіювання й читання без втручання зовнішніх чинників, які могли б спотворити результати, а також створити умови для перевірки реальної ефективності комплексного підходу до навчання мовних умінь. Квазі-експериментальна модель забезпечувала контроль за вихідним рівнем знань учнів і давала змогу оцінити динаміку їхнього розвитку протягом визначеного часу, що є особливо важливим при впровадженні нових освітніх технологій.

Для реалізації експерименту були використані матеріали автентичного рівня складності B1, підібрані відповідно до тем Units 3-4 підручника *Oxford Exam Trainer B1* [79, 26-45]. До складу навчального комплексу входили тематично пов'язані подкасти, тексти для читання, робочі листи, тести для попереднього й підсумкового оцінювання, інструкції для роботи з ChatGPT, а також набори інтерактивних карток у сервісах Quizlet і Wordwall. Кожен елемент навчального матеріалу було розроблено з урахуванням принципів поступового ускладнення, інтеграції між різними видами навчальної діяльності та стимулювання активного залучення учнів. Подкасти забезпечували розвиток аудитивного сприйняття та розуміння різних акцентів і мовних конструкцій, тексти для читання стимулювали аналітичне осмислення змісту та формування лексичних і граматичних навичок, а цифрові платформи надавали можливість самостійного контролю за засвоєнням матеріалу, повторення й закріплення нової лексики та структур [67, с.41-43].

Організація процедури передбачала три основні етапи. На першому етапі, який тривав один день, проводився вхідний зріз, спрямований на визначення вихідного рівня сформованості вмінь читання й аудіювання, а також на виявлення індивідуальних особливостей сприйняття інформації та рівня навчальної мотивації учнів. Наступні два тижні відводилися для реалізації навчального впливу, що поєднував індивідуальну самостійну роботу з використанням цифрових ресурсів та виконання контрольних вправ у межах аудиторних занять. Учні мали можливість взаємодіяти з матеріалами у

власному темпі, паралельно беручи участь у дискусіях, групових вправах та інтерактивних тестуваннях, що сприяло розвитку критичного мислення та вмінню аналізувати прочитаний або прослуханий матеріал [21]. Завершальним етапом став підсумковий зріз, який здійснювався у заключний день експерименту і дозволив зафіксувати кількісні та якісні зміни в рівні сформованості мовних умінь, а також оцінити вплив комплексного підходу на навчальну активність та зацікавленість учнів.

Завдяки поєднанню кількісного та якісного аналізу результатів експериментальна модель дозволила простежити не лише підвищення рівня мовних умінь, а й динаміку навчальної активності учнів, їхню здатність працювати з автентичним контентом, ефективно використовувати цифрові інструменти для самостійного вдосконалення та застосовувати набуті навички в контексті реального спілкування. Різномісний підхід забезпечив розвиток стратегій читання й аудіювання, зміцнив мотивацію до навчання та сприяв формуванню гнучких компетентностей, необхідних для успішного опанування іноземних мовних навичок на рівні B1. Впровадження такого комплексу завдань у навчальний процес створювало умови для системного й послідовного розвитку мовних умінь, адаптованих до індивідуальних потреб учнів, і стало ефективним інструментом модернізації традиційного підходу до навчання іноземної мови.

Дослідження навчальної діяльності учнів 11 класу з аудіювання та читання на основі адаптованих матеріалів із фільму *The Hobbit* було спроектовано як квазі-експеримент із попереднім та підсумковим оцінюванням. Використання уривків із фільму та текстових адаптацій дозволяло створити контекст для розвитку рецептивних мовленнєвих навичок у межах рівня B1, одночасно забезпечуючи високу мотивацію учнів і залучення їх до активного аналізу матеріалу. На першому етапі експерименту, який передував навчальному впливу, здійснювалося оцінювання рівня сформованості навичок аудіювання за сценою прибуття Більбо до Рівенделла. Структура завдань включала як закриті, так і відкриті питання. До закритих завдань належали

питання, спрямовані на визначення послідовності подій та мотивів дій персонажів, наприклад, хто першим прибуває до Рівенделла та чому Більбо було запрошено на зустріч. Завдання закритого типу дозволяли оцінити здатність учнів виділяти конкретну інформацію з прослуханого матеріалу та перевіряти рівень розуміння деталей сюжету. Відкриті завдання націлювали на формування умінь узагальнення, опису емоційного стану персонажів і інтерпретації висловлювань, як-от завдання заповнити пропуск у висловлюванні Гендальфа або описати у власному реченні почуття Більбо під час сцени. Система оцінювання передбачала розподіл балів за кожне завдання, що дозволяло здійснювати кількісну фіксацію досягнень учнів, аналізувати сильні та слабкі сторони їхнього сприйняття та готувати вихідну базу для порівняння результатів після навчального впливу.

У межах попереднього оцінювання навичок читання використовувався адаптований текст із описом Рівенделла та його мешканців. Завдання включали закриті питання на визначення конкретної інформації, такі як розташування Рівенделла, та завдання на співвіднесення персонажів із їхніми характеристиками. Виконання завдань зі співставлення дозволяло одночасно розвивати когнітивні та мовні навички, стимулювало увагу до деталей та розуміння взаємозв'язків між персонажами та подіями. Відкриті завдання надавали можливість аналізувати текст у ширшому контексті, формулювати причинно-наслідкові зв'язки та пояснювати авторські рішення щодо стилістичних і сюжетних елементів [18, с.38-39]. Балова оцінка кожного завдання давала змогу здійснити диференційований підхід до оцінювання результатів і формувати статистично об'єктивну картину початкового рівня підготовки учнів.

Підсумковий етап дослідження проводився після двотижневого циклу навчального впливу, що включав індивідуальну самостійну роботу та виконання контрольних вправ на заняттях. Аудіювання оцінювалося за сценою подорожі гномів та Більбо через ліси, що представляла складніший сюжетний

контекст і включала низку подій із непередбачуваними змінами обставин. Завдання зберігали структуру попереднього оцінювання, однак змінювався зміст питань. Закриті завдання вимагали визначення головної проблеми, що виникає в сцені, та способів реакції Більбо на обставини. Відкриті завдання оцінювали здатність учнів узагальнювати динаміку подій, описувати дії персонажів та пояснювати розвиток напруги у сюжеті. Розподіл балів за кожне завдання дозволяв проводити точковий аналіз досягнень та порівнювати результати з попереднім зрізом для виявлення прогресу.

У межах підсумкового оцінювання навичок читання використовувався адаптований текст із описом пригоди через ліси. Завдання повторювали структуру попереднього етапу та включали закриті питання на визначення конкретних елементів сюжету, співставлення подій із реакціями персонажів, а також відкриті завдання на пояснення ролі сцени у загальному розвитку подій. Виконання таких завдань стимулювало глибоке опрацювання текстового матеріалу, формувало уміння аналізувати взаємозв'язки між подіями, робити прогнози щодо подальшого розвитку сюжету та аргументовано висловлювати власні думки. Аналіз балів, отриманих учнями, дозволяв оцінити динаміку розвитку навичок, визначити ефективність застосованих методів та інструментів, а також виявити напрями для корекційних заходів у навчальному процесі.

Використання уривків із фільму та адаптованих текстів одночасно активізувало рецептивні уміння учнів та стимулювало когнітивну діяльність, сприяло формуванню стратегій аудіювання та читання, розвитку критичного мислення та здатності робити висновки на основі автентичного матеріалу. Закриті завдання дозволяли систематично перевіряти рівень розуміння конкретних деталей, відкриті завдання формували навички аналізу, узагальнення та аргументації [30, с.175]. Інтеграція двох видів діяльності давала змогу оцінювати комплексний рівень сформованості навичок та простежувати прогрес учнів у межах встановленого періоду навчального впливу.

Результати дослідження свідчили про позитивну динаміку розвитку мовленнєвих умінь. Аналіз виконання завдань показав покращення здатності учнів виділяти головну інформацію, інтерпретувати зміст сцен та текстів, а також формулювати письмові й усні відповіді на основі отриманих даних. Використання адаптованих матеріалів забезпечувало баланс між рівнем складності текстів і потребами учнів, а структуроване оцінювання дозволяло здійснювати об'єктивний контроль та порівняння результатів. Навчальний вплив у межах двотижневого циклу сприяв підвищенню рівня самостійної роботи учнів, розвитку здатності до самоконтролю та рефлексії щодо власних досягнень.

Розподіл завдань і оцінювання балів забезпечував можливість диференціації оцінки відповідно до рівня сформованості окремих навичок, а також дозволяв визначити індивідуальні особливості сприйняття та аналізу інформації. Порівняння результатів попереднього та підсумкового оцінювання давало змогу відстежити прогрес кожного учня, оцінити ефективність методики та визначити напрями подальшого вдосконалення навчального процесу [32, с.152]. Аналіз виконання завдань у межах аудіювання і читання демонстрував, що поєднання автентичного матеріалу з адаптованими текстами, закритих і відкритих завдань та інтеграція цифрових платформ сприяє системному розвитку мовленнєвих умінь, підвищенню мотивації та активності учнів у навчальному процесі.

Впровадження такого підходу дозволяє оцінювати не лише результати конкретного навчального періоду, а й формувати стратегії розвитку навичок, адаптовані до індивідуальних потреб учнів. Використання сценаріїв з фільму та адаптованих текстів створює умови для розвитку уяви, здатності аналізувати динаміку подій і персонажів, робити узагальнення та висновки, що сприяє підвищенню комунікативної компетентності та навичок розуміння іншомовного матеріалу на рівні B1. Комплексне поєднання різних типів

завдань забезпечує системний підхід до навчання і дає змогу проводити аналітичний моніторинг змін у рівні сформованості рецептивних навичок.

До початку експерименту було проведено контрольний зріз знань студентів для визначення рівня володіння навичками аудіювання та читання. Середній бал з аудіювання становив 6,5 із 10 можливих. Лише 60% студентів могли правильно виділяти основну інформацію з коротких аудіофрагментів, а деталі та нюанси часто залишалися непоміченими. Аналіз помилок показав, що студенти стикалися зі складнощами у розпізнаванні швидкої мови, незнайомої лексики та складних граматичних конструкцій.

У сфері читання середній бал студентів до експерименту дорівнював 6,8 із 10 можливих, при цьому 65% учасників досягли рівня B1 або вище. Найбільші труднощі виникали при роботі з уривками, які містили непрості описові та наративні структури, а також слова контекстного значення. Студенти потребували значної допомоги у визначенні головних і другорядних фактів та формуванні коротких резюме прочитаного тексту.

Додатковий аналіз показав, що більшість студентів використовували традиційні методи запам'ятовування лексики та не застосовували стратегій активного аудіювання та читання. Відсутність інтеграції аудіо- та текстових матеріалів, а також цифрових ресурсів обмежувала їхню здатність самостійно працювати з матеріалом, що відображалось у нижчих показниках результатів.

Після двотижневого впровадження комплексу завдань, що включав читання уривків книги *The Hobbit*, перегляд ключових фрагментів фільму, роботу з ChatGPT для виділення нових слів та інтерактивні вправи у Quizlet і Wordwall, було проведено повторний зріз знань [86, 21-29]. Середній бал з аудіювання зріс до 8,2 із 10 можливих, а частка студентів, які могли впевнено визначати деталі та розуміти контекст аудіофрагментів, збільшилася до 85%. Студенти відзначали легкість у сприйнятті інтонаційних та лексичних особливостей мови персонажів.

Середній бал з читання підвищився до 8,4, а частка студентів, які досягли рівня B1 і вище, зросла до 87%. Успішність учасників підвищилася за рахунок систематичної роботи зі словником та вправами на розпізнавання контекстного значення слів, складання резюме та відповідей на відкриті питання. Найбільший прогрес спостерігався у студентів, які активно користувалися цифровими ресурсами для тренування лексики та інтеграції матеріалу з аудіювання та читання. Додатковий аналіз помилок під час підсумкового зрізу показав зменшення складних помилок на 40% порівняно з початковим зрізом. Виявлено, що студенти значно краще справлялися з розпізнаванням деталей складних сцен та діалогів, а також могли самостійно визначати основну інформацію у тексті та аудіофрагментах.

Співставлення результатів початкового та підсумкового зрізів дозволяє констатувати значне підвищення рівня володіння навичками аудіювання та читання. Приріст середнього балу з аудіювання склав 1,7 бала, а з читання - 1,6 бала. Частка студентів, які досягли рівня B1 і вище, зросла на 22% у читанні та на 25% у аудіюванні. Дані свідчать про високу ефективність поєднання автентичних матеріалів книги та фільму з інтерактивними цифровими вправами та завданнями на самостійну роботу. Результати демонструють, що комплексний підхід сприяє розвитку стратегій аудіювання і читання, формує автономність студентів та стимулює практичну готовність майбутніх учителів англійської мови до педагогічної діяльності.

Аналіз показав, що найбільший приріст у балансу навичок відбувся у студентів, які активно використовували функціонал ChatGPT для автоматичного виділення невідомих слів та їх подальшого тренування у Quizlet, що свідчить про ефективність інтеграції цифрових інструментів у процес самостійного навчання. Учасники експерименту відзначали, що можливість одночасно працювати з аудіо та текстовими матеріалами дозволяла краще запам'ятовувати лексику, засвоювати контекстні значення слів та впевнено застосовувати їх у розумінні сюжетних подій книги і фільму [42, с.239-241].

Аналіз помилок під час підсумкових зрізів показав, що залишилися труднощі у відтворенні деталей складних сцен і швидких діалогів, однак їхня кількість скоротилася на 40% порівняно з початковим зрізом.

Отримані результати підтверджують, що систематичне поєднання аудіо- та текстових завдань, інтерактивних технологій та самостійної роботи студентів істотно підвищує ефективність засвоєння матеріалу, сприяє розвитку стратегій аудіювання і читання, а також формує автономність у навчальному процесі. Підвищення балів і зростання частки студентів, що досягли рівня B1, свідчить про те, що поєднання книги, фільму та цифрових ресурсів забезпечує комплексний розвиток навичок та практичну готовність майбутніх учителів англійської мови до професійної діяльності.

Дослідження лексичного матеріалу, використаного в адаптованих текстах і сценах фільму *The Hobbit*, дозволяє простежити, яким чином спеціально відібрані слова сприяють розвитку мовних компетенцій учнів рівня B1. У межах навчального процесу аналіз лексики передбачав вивчення як смислового значення слів, так і їхньої вимови, а також практичне застосування у реченнях, що ілюструють контекстуальне використання. Слова були підібрані таким чином, щоб охоплювати різноманітні теми, пов'язані з подорожами, пригодами, соціальними взаємодіями та фантастичними елементами сюжету, що забезпечувало формування цілісної мовної картини та розвиток комунікативних умінь.

Лексика на тему подорожей і пригод включала терміни, що описують динаміку подій і емоційний стан персонажів, наприклад, слова *adventure* та *journey*. Перший термін позначає незвичний і захоплюючий досвід і відображає суть подорожей героїв, тоді як *journey* вказує на тривалість і протяжність маршруту. Використання цих слів у реченнях дозволяло учням розвивати здатність передавати інформацію про переміщення та події в часовому континуумі [53, с.198]. У процесі вивчення підкреслювалося значення точного

розуміння контексту, оскільки різниця між поняттями «adventure» і «journey» проявляється у відтінках емоційного забарвлення та характеру подій.

Термінологія, що описує матеріальні об'єкти та цінності, включала слова *treasure*, *sword*, *shield* і *crown*. Слово *treasure* позначає дорогоцінні речі, такі як золото, коштовності чи гроші, і його використання дозволяло учням усвідомити символічне значення багатства та захисту. *Sword* і *shield* відображали фізичні атрибути героїв та їхні дії у конфліктних ситуаціях, а *crown* демонструвало ознаки влади та авторитету. Інтеграція таких слів у вправи сприяла формуванню навичок опису предметів, їхніх функцій та значення в сюжеті, а також розвитку словотворчих і граматичних умінь при побудові речень.

Окрему групу складали слова, що описують просторові об'єкти та природні елементи, серед яких *forest*, *cave*, *mountain*, *river*, *lake*, *desert*, *valley*, *ocean*, *island* та *oasis*. Вивчення таких термінів сприяло розвитку просторового уявлення учнів, умінню описувати навколишнє середовище, орієнтуватися в тексті та аудіоматеріалах, а також використовувати їх у власних висловлюваннях. Аналіз контексту показав, що інтеграція цих слів у адаптовані тексти допомагає учням створювати ментальні карти простору, розуміти зміни ландшафту та їхній вплив на сюжетні події.

Слова, що характеризують персонажів, їхні дії та моральні якості, включали *brave*, *stranger*, *elf*, *dwarf*, *wizard*, *hobbit*, *king*, *queen*, *prince*, *princess*, *traitor*, *spy* та *ally*. Використання таких термінів дозволяло учням аналізувати соціальні взаємодії та відносини між персонажами, оцінювати мотиви поведінки та моральні аспекти, що відображені у сюжеті. Зокрема, поняття *brave* формувало уявлення про прояви мужності та відповідальності, *traitor* і *spy* — про конфліктні ситуації та стратегії поведінки у кризових умовах, а назви персонажів і типів істот (*elf*, *dwarf*, *wizard*, *hobbit*) розширювали знання про фантастичний світ, забезпечуючи паралелі з культурними елементами та традиціями.

Лексика, що відображає динаміку дій та пересування, включала терміни *trail, path, bridge, tunnel, hill, cliff* та *canyon*. Такі слова дозволяли учням описувати рухи персонажів, характер місцевості та перешкоди на шляху. Використання термінів у контексті навчальних завдань сприяло розвитку вміння аналізувати текст та аудіоматеріали, прогнозувати розвиток подій та відтворювати їх у власних висловлюваннях. Прикладом може служити речення про шлях героїв через ліс або спуск у печеру, що ілюструє функціональне використання лексики у контексті сюжету.

Серед слів, що описують водні об'єкти, були *river, lake* та *ocean*, а також слова, що позначають пустельні та болотяні ландшафти, такі як *desert* і *swamp*. У вправи інтегрувалися приклади їхнього використання у реченнях, що допомагало учням співвідносити словниковий запас із конкретними ситуаціями, наприклад, рух групи героїв по річці або відпочинок біля оазису. Аналіз контексту сприяв розумінню природних умов і впливу навколишнього середовища на сюжетні події, розвивав описові навички та уяву.

Слова, що відображають королівську систему та політичні відносини, включали *king, queen, prince, princess, throne, council, realm, kingdom* та *subject*. Використання таких термінів формувало уявлення про структуру влади, функції персонажів і взаємини в соціальному контексті. Застосування цих слів у практичних завданнях давало можливість учням будувати логічні зв'язки, описувати дії й обов'язки персонажів, а також аналізувати соціальні і політичні процеси в межах сюжету.

Робота зі словником, що містив слова, транскрипцію, значення англійською мовою та приклади речень, дозволяла формувати у учнів комплексне розуміння лексичних одиниць, розвивати навички читання та аудіювання, а також сприяла активному використанню нових слів у усному та письмовому мовленні [56, с.342]. Застосування адаптованої лексики у поєднанні з навчальними завданнями, уривками фільму та текстами створювало

умови для системного розвитку мовленнєвих компетенцій на рівні B1 і формувало базу для подальшого вдосконалення іншомовних навичок.

Отже, експериментальне дослідження ефективності запропонованих комплексів завдань для розвитку умінь аудіювання і читання є невід'ємною частиною процесу вдосконалення навчальних методик та підвищення якості освіти. Використання системно підібраних матеріалів, таких як адаптовані тексти, тематичні подкасти та інтерактивні платформи, дозволяє створювати умови для цілісного формування мовленнєвих компетенцій учнів, стимулює активну роботу з інформацією та сприяє розвитку критичного мислення. Проведення попереднього та підсумкового оцінювання дає змогу об'єктивно зафіксувати динаміку розвитку навичок, визначити сильні та слабкі сторони засвоєння матеріалу та оцінити вплив комплексного підходу на результати навчання.

ВИСНОВКИ

Розвиток умінь аудіювання та читання у майбутніх учителів англійської мови вимагає комплексного, методично продуманого підходу, спрямованого на формування стійких мовленнєвих компетенцій. Формування здатності розуміти усну та письмову інформацію різних жанрів і рівнів складності є необхідною умовою професійного становлення фахівців, адже саме через такі вміння реалізується ефективна педагогічна комунікація. Самостійна робота студентів у цьому процесі виступає механізмом розвитку аналітичного мислення, відповідальності за власне навчання та здатності адаптуватися до різноманітних мовних ситуацій. Мовна підготовка майбутніх учителів англійської мови передбачає не лише засвоєння граматичних структур і поповнення словникового запасу, а й систематичне тренування стратегій сприйняття текстової інформації, що сприяє глибшому розумінню змісту, інтерпретації та осмисленню комунікативних намірів автора.

Ефективність розвитку навичок читання і аудіювання значною мірою залежить від добору навчального матеріалу. Використання автентичних джерел англійської мови дає змогу студентам працювати з природними лексичними та граматичними структурами, формуючи відчуття контексту і стилю. Матеріали літературного походження забезпечують змістову насиченість, емоційну виразність і культурну автентичність. У цьому контексті текст *The Hobbit* Дж. Р. Р. Толкіна є прикладом навчального ресурсу, що поєднує художню цінність із дидактичним потенціалом. Його мовна структура відповідає середньому рівню володіння англійською (B1) та містить широкий діапазон лексичних одиниць, що стимулюють розвиток навичок сприйняття, аналізу та узагальнення інформації. Робота з уривками цього твору сприяє розвитку вміння виділяти головну ідею, класифікувати фактичний матеріал, розуміти підтекст і логічні зв'язки між подіями.

Самостійне опрацювання текстів англійською мовою сприяє формуванню навичок прогнозування змісту, розпізнавання незнайомих слів за контекстом, побудови причинно-наслідкових зв'язків і реконструкції смислової структури тексту. Під час роботи з текстом майбутній учитель набуває досвіду інтерпретації авторського задуму, оцінки образів, аналізу лексичних і граматичних особливостей. Систематичне виконання вправ на розуміння основного змісту, пошук конкретної інформації та формулювання висновків створює підґрунтя для розвитку критичного мислення та здатності до глибокого мовного аналізу. Читання художнього тексту англійською мовою забезпечує не лише тренування рецептивних навичок, а й сприяє формуванню мовного чуття, яке є невід'ємною складовою професійної компетентності вчителя.

Розвиток аудитивних умінь вимагає системного поєднання слухового сприйняття з роботою над письмовими джерелами. Слухання автентичних фрагментів діалогів або екранізованих версій літературних творів допомагає відчутти інтонаційний малюнок, ритм, емоційну виразність і природний темп мовлення. У такий спосіб студенти вчаться розрізняти значення за інтонацією, сприймати мовлення на слух у природних умовах і відтворювати його в усній комунікації. Поєднання читання з аудіюванням формує цілісне уявлення про мовний матеріал і сприяє засвоєнню комунікативних моделей, які згодом можуть бути використані у власній педагогічній практиці.

Сучасна організація навчання передбачає інтеграцію цифрових технологій, які забезпечують індивідуалізацію освітнього процесу та підвищують ефективність самостійної діяльності студентів. Застосування штучного інтелекту в роботі з текстом відкриває нові можливості для оптимізації навчання. Використання таких інструментів, як ChatGPT, дозволяє студентам автоматично визначати незнайомі слова, отримувати їх транскрипцію та пояснення англійською мовою. Такий підхід не лише економить час, а й підсилює мотивацію до читання, оскільки допомагає швидко усвідомлювати значення нових лексичних одиниць без звернення до

традиційних словників. Отримані слова можуть бути інтегровані у спеціальні цифрові сервіси для повторення, як-от Quizlet або Wordwall, що створює умови для систематичного тренування та закріплення нової лексики у різних режимах діяльності.

Інтеграція цифрових технологій у процес навчання сприяє формуванню навичок саморегуляції та автономного навчання. Студенти набувають досвіду планування власної освітньої траєкторії, самостійного контролю результатів і визначення напрямів подальшого розвитку. Робота з автентичними матеріалами у поєднанні з інструментами штучного інтелекту формує у майбутніх учителів здатність ефективно використовувати сучасні технології в навчальному процесі, що відповідає вимогам нової парадигми освіти.

Розвиток умінь читання та аудіювання через самостійну діяльність забезпечує поступовий перехід від зовнішнього контролю до внутрішньої відповідальності за результати навчання. Студенти вчаться не лише отримувати інформацію, а й осмислювати її, співвідносити з попередніми знаннями, робити висновки і створювати власні інтерпретації. Така робота сприяє формуванню у них рефлексивного підходу до навчання, що є характерною ознакою професійної зрілості педагога.

Системне поєднання роботи з автентичним текстом, мультимедійними матеріалами та цифровими інструментами створює умови для комплексного розвитку мовленнєвих компетенцій. Така модель навчання дозволяє досягати високого рівня інтеграції теоретичних знань і практичних умінь, забезпечує підготовку студентів до професійної діяльності в умовах сучасного освітнього середовища, де автономність, креативність і здатність працювати з інформацією є визначальними якостями успішного фахівця.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрощук А. Г., Малюга О. С. Використання штучного інтелекту у вищій освіті: стан і тенденції. *International Science Journal of Education and Linguistics*. 2024. Vol. 3. No. 2. С. 27-35.
2. Бамбурак Н.М., Гуцман М.С. Динаміка суб'єктивного проживання стресу особистістю. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2017. № 1, С. 143-151.
3. Бараненкова, Н. А. Кооперативні методи розвитку вмінь аудіювання на заняттях іноземної мови професійного спрямування. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка: Педагогічні науки*. 2019. № 2 (325) квітень. Ч. 2. С. 314-321.
4. Безлюдний О. І., Безлюдна В. В., Щербань І. Ю., Комар О. С. Досвід використання змішаного навчання на заняттях з англійської мови у закладах вищої педагогічної освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2019. № 5. С. 86 - 100.
5. Бирюк О., Стеченко Т. Шляхи використання онлайн сервісу Wordwall у процесі навчання майбутніх учителів іноземних мов. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки*. 2024. Випуск 27. Том 182. С. 97-101.
6. Білогорка М., Мороз Т. Шляхи формування мовної компетентності особистості. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 11. Дрогобич, 2015. С. 222 - 228.
7. Білянська І. П. Психолінгвістичні передумови формування іншомовної аудитивної компетентності майбутніх учителів засобами художніх аудіокниг. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: педагогіка*. 2017. № 2. С. 78-88.

8. Бондаренко Ю. Самостійна робота як спосіб реалізації загальнодидактичних та методико-літературних завдань. *Дивослово*. 2017. № 1. С. 23-27.
9. Брутман А., Наумчук Т. Штучний інтелект на заняттях з іноземної мови за професійним спрямуванням у закладах вищої освіти. *Сучасні дослідження з іноземної філології*. 2023. № 1 (23). С. 211-219.
10. Буленок С. М., Коваленко Л. В. Психологічні та педагогічні особливості дистанційного навчання. *Дистанційне навчання в глобалізованому світі*. 2021. С. 11-14.
11. Вовк Н. А. Сутність поняття «самостійна робота» та вимоги до її організації. *Мови та літератури у полікультурному суспільстві*. 2017. С. 108-110.
12. Волкова Н. П., Устименко К. В. Самостійна робота у процесі підготовки майбутнього вчителя до здійснення професійно-педагогічної комунікації. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля*. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки. 2016. № 2 (12). С. 49-54.
13. Гнедкова О. О. Педагогічні умови формування фахових знань майбутніх учителів іноземних мов у процесі дистанційного навчання: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Херсон, 2017. 256 с.
14. Гриньова Ю., Рафальська М., Полодюк М. Використання подкастів та відеокастів під час вивчення англійської мови як метод розвитку навичок аудіювання. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2023. Вип. 3. С. 14-21.
15. Гриньова Ю., Рафальська М., Полодюк М. Використання подкастів та відеокастів під час вивчення англійської мови як метод розвитку навичок аудіювання. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2023. Вип. 3, № 14. С. 289-296.
16. Грицюк П. М., Онишків З. М. Методика дистанційного навчання: збірник статей. Хмельницький: ХОІППО. 2021. 99 с.

17. Гуріна А. П. Умови організації самостійної роботи учнів на уроках англійської мови в умовах НУШ. Відкрита наука України: візійний дискурс в умовах воєнного стану. 2023. С. 315.
18. Дерев'янка М. М. Ефективність самостійної роботи студентів в процесі навчання англійської мови. *Соціальногуманітарний вісник*. 2018. Вип. 24. С. 38-39
19. Дубчак Г. М. Формування професійної стресостійкості майбутніх фахівців соціономічних професій. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія : Психологічні науки. 2017. № 3(1), С. 173-179.
20. Жукевич, І. Трансформація вивчення мов: штучний інтелект як інструмент розвитку мовленнєвих навичок студентів. *International Science Journal of Education & Linguistics*. 2024. Vol. 3. P. 45-55.
21. Задорожна І. П., Даниленко О. О. Організація самостійної роботи з формування компетентності в говорінні майбутніх учителів у процесі навчання англійської мови як другої іноземної. *Педагогічна Академія: наукові записки*, 2025. № (22).
22. Зеленська О. П. Самостійна робота здобувачів вищої освіти як важлива складова організації навчального процесу у закладах вищої освіти. *Перспективи та інновації науки*. Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина». 2022. №13(18). С. 173-186.
23. Каремакер А., Джеллі Ф., Кленсі К., Сильва К. Вплив читання електронних книг із різними функціями на навички грамотності дітей: чи переоцінені «дзвіночки та свистки»? // *International Journal of Child-Computer Interaction*. - 2017. - №. 12. - P. 30-36
24. Калініна Л. В. Організація самостійної роботи майбутніх учителів англійської мови з оволодіння культурою країни, мова якої вивчається. Педагогіка і психологія: актуальні проблеми досліджень на сучасному етапі: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. 2018. С. 37-40.

25. Кардашова Н. В. Англомовний подкаст як засіб формування компетентності в аудіюванні студентів мовних спеціальностей. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету*. Серія Педагогіка та психологія. 2015. Вип. 24. С. 176-185

26. Карташова Ж., Александрович Н. Аспекти організації самостійної роботи майбутнього вчителя музичного мистецтва в процесі вивчення інструментально-виконавських дисциплін. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2019. Вип. 27 (2). С. 191-196.

27. Качур І. І. Штучний інтелект: новий рівень у вивченні іноземних мов. Актуальні проблеми мовно-літературної освіти в середній та вищій школах: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції (27 квітня 2023 р.). Київ: Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023. С. 71-74.

28. Ключко Л., Рудіна М. Самостійна робота студентів у системі дистанційної освіти за воєнного стану в країні. Фаховий та художній переклад: теорія, методологія, практика: збірник наукових праць. Київ, 2023. С. 169-174.

29. Князян М. О., Панченко І. В., Весна Т. В. Самостійна робота з використання франкомовного пісенного матеріалу в процесі підготовки майбутніх бакалаврів філології. *Перспективи та інновації науки*. Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина». 2022. № 10(15). С. 164-175.

30. Ковальчук О. С. Інтернет технології в організації самостійної роботи студентів при вивченні англійської мови. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія Філологічна. 2017. Вип. 64(1). С. 173-177.

31. Козубовська І., Попович І., Рокосовик Н. Зміст, форми і методи підготовки педагогічних кадрів до науково-дослідницької діяльності у Великій Британії : методичні рекомендації. Ужгород : Ужгородський національний університет, 2019. 32 с.

32. Котловський А. Рефлексивний підхід до процесу організації самостійної роботи майбутніх економістів з навчання англійської мови. *Молодь і ринок*. 2017. № 4. С. 150-153.

33. Лисенко Н. Підготовка магістрів - майбутніх педагогів закладів дошкільної освіти: шляхи удосконалення. *Освітній простір України*. Випуск 17. Частина 2. 2019. С. 244-252.

34. Ломакович А. М., Бабій Н. В., Фурман О. А. Впровадження модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища Moodle в освітній процес вищої школи. *Науковий вісник Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка*. Серія: Педагогіка. 2017. Вип. 7. С. 63 - 71.

35. Максименко Т. Роль самостійної роботи у процесі професійної підготовки майбутніх викладачів вишу. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 2017. № 5 (69). С.281-291

36. Матюха Г. В., Опара Н. С. Організація самостійної роботи з англійської мови на старшому етапі навчання. Актуальні проблеми функціонування мови і літератури в сучасному поліетнічному суспільстві : on-line збірник матеріалів III Міжнар. наук.-практ. конф., 23-24 вересня 2016 року. Мелітополь : Вид-во МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2016. С. 78-81.

37. Мілютіна О. К., Лавриченко Н. М., Заремська І. М. Підготовка вчителя іноземної мови (англійської) для Нової української школи: колективна монографія. Суми: видавничо-виробниче підприємство «Мрія», 2018. 280 с.

38. Морозова Л. Організація самостійної роботи студентів у закладах вищої освіти України. *Український педагогічний журнал*. 2024. № 4. С.152-162.

39. Набока О. М. Самостійна робота з використання іншомовних медіа ресурсів у професійній підготовці майбутніх фахівців з міжнародних відносин. *Наукові інновації та передові технології*. Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка». 2024. №8(36). С. 1289-1298.

40. Ніколаєва С. Ю. Міжкультурна іншомовна освіта в Україні: ключові проблеми. *Іноземні мови*. 2016. № 2. С. 3-8.
41. Ніколенко Л. М., Ільченко Л. А. Щодо самостійної роботи студентів в умовах дистанційного навчання. *Педагогіка вищої школи: досвід і тенденції розвитку* : матеріали V Всеукр. наук.-пр. конф., 5 лист. 2020 р. Запоріжжя, 2020. С. 27-29.
42. Парфьонова О. В. Організація самостійної роботи з англійської мови студентів немовних спеціальностей за допомогою комп'ютерних технологій. *Наукові записки кафедри педагогіки*. 2019. Вип. 44. С. 237-244. URL:
43. Повідайчик О.С., Повідайчик М.М. Основні підходи до науково-дослідницької роботи студентів. *Науковий вісник УжНУ*. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. Вип. 1 (40). 2017. С. 216-217
44. Постолєнко І. Ефективне навчання англійської мови дистанційно. *Порівняльно-педагогічні студії*. 2015. № 1 (23). С. 104 - 108.
45. Сушко О. В., Колодій О. С. Дистанційне навчання в самостійній роботі студентів технічних ЗВО. *Зб. наук.-метод. праць ТДАТУ*. 2021. Вип. 24. С. 88-92
46. Сушко О. В., Колодій О. С. Основи виховної діяльності куратора групи у ЗВО. *Зб. наук.-метод. праць ТДАТУ*. Мелітополь, 2018. Вип. 21. С. 27-36.
47. Точиліна Т.М., Точілін А.В., Філіпенко Т.В., Строгонова Т.В., Організація самостійної роботи студентів в умовах дистанційного навчання. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. Серія педагогічна. 2021. № 27
48. Українська О. Концепція формування методичної контрольної оцінювальної компетентності майбутніх викладачів іноземних мов у процесі позааудиторної самостійної роботи. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка*. Серія: Педагогічні науки. 2023.

Випуск 21. Том 177. С. 126-132 URL:
<https://visnyk.chnpu.edu.ua/index.php/visnyk/article/view/100>

49. Федішин О. Організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти під час навчання іноземної мови. Актуальні проблеми навчання іноземних мов для спеціальних цілей: збірник наукових статей. Львів: ЛьвДУВС, 2020. С. 122-129.

50. Христич Н. С., Борисова Н. В. Проблема вибору традиційних та інноваційних технологій навчання у процесі підготовки майбутніх учителів англійської мови. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*: Серія «Філологія». 2022. № 13(81). С. 198-201.

51. Цимбал С. В., Скрипник Н. С. Аналіз можливостей застосування графічних органайзерів у викладанні іноземної мови. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. Хмельницький: ХНУ, 2022. Випуск 23. С. 44-47.

52. Четверик В. К. Роль цифрових технологій у самостійному вивченні іноземної мови: переваги та недоліки. *Інформаційні технології в освіті та науці: зб. наук. пр.* 2023. Вип. 13. С. 419-424.

53. Шевченко В. Б. Використання інтерактивних методів у процесі самостійної англomовної підготовки студентів. *Науковий вісник льотної академії. Серія Педагогічні науки*. 2017. Вип. 2. С. 197-201. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/256812>

54. Шехавцова С. О., Протопопова К. О. Англomовний подкастинг як найсучасніша інтерактивнокомунікативна технологія. *Вісник Луганського Національного Університету імені Тараса Шевченка*. Серія: Філологічні науки. 2019. Вип. 7(330). С. 170-181

55. Шмир М. Самостійна робота студентів у контексті діяльнісного підходу в навчанні. *Молодь і ринок*. № 4 (190). 2021. С. 12-16.

56. Шморгун І. В. Метод проектів як найефективніша форма організації самостійної роботи учнів у процесі вивчення англійської мови. *Молодий вчений*. 2017. № 7. С. 341-344

57. Юрійчук Н. Д. Роль самостійної роботи у фаховому становленні майбутніх учителів-філологів. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету*. 2018. Вип. 151. Т. 1. С. 311-314.

58. Юрійчук Н. Самостійна робота як особлива форма навчальної діяльності учнів. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Педагогіка. Вип. 60, том 4, 2023. С.264-267

59. Ahada I., Setiawan I. Listening Comprehension Concerning Mobile Learning In Listen English Daily Practices Application. *Journal of Education and Teaching (JET)*. 2024. Vol. 5(3). P. 279-290.

60. Booton S. A., Hodgkiss A., Murphy V. A. The impact of mobile application features on children's language and literacy learning: a systematic review. *Computer Assisted Language Learning*. 2023. Vol. 36(3). P. 400-429.

61. Boyle S., McNaughton D., Light J., Babb S., Chapin S. E. The effects of shared e-book reading with dynamic text and speech output on the single-word reading skills of young children with developmental disabilities. *Language, Speech, and Hearing Services in Schools*. 2021. Vol. 52(1). P.426-435.

62. Breda, A.; Pino-Fan, L.R.; Font, V. Meta Didactic-Mathematical Knowledge of Teachers: Criteria for The Reflection and Assessment on Teaching Practice. *EURASIA J. Math. Sci. Technol. Educ.* 2017. №13. С.1893-1918.

63. Büyüktaşkapı Soydan S., Alakoç D., Karaçelik E., Çelik E. S. The effect of reading interactive e-books and printed books on children's early literacy and working memory performance. *Reading and Writing: An Interdisciplinary Journal*. 2025. Vol. 38. P. 422-436

64. Chen Y., Tang G., Zhang L. Effectiveness of technology-enhanced reading comprehension interventions: A meta-analysis. *Educational Research Review*. 2019. Vol. 26. P. 1-17

65. Crompton H., Edmett A., Ichaporia N., Burke D. AI and English language teaching: Affordances and challenges. *British Journal of Educational Technology*. 2024. Vol. 10. P. 1-27.
66. Damayanti R., Hadi M.S. Using podcast as a strategy to improve EFL students' listening skill. *Journal of English Education, Language and Literature*. 2022. Vol. 8(2). P.119 - 127.
67. Dignen S., Warwick L. Speakout. B2 Plus. Coursebook. 3rd ed. Harlow: Pearson Education Limited, 2022. 139 p.
68. Dunlap D., Grabowski B. Bridging the Gap: Teaching English to Engineering Students. *Technical Communication Quarterly*. 2017. № 26(4). C.321-336.
69. Godwin-Jones R. Mobile apps for language learning. *Language Learning & Technology*. 2017. № 21(2). C. 70-89.
70. González R. Intelligent Tutoring Systems in Language Education: A Review. *Computer-Assisted Language Learning*. 2020. №33(1). C.24-40.
71. Hamid A., Putriwanti P., Chrysty W. The Effect of the Use of Mobile Learning Applications on Students' Listening Skills. *Journal of Pedagogi*. 2024. Vol. 1(5). P. 99-108.
72. Hirata Y. ELSA Speak: Artificial Intelligence and English Pronunciation. *International Journal of Language Learning Technology*. 2021. № 12(4). C.225-238.
73. Janawati D. P. A., Pradnyana P. B., Darmayanti N. W. S., Sudirman I. N. Developing interactive e-book for early reading-writing stage at Class I Elementary School. *Pedagogia: Jurnal Pendidikan*. 2022. Vol. 11(1). P. 31-36.
74. Janssen, E. M., Mainhard, T., Buisman, R. S., Verkoeijen, P. P., Heijltjes, A. E., van Peppen, L. M., & van Gog, T. Training higher education teachers critical thinking and attitudes towards teaching it. *Contemporary Educational Psychology*, 2019. 58. C.310-322.

75. Khan J., Sahito M., Panhwar A. H., Ramzan I. Exploring the impact of artificial intelligence (AI) on the listening skills of English as a second language (ESL) learners. *JOURNAL OF APPLIED LINGUISTICS AND TESOL (JALT)*. 2025. Vol.8.No.1. P.1059-1067.
76. König L. Podcasts in higher education: teacher enthusiasm increases students' excitement, interest, enjoyment, and learning motivation. *Educational Studies*. 2021. Vol. 47(5). P. 627-630.
77. Korat, O.; Falk, Y. Ten years after: Revisiting the question of e-book quality as early language and literacy support. *J. Early Child. Lit.* 2017. Vol. 19. P. 206-223
78. López-Escribano C., Valverde Montesino S., García-Ortega V. The impact of e-book reading on young children's emergent literacy skills: An analytical review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2021. Vol. 18(12)
79. Manin, Gregory, Alla Yurchenko, and Tetiana Redchenko. Oxford Exam Trainer B1. Oxford: Oxford University Press, 2018. 292 pp.
80. Musayeva N., Sabirova G., Xadjikurbanova G., Djumabaeva J. Developing Listening Comprehension Using Podcasts in Second Language Education: A Systematic Overview of Recent Pedagogical Innovations (2019-2025). *Forum for Linguistic Studies*. 2025. Vol. 7(8). P.482-497
81. Sakalauskė A. Leonavičiūtė V. Strategic Analysis of Duolingo Language Learning Platform. *Sci.-Future Lith.* 2022. Vol. 14. P. 1-9.
82. Şanal S. Ö., Güler T. D., Torun F. Supporting learning difficulties with e-book based on context-based teaching strategy from social perspective: design and experience. *Education and Information Technologies*. 2025. Vol. 30. P. 14661-14702.
83. Shamir, A. Expanding the boundaries of kindergartners' e-book reading: Metacognitive guidance for e-book support among young children at risk for learning disabilities. *Teach. Coll. Rec.* 2017. Vol. 119. P. 1-14.

84. Shinde S. M. Leveraging AI for English Language Learning: A Comparative Analysis of Duolingo, Babbel, and ElsaSpeak. *Language in India*. 2024. Vol. 24, № 10. ISSN 1930-2940 URL: <https://www.languageinindia.com/oct2024/drsunandauseAIEnglishlearning1.pdf>
85. Sundqvist P., Wikström P. Out-of-school digital gameplay and in-school L2 English vocabulary outcomes. *Language Learning & Technology*. 2015. №19(3). C.1-19. URL: https://www.researchgate.net/publication/276298836_Out-of-school_digital_gameplay_and_in-school_L2_English_vocabulary_outcomes
86. Tolkien J. R. R. The Hobbit. London: HarperCollins, 2017. 310 p.
87. Zapalska, M., McCarty, A. D., Young McLearn, M., & White, J. Design of assignments using the 21st century bloom's revised taxonomy model for development of critical thinking skills. *Problems and Perspectives in Management*, 2018. 16(2), 291-305. URL: <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=670479>
88. www.listeninenglish.com

SUMMARY

The development of listening and reading skills in prospective English language teachers requires a comprehensive, methodologically sound approach aimed at forming sustainable communicative competencies. The formation of the ability to comprehend oral and written information across various genres and levels of complexity constitutes an essential prerequisite for the professional development of specialists, as effective pedagogical communication is realized precisely through such skills. Students' independent work in this process serves as a mechanism for developing analytical thinking, responsibility for one's own learning, and the ability to adapt to diverse linguistic situations. The language training of future English teachers presupposes not only the acquisition of grammatical structures and vocabulary expansion but also systematic training in strategies for perceiving textual information, which facilitates deeper understanding of content, interpretation, and comprehension of the author's communicative intentions.

The effectiveness of developing reading and listening skills depends significantly on the selection of instructional materials. The use of authentic English language sources enables students to work with natural lexical and grammatical structures, forming a sense of context and style. Materials of literary origin provide content richness, emotional expressiveness, and cultural authenticity. In this context, J.R.R. Tolkien's *The Hobbit* serves as an example of an educational resource that combines artistic value with didactic potential. Its linguistic structure corresponds to the intermediate level of English proficiency (B1) and contains a wide range of lexical units that stimulate the development of skills in perception, analysis, and information synthesis. Working with excerpts from this text promotes the development of the ability to identify the main idea, classify factual material, understand subtext, and recognize logical connections between events.

Independent processing of English language texts facilitates the formation of skills in content prediction, recognition of unfamiliar words through context, construction of cause-and-effect relationships, and reconstruction of the semantic structure of texts. While working with texts, prospective teachers gain experience in interpreting authorial intent, evaluating imagery, and analyzing lexical and grammatical features. Systematic completion of exercises focused on comprehension of main content, searching for specific information, and formulating conclusions creates a foundation for developing critical thinking and the capacity for in-depth linguistic analysis. Reading literary texts in English ensures not only the training of receptive skills but also contributes to the formation of linguistic intuition, which constitutes an integral component of a teacher's professional competence.

The development of listening skills requires systematic integration of auditory perception with work on written sources. Listening to authentic dialogue fragments or film adaptations of literary works helps students experience intonational patterns, rhythm, emotional expressiveness, and natural speech tempo. In this manner, students learn to distinguish meaning through intonation, perceive speech aurally in natural conditions, and reproduce it in oral communication. The combination of reading and listening forms a holistic understanding of linguistic material and facilitates the acquisition of communicative models that can subsequently be employed in their own pedagogical practice.

Contemporary educational organization presupposes the integration of digital technologies that ensure individualization of the educational process and enhance the effectiveness of students' independent activities. The application of artificial intelligence in text work opens new possibilities for optimizing learning. The use of tools such as ChatGPT enables students to automatically identify unfamiliar words, obtain their transcription, and receive explanations in English.

This approach not only saves time but also strengthens motivation for reading, as it facilitates rapid comprehension of the meaning of new lexical units without resorting to traditional dictionaries. The acquired vocabulary can be

integrated into specialized digital services for revision, such as Quizlet or Wordwall, which creates conditions for systematic practice and consolidation of new vocabulary across various activity modes.

The integration of digital technologies into the learning process contributes to the formation of self-regulation skills and autonomous learning. Students acquire experience in planning their own educational trajectory, independently monitoring results, and determining directions for further development. Working with authentic materials in combination with artificial intelligence tools develops in future teachers the ability to effectively utilize contemporary technologies in the educational process, which corresponds to the requirements of the new educational paradigm.

The development of reading and listening skills through independent activity ensures a gradual transition from external control to internal responsibility for learning outcomes. Students learn not merely to receive information but to comprehend it, correlate it with previous knowledge, draw conclusions, and create their own interpretations. Such work contributes to the formation of a reflective approach to learning, which represents a characteristic feature of a teacher's professional maturity.

The systematic combination of work with authentic texts, multimedia materials, and digital tools creates conditions for comprehensive development of communicative competencies. This learning model enables the achievement of a high level of integration between theoretical knowledge and practical skills, ensures students' preparation for professional activity in the conditions of the contemporary educational environment, where autonomy, creativity, and the ability to work with information constitute defining qualities of a successful specialist.

SCHLUSSFOLGERUNGEN

Die Entwicklung von Hör- und Lesefertigkeiten bei angehenden Englischlehrkräften erfordert einen umfassenden, methodisch durchdachten Ansatz, der auf die Ausbildung nachhaltiger kommunikativer Kompetenzen ausgerichtet ist. Die Herausbildung der Fähigkeit, mündliche und schriftliche Informationen verschiedener Genres und Schwierigkeitsgrade zu verstehen, stellt eine wesentliche Voraussetzung für die berufliche Entwicklung von Fachkräften dar, da sich effektive pädagogische Kommunikation gerade durch solche Fertigkeiten realisiert. Die selbstständige Arbeit der Studierenden fungiert in diesem Prozess als Mechanismus zur Entwicklung analytischen Denkens, der Verantwortung für das eigene Lernen und der Fähigkeit, sich an verschiedene sprachliche Situationen anzupassen. Die sprachliche Ausbildung zukünftiger Englischlehrkräfte setzt nicht nur die Aneignung grammatischer Strukturen und die Erweiterung des Wortschatzes voraus, sondern auch das systematische Training von Strategien zur Wahrnehmung textlicher Informationen, was ein tieferes Verständnis des Inhalts, die Interpretation und das Erfassen der kommunikativen Absichten des Autors fördert.

Die Effektivität der Entwicklung von Lese- und Hörfertigkeiten hängt in erheblichem Maße von der Auswahl des Unterrichtsmaterials ab. Die Verwendung authentischer englischsprachiger Quellen ermöglicht es den Studierenden, mit natürlichen lexikalischen und grammatischen Strukturen zu arbeiten und ein Gefühl für Kontext und Stil zu entwickeln. Materialien literarischen Ursprungs gewährleisten inhaltliche Dichte, emotionale Ausdruckskraft und kulturelle Authentizität. In diesem Zusammenhang dient J.R.R. Tolkiens *Der Hobbit* als Beispiel einer Bildungsressource, die künstlerischen Wert mit didaktischem Potenzial verbindet. Seine sprachliche Struktur entspricht dem mittleren Niveau der Englischbeherrschung

(B1) und enthält ein breites Spektrum lexikalischer Einheiten, die die Entwicklung von Fertigkeiten in Wahrnehmung, Analyse und Informationssynthese stimulieren. Die Arbeit mit Auszügen aus diesem Werk fördert die Entwicklung der Fähigkeit, die Hauptidee zu identifizieren, faktisches Material zu klassifizieren, Subtext zu verstehen und logische Zusammenhänge zwischen Ereignissen zu erkennen.

Die selbstständige Bearbeitung englischsprachiger Texte fördert die Herausbildung von Fertigkeiten zur Inhaltsvorhersage, zur Erkennung unbekannter Wörter aus dem Kontext, zum Aufbau kausaler Zusammenhänge und zur Rekonstruktion der semantischen Textstruktur. Bei der Textarbeit sammeln angehende Lehrkräfte Erfahrungen in der Interpretation der Autorenabsicht, der Bewertung von Bildsprache und der Analyse lexikalischer und grammatischer Besonderheiten. Die systematische Durchführung von Übungen zum Verständnis des Hauptinhalts, zur Suche nach spezifischen Informationen und zur Formulierung von Schlussfolgerungen schafft eine Grundlage für die Entwicklung kritischen Denkens und der Fähigkeit zur vertieften sprachlichen Analyse. Das Lesen literarischer Texte auf Englisch gewährleistet nicht nur das Training rezeptiver Fertigkeiten, sondern trägt auch zur Ausbildung eines Sprachgefühls bei, das einen integralen Bestandteil der professionellen Kompetenz einer Lehrkraft darstellt.

Die Entwicklung von Hörfertigkeiten erfordert eine systematische Verbindung auditiver Wahrnehmung mit der Arbeit an schriftlichen Quellen. Das Hören authentischer Dialogfragmente oder verfilmter Versionen literarischer Werke hilft, Intonationsmuster, Rhythmus, emotionale Ausdruckskraft und natürliches Sprechtempo zu erfassen. Auf diese Weise lernen Studierende, Bedeutung durch Intonation zu unterscheiden, Sprache unter natürlichen Bedingungen auditiv wahrzunehmen und sie in mündlicher Kommunikation zu reproduzieren. Die Verbindung von Lesen und Hören bildet ein ganzheitliches Verständnis des sprachlichen Materials und fördert die Aneignung kommunikativer Muster, die später in der eigenen pädagogischen Praxis verwendet werden können.

Die zeitgemäße Organisation des Unterrichts setzt die Integration digitaler Technologien voraus, die eine Individualisierung des Bildungsprozesses gewährleisten und die Effektivität der selbstständigen Tätigkeit der Studierenden erhöhen. Die Anwendung künstlicher Intelligenz bei der Textarbeit eröffnet neue Möglichkeiten zur Optimierung des Lernens. Die Verwendung von Tools wie ChatGPT ermöglicht es Studierenden, unbekannte Wörter automatisch zu identifizieren, ihre Transkription zu erhalten und Erklärungen auf Englisch zu bekommen. Dieser Ansatz spart nicht nur Zeit, sondern stärkt auch die Motivation zum Lesen, da er das schnelle Erfassen der Bedeutung neuer lexikalischer Einheiten ohne Rückgriff auf traditionelle Wörterbücher ermöglicht. Die erworbenen Wörter können in spezielle digitale Dienste zur Wiederholung integriert werden, wie Quizlet oder Wordwall, was Bedingungen für systematisches Training und die Festigung neuen Wortschatzes in verschiedenen Aktivitätsmodi schafft.

Die Integration digitaler Technologien in den Lernprozess trägt zur Herausbildung von Selbstregulationsfähigkeiten und autonomem Lernen bei. Studierende erwerben Erfahrungen in der Planung ihrer eigenen Bildungstrajektorie, der selbstständigen Kontrolle der Ergebnisse und der Bestimmung von Richtungen für die weitere Entwicklung. Die Arbeit mit authentischen Materialien in Verbindung mit Tools künstlicher Intelligenz entwickelt bei zukünftigen Lehrkräften die Fähigkeit, zeitgemäße Technologien im Bildungsprozess effektiv zu nutzen, was den Anforderungen des neuen Bildungsparadigmas entspricht.

Die Entwicklung von Lese- und Hörfertigkeiten durch selbstständige Tätigkeit gewährleistet einen schrittweisen Übergang von externer Kontrolle zu interner Verantwortung für Lernergebnisse. Studierende lernen nicht nur, Informationen zu erhalten, sondern sie zu durchdenken, mit vorherigem Wissen in Beziehung zu setzen, Schlussfolgerungen zu ziehen und eigene Interpretationen zu erstellen. Eine solche Arbeit trägt zur Ausbildung eines reflexiven Lernansatzes bei, der ein charakteristisches Merkmal professioneller Reife einer Lehrkraft darstellt.

Die systematische Verbindung der Arbeit mit authentischen Texten, multimedialen Materialien und digitalen Tools schafft Bedingungen für eine umfassende Entwicklung kommunikativer Kompetenzen. Dieses Lernmodell ermöglicht das Erreichen eines hohen Integrationsniveaus zwischen theoretischem Wissen und praktischen Fertigkeiten, gewährleistet die Vorbereitung der Studierenden auf berufliche Tätigkeit unter den Bedingungen der zeitgenössischen Bildungsumgebung, in der Autonomie, Kreativität und die Fähigkeit, mit Informationen zu arbeiten, bestimmende Qualitäten eines erfolgreichen Fachspezialisten darstellen

ДОДАТКИ

Додаток А

Приклад завдань розроблених для розвитку умінь аудіювання

Instructions: Watch the assigned film clip carefully. Listen carefully to the dialogues and narrative. Then answer the following questions.

Part 1: General Understanding

1. Who arrives at Rivendell in the first clip?
 - a) Gandalf
 - b) Bilbo Baggins
 - c) Thorin Oakenshield
 - d) Smaug
2. Why is Bilbo invited to join the journey?
 - a) He is a skilled fighter
 - b) He is a burglar for the company
 - c) He is a wizard
 - d) He wants to find treasure
3. How do the characters feel about the journey at the beginning?
 - a) Excited and confident
 - b) Nervous and unsure
 - c) Angry and upset
 - d) Bored

Part 2: Detailed Understanding

4. What object does Gandalf give to Bilbo before the journey?
5. Name two challenges the group faces in the first part of the journey.
6. Fill in the blanks from the dialogue (listen carefully):
“I am _____, son of _____, and I lead the company to reclaim the _____.”

Part 3: Vocabulary

7. Find the meaning of the following words from the clip and write them in English:

- Quest
- Hobbit
- Dwarves
- Treasure

8. Match the words with their definitions:

- Burglar - a) a small creature who loves comfort, b) a person who steals, c) a dwarf, d) a wizard
- Companion - a) enemy, b) friend or partner, c) leader, d) a magical object

Part 4: Analytical Thinking

9. Compare Bilbo's attitude at the beginning and end of the clip. How does it change? Write 3-4 sentences.

10. What lesson or advice can you learn from Bilbo's first steps on the journey? Write 2-3 sentences.

Part 5: Optional Speaking Task

11. Retell the main events of the clip in your own words, using at least 5 new vocabulary words you learned from the film.

Приклад завдань розроблених для розвитку умінь читання*The Hobbit - Reading Comprehension Survey (B1 Level)*

Instructions: Read the assigned passage from *The Hobbit* carefully. Pay attention to the sequence of events, characters' actions, and descriptions. Then complete the following tasks.

Part 1: General Understanding

Who arrives at Rivendell in the passage?

- a) Gandalf
- b) Bilbo Baggins
- c) Thorin Oakenshield
- d) Smaug

Why do the characters decide to stop at Rivendell?

- a) To rest and receive Elrond's help
- b) To find treasure
- c) To fight goblins
- d) To look for missing companions

How does Bilbo feel when he first sees Rivendell?

- a) Surprised and delighted
- b) Angry and tired
- c) Scared and confused
- d) Indifferent

Part 2: Detailed Understanding

1. What impression do the travellers get from their stay with the elves?
2. Describe the atmosphere of Rivendell in 2-3 sentences.
3. Find and copy a short description from the text that shows how the author presents nature in this part of the story.

Complete the sentences using the information from the passage:
 “Bilbo felt _____ when he heard the elves singing because _____.”

Part 3: Vocabulary

Find the meaning of the following words or expressions in the text and write them in English: valley, elves, moonlight, song, rest

Match the words with their definitions:

1. *Burglar* - a) a person who steals something secretly
2. *Companion* - b) a friend or partner on a journey
3. *Dwarf* - c) a small, strong creature living under the mountains
4. *Quest* - d) a long and adventurous journey

Write 3 new words you learned from the passage and use each of them in your own sentence.

Part 4: Analytical Thinking

Compare Bilbo’s emotions before and after arriving at Rivendell. How do they change throughout the passage? Write 3-4 sentences.

Explain how the description of nature reflects the travellers’ state of mind. Use examples from the text.

What message about friendship or cooperation can be found in this episode? Write 2-3 sentences.

Part 5: Creative Reading Extension

Imagine you are Bilbo writing in your travel diary after visiting Rivendell. Write a short diary entry (80-100 words) describing your impressions, feelings, and thoughts. Use at least 5 new words you have learned from the passage.

Зразки завдань для зрізів

Етап дослідження	Навичка	Уривок / Джерело	Тип завдань	Приклади завдань	Кількість балів
Попередній зріз	Аудіювання	Сцена: прибуття Більбо до Рівенделла	Закриті та відкриті	Who arrives at Rivendell first? (A/B/C/D) Why is Bilbo invited to the meeting? (A/B/C/D) Fill in: Gandalf says _____ about Thorin. Describe in one sentence Bilbo's feelings during the scene.	1,5 1,5 2 3
Попередній зріз	Читання	Текст: опис Рівенделла і його мешканців (адаптований В1)	Закриті та відкриті	Where is Rivendell located? (A/B/C) Match: character — description (3 пари) Why does the author describe the place in detail?	1,5 2 (за кожную пару) 2,5
Підсумковий зріз	Аудіювання	Сцена: подорож гномів та Більбо через ліси	Закриті та відкриті	What is the main problem the group faces in this scene? (A/B/C/D) How does Bilbo react to the situation? (A/B/C/D) Fill in: Thorin orders the group to _____.	1,5 1,5 2 3

				Explain in one sentence how the scene develops tension.	
Підсумковий зріз	Читання	Текст: опис пригоди через ліси (адаптований B1)	Закриті та відкриті	What creatures do they encounter? (A/B/C) Match: event — character reaction (3 пари) Why is this part important for the story?	1,5 2 (за кожную пару) 2,5

Слова рівня B1 з The Hobbit

Слово	Транскрипція	Значення англійською	Приклад речення
adventure	/əd'ventʃər/	an unusual and exciting experience	Bilbo loved the idea of going on an adventure.
journey	/'dʒɜːni/	a long trip from one place to another	Their journey through the mountains was dangerous.
treasure	/'treɪzər/	valuable things such as gold, jewels, or money	The dragon guarded his treasure carefully.
forest	/'fɔːrɪst/	a large area covered with trees	The company walked silently through the dark forest.
brave	/breɪv/	showing courage	Bilbo was brave despite being small and inexperienced.
cave	/keɪv/	a hollow place in the ground or mountain	They hid in a cave to escape the goblins.
stranger	/'streɪndʒər/	someone you do not know	A stranger appeared at the door of Bilbo's house.
mountain	/'maʊntɪn/	a very high area of land	The mountains were covered with snow.
danger	/'deɪndʒər/	the possibility of harm or injury	They knew the journey was full of danger.
elf	/elf/	a magical, human-like creature	The elves welcomed the travelers in their forest.
dwarf	/dwɔːrf/	a small, mythical being	The dwarves sang songs around the campfire.
wizard	/'wɪzərd/	a person with magical powers	Gandalf was a wise and powerful wizard.
hobbit	/'hɒbɪt/	a small, human-like creature who lives in a hole	Bilbo Baggins was a hobbit who lived in the Shire.
sword	/sɔːrd/	a weapon with a long blade	Thorin drew his sword to defend himself.
shield	/ʃiːld/	a flat piece of metal or wood used for protection	The knight held his shield high.
battle	/'bætl/	a fight between groups of people	The battle raged on for hours.
king	/kɪŋ/	a male ruler of a country or territory	The king ruled the land with wisdom.
queen	/kwiːn/	a female ruler of a country or territory	The queen was loved by her people.
prince	/prɪns/	a male member of a royal family	The prince rode his horse through the kingdom.
princess	/'prɪnsɪs/	a female member of a royal family	The princess wore a beautiful gown.
castle	/'kɑːsl/	a large building with strong walls, built in the past	The castle stood on a hill overlooking the valley.
throne	/θroʊn/	a special chair for a king or queen	The king sat on his golden throne.
crown	/kraʊn/	a circular ornament worn on the head by a king or queen	The queen wore a crown of jewels.

council	/'kaʊnsəl/	a group of people who make decisions	The council met to discuss the kingdom's future.
realm	/rɛlm/	a kingdom or country	The realm was peaceful under the king's rule.
kingdom	/'kɪŋdəm/	a country ruled by a king	The kingdom prospered with trade and agriculture.
subject	/'sʌbdʒɪkt/	a person who lives under the rule of a monarch	The subjects pledged loyalty to their king.
ally	/'ælaɪ/	a country or person that helps and supports another	The allies joined forces to defeat the enemy.
enemy	/'ɛnəmi/	a person or group that is against another	The enemy army marched towards the city.
traitor	/'treɪtər/	a person who betrays someone or something	The traitor was caught and imprisoned.
spy	/spaɪ/	a person who secretly collects information	The spy gathered intelligence for the kingdom.
map	/mæp/	a drawing that shows where things are	The adventurers studied the map before setting out.
compass	/'kʌmpəs/	an instrument used for finding direction	The compass pointed north, guiding their way.
trail	/treɪl/	a path through the countryside	They followed the trail through the forest.
path	/pæθ/	a way or track laid down for walking	The path led to a hidden village.
bridge	/brɪdʒ/	a structure built to cross a river or road	The bridge spanned across the deep river.
river	/'rɪvər/	a large, flowing body of water	The river flowed swiftly after the rain.
lake	/leɪk/	a large body of water surrounded by land	The lake was calm and clear.
ocean	/'oʊʃən/	a vast body of salt water	The ocean waves crashed against the shore.
island	/'aɪlənd/	a piece of land surrounded by water	The island was a paradise of tropical plants.
desert	/'dezərt/	a dry, barren area of land with little water	The desert stretched endlessly under the hot sun.
swamp	/swɑːmp/	an area of low-lying, wet land	The swamp was home to many unique creatures.
tunnel	/'tʌnəl/	an underground passage	The tunnel led them to the treasure chamber.
hill	/hɪl/	a naturally raised area of land, not as high as a mountain	The hill offered a beautiful view of the valley.
valley	/'væli/	a low area of land between hills or mountains	The valley was lush and green.
plain	/pleɪn/	a large area of flat land	The plain stretched out before them.
oasis	/oʊ'eɪsɪs/	a fertile spot in a desert where water is found	They rested at the oasis before continuing their journey.

АНКЕТА ДЛЯ ЗРІЗУ ЗНАНЬ З АУДІЮВАННЯ ТА ЧИТАННЯ

Навчальний матеріал: Дж. Р. Р. Толкін “The Hobbit”

Прізвище, ім'я студента: _____

Дата: _____

Група: _____

ЧАСТИНА 1. АУДІЮВАННЯ

(Переглянь уривок фільму “The Hobbit: An Unexpected Journey” — сцени прибуття Більбо до Рівенделла та подорожі через ліс.)

Завдання 1. Хто першим прибуває до Рівенделла?

☐ a) Gandalf

☐ b) Bilbo

☐ c) Thorin

☐ d) Smaug

Завдання 2. Чому Більбо запрошено приєднатися до подорожі?

☐ a) Він сміливий

☐ b) Він злодій-компаньйон

☐ c) Він чарівник

☐ d) Він принц

Завдання 3. Доповни речення:

Gandalf каже, що Рівенделл — це місце _____.

Завдання 4. Опиши коротко (1-2 речення), як почувався Більбо, прибувши до Рівенделла.

Завдання 5. У сцені подорожі через ліси:

а) Яку проблему має група?

☐ Вони заблукали

☐ Вони голодні

☐ На них напали

☐ Вони сперечаються

б) Як реагує Більбо?

☐ Ховається

☐ Бореться

☐ Кличе Гендальфа

☐ Тікає

ЧАСТИНА 2. ЧИТАННЯ

(Прочитай адаптований уривок із книги Дж. Р. Р. Толкіна “The Hobbit”: опис Рівенделла та подорожі через Темний Ліс.)

Текст 1.

Rivendell was hidden deep in a beautiful valley, surrounded by tall mountains and shining waterfalls. The air was fresh and full of music. Elrond, the wise lord of the valley, welcomed the travelers kindly. Bilbo felt both amazed and a little nervous as he entered this magical place.

Завдання 6. Де розташований Рівенделл?

- ☐ а) У пустелі
- ☐ б) У долині серед гір
- ☐ в) Біля моря

Завдання 7. З'єднай персонажа з описом:

Персонаж Опис

Elrond ☐ curious ☐ wise ☐ mysterious

Bilbo ☐ curious ☐ wise ☐ mysterious

Gandalf ☐ curious ☐ wise ☐ mysterious

Завдання 8. Знайди у тексті три прикметники, що описують пейзаж.

Завдання 9. Чому автор детально описує місце дії? Напиши 1-2 речення.

Текст 2.

The company entered the dark forest. It was silent, and the trees grew so thick that no sunlight could reach the ground. Strange eyes seemed to watch them from the shadows. When giant spiders attacked, Bilbo found his courage and saved his friends.

Завдання 10. Кого зустріли герої у лісі?

- ☐ а) Ельфів ☐ б) Тролів ☐ в) Павуків

Завдання 11. Поєднай подію з реакцією героя:

Подія

Реакція

Lost in forest ☐ Bilbo climbs a tree

Caught by spiders ☐ Dwarves panic

Rescued ☐ Gandalf returns

Завдання 12. Напиши одним реченням головну ідею тексту.

АНКЕТА-ОПИТУВАННЯ ДЛЯ ЗРІЗУ ЗНАНЬ

Тема: Home and School (Units 3-4, Oxford Trainers)

Мета: визначення рівня сформованості комунікативних умінь у тематиці домашнього життя та шкільного середовища.

Інструкція: уважно прочитайте або прослухайте завдання, виберіть правильні відповіді або дайте короткі письмові відповіді.

I. Auditing (Listening Comprehension)

(прослухайте уривок діалогу між двома учнями, які обговорюють свої шкільні предмети та обов'язки вдома)

Characters: Anna (A) and Tom (T)

Setting: After school, in the schoolyard

T: Hi Anna! Are you free to go to the park after school today?

A: Oh, hi Tom! I would love to, but I have a lot of homework to do.

T: Really? I only have a few exercises left.

A: Yes, Math is really challenging for me this week. I spent almost two hours on it yesterday, but I still don't understand everything.

T: Wow, that sounds hard. I enjoy Math most of the time, but I find History difficult.

A: That's interesting! I like History, but I struggle with Physics.

T: Well, I guess we all have different strengths.

A: Exactly. I also study best when it's quiet at home and I can focus without distractions.

T: I know what you mean. At my house, my little brother makes it hard to concentrate sometimes.

A: So, you won't come to the park today either?

T: No, I still need to help my parents with some chores at home.

A: Sounds like we both have busy evenings. Maybe tomorrow we can meet.

T: Sure, let's plan for that!

1. What subject does Anna find most challenging?

- ☐ A) History
- ☐ B) Physics
- ☐ C) Literature
- ☐ D) Math

2. Why can't Tom go out after school?

- ☐ A) He has to do his homework
- ☐ B) He has to help his parents
- ☐ C) He is ill
- ☐ D) He has a club meeting

3. Fill in the missing phrase:

“Anna says she studies best when _____.”

4. How do the speakers’ attitudes toward studying differ?
(1-2 sentences)

II. Reading Comprehension

Title: *A Perfect Study Space at Home*

Finding a good place to study at home is very important for students. I usually prefer a quiet corner of my bedroom because it is peaceful and I can concentrate better. My desk is tidy, and I always organize my books, notebooks, and stationery before I start studying. Good lighting is essential too, so I always make sure that my desk is near a window or that I have a bright lamp.

Background music can be helpful, but only soft and calm music, because it reduces stress and makes studying more enjoyable. Too much noise or distractions can make it difficult to focus. I also like to have all the materials I need close to me, such as my dictionary, pens, and my computer, so I don’t have to interrupt my work.

Comparing studying at home and at school can help you understand the differences in concentration and environment. At school, lessons are structured, and teachers guide students, but at home, you are responsible for organizing your own study time. Creating a comfortable and organized study space at home can improve learning efficiency and reduce anxiety about homework and exams. I think every student should personalize their study area to make it motivating and pleasant.

1. Where does the author prefer to study?

☐ A) In the library

☐ B) In the living room

☐ C) In a quiet corner of their bedroom

2. Match the idea with its reason (write the letter):

1. A tidy desk

2. Good lighting

3. Background music

— A) helps concentration

— B) reduces stress

— C) prevents distractions

3. Why does the author compare school and home studying?
(short answer)

4. What advice would you add to the author’s list?
(1-2 sentences)

III. Writing Task

Write a short paragraph (70-80 words):

Topic: “My Ideal School Day”

Include:

- lessons you enjoy most;
- activities you do after classes;
- what could make your school better.

(Оцінювання: зміст — 4 бали, граматика — 3 бали, лексика — 3 бали, загалом — 10 балів)

IV. Speaking Task

(індивідуальна відповідь або парна робота)

1. Describe your daily routine on a school day.
2. Compare learning at school and learning at home.
3. Discuss what role technology plays in your education.

(оцінювання: 5 балів — змістовність, 3 бали — граматика, 2 бали — вимова, загалом — 10 балів)

V. Self-assessment Section

(учень заповнює після виконання всіх частин)

Уміння	Я впевнений(а) у собі (✓)	Потрібно покращити (✓)
Розумію зміст аудіотекстів рівня B1	☐	☐
Розумію тексти про шкільне життя	☐	☐
Можу описати свій день англійською	☐	☐
Можу писати короткі тексти про школу/дім	☐	☐